ΤΕΥΧ. ΚΖ'. ΤΟΜ. Β'. 1853.

ΕΠΟΨΙΣ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ.

Καθώς κοτε ἡ Ὁλλανδία καὶ ἡ Ἀγγλία, πολέμιαι ἕως τότε, συνεμάχησαν παράδοξον καὶ ἔκφυλον συμμαχίαν κατὰ τοῦ καθολικοῦ δόγματος καὶ τῆς πολιτικῆς δυνάμεως Λουδοβίκου τοῦ δεκάτου τετάρτου, ὁμοίως ἡ Ἀγγλία καὶ ἡ Γαλλία, ἐχθροὶ ἀδιάλλακτοι ἐκ φύσεως συνασπίζονται σήμερον κατὰ τοῦ ὀρθοδόξου θρησκεύματος τοῦ ὁποίου ἐκηρύχθη προστάτης ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσσίας, ὥστε ἀληθεύσε καὶ ἐνταῦθα ὅ,τι ἔλεγενὁ αγχινούστατος καὶ πολυμαθὴς συγγραφεὺς τοῦ *πνεύματος τῆς χριστιανικῆς πίστεως* (1). « Ἡ μεγάλη Βριτανία καὶ ἡ Γαλλία, δύο ὀδόματα ἀλληλόμαχα, ἡνώθησαν ὡς δύο μεγάλοι χριοὶ (πολεμικοὶ μηχαναὶ) διὰ νὰ προσβάλωσι πᾶσας τῆς Εὐρώπης τὰς ἐπικρατείας »

Ἐκ τῶν μεγάλων ἐθνῶν τοῦ χριστιανισμοῦ ἓν μόνον ἄρα ὑπελείπετο, τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ κλίνῃ τὴν πλάστιγγα τῶν πραγμάτων, ἡ Γερμανία· ἀλλ' εἴτε πρὸς καιρόν, εἴτε διὰ παντὸς αὐτὴ ἐνέκρινε νὰ ὑπερασπισθῇ τὰ συμφέροντα τῆς εἰρήνης διατηροῦσα ἔνοπλον οὐδετερότητα.

Ἔνδοξος ἔκπαλαι κατὰ πάντα, ἡ χώρα αὕτη ἐμελλε νὰ δείξῃ τὴν φρόνησίν της καὶ κατ' αὐτὴν περίστασιν, ἥτις θέλει τὴν τιμήσει εἰς τὰ χρονικὰ τῆς ἱστορίας, ὁποιονδήποτε ἀποβῇ τοῦ προπαρασκευαζομένου ἀγῶνος τὸ ἀποτέλεσμα.

Διὰ τοῦτο χαριζόμενοι εἰς τὸ πλεῖστον τῶν ἀναγνωστῶν τῆς Μνημοσύνης μέρος, ἐκρίναμεν ἐπίκαιρον νὰ θεωρήσωμεν ὡς ἀπὸ σκοπᾶς τὴν φιλόμαχον καὶ φιλόσοφον ἑαυτῷ Γερμανίαν, ἐρανιζόμενοι τὸ διήγημα ἐκ διατριβῆς τινος διασήμου ἀνδρὸς Γάλλου, τοῦ Lerminier.

« Ὡς ὅρις περισπειρᾶται ἐναλλὰξ καὶ ἐκτείνεται ὁ Ῥῆνος ἀπὸ τῆς Κολωνίας μέχρι τῆς Μαγουντίας καὶ ῥέων ὁτὲ μὲν ὁρμητικῶς, ὁτὲ δὲ ἠρεμώτερος φέρει τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν Γερμανίαν διὰ μέσου θαυμάτων τῆς φύσεως καὶ τῆς ἱστορίας.

Τὴν αὐτὴν σχεδὸν ποικιλίαν ὡς πρὸς τοὺς λαοὺς παριστάνει καὶ ἡ Γερμανία, ὁποίαν καὶ ἡ ἀρχαία Ἑλλάς. Ἐπλήθεν αὕτη ἀντιθέσεων ἀπὸ Πελοποννήσου μέχρι τῆς Οἴτης καὶ τοῦ Πίνδου, τῶν φυσικῶν αὐτῆς ὁρίων, ἐν τῷ μεταξὺ δὲ αὐτῶν ἔκειντο ἡ Ἀττική,

(1) Chaeaubriand, *χρηματίσας καὶ ὑπουργὸς τῆς Γαλλίας ἐπὶ Βουρβόνων συντελέσας δὲ καὶ ὡς τοιοῦτος ὅσον ἐδύνατο καὶ ὡς μέλος τῆς φιλελληνικῆς ἑταιρίας εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος. καθὼς ὁ ἀγαθὸς καὶ ἀείμνηστος ἡμῶν φίλος κόμης* Alexis de Noailles, *ὁ δοὺξ τοῦ Βρολι, ὁ Βενιαμὶν Κώνστας, ὁ Βιλλεμαὶν καὶ πλῆθος ἄλλοι.*

ἡ Μεγαρὶς, ἡ Βοιωτία, ἡ Φωκὶς, ἡ Φθιῶτις, ἡ Ἀκαρνανία, ἡ Αἰτωλία καὶ αἱ διάφοροι Κυκλάδες καὶ Σποράδες νῆσοι. Ἐκτὸς τοῦ δωρικοῦ ἰδιώματος εἰς τὴν Σπάρτην ἐλάλουν τὴν αὐτὴν γλῶσσαν τῶν Ἀθηνῶν, ἂν καὶ τὸ πολίτευμα τῶν δύο τούτων πόλεων καὶ ἡ δημοκρατία πάντῃ διέφερον. Ἡ βόρειος Ἑλλὰς διοικεῖτο κατ' ἄλλον τρόπον παρὰ τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου· ἡ δὲ Θεσσαλιῶτις, ἡ Κρήτη, ἡ Κύπρος, ἡ Ῥόδος εἶχον ἄλλους θεσμοὺς καὶ ἄλλα ἔθιμα παρὰ τὴν Δῆλον, τὴν Χίον, τὴν Λέσβον, τὴν Ἄνδρον καὶ Τῆνον. Καὶ ὅμως βαθεῖα καὶ φανερὰ ἀναλογία ἠθῶν καὶ χαρακτῆρος συνέδεε πάντας τοὺς λαοὺς τούτους, οἱ ὁποῖοι ἐταράττοντο καὶ ἐκινοῦντο πολυειδῶς ἐπὶ τῆς ἐκτεταμένης ταύτης ἐπιφανείας. Διότι μία καὶ μόνη ἀνεφάνη ἔκπαλαι ἡ Ἑλλὰς κατὰ τῆς Ἀσίας, δύναμις ὁλοσχερὴς, ἔθνος συμπαγὲς καὶ ὁμόφυλον, καθὼς σχεδὸν καὶ ἡ Ἰταλία.

Ἀλλὰ μία ἀναδείκνυται σήμερον καὶ ἡ Γερμανία μεταξὺ τῶν πολεμουμένων ἐθνῶν. Καὶ ὅμως καθ' ἑαυτὴν μόλις ἀναγνωρίζει τὴν τοιαύτην ἑνότητα· διότι ἡ μὲν Σουηβία φρίττει διαλογιζομένη τὴν ἐξουσίαν τῆς Βρανδεβουργικῆς δυναστείας, τὸ δὲ Μόναχον φέρεται σκωπτικῶς πρὸς τὸ Βερολῖνον, τοῦτο δὲ ἀποδίδει μετὰ τόκου εἰς αὐτὸ τὴν ὀλιγωρίαν. Καὶ ὅμως πανταχοῦ ἀκούεται ἡ αὐτὴ γλῶσσα ἀπὸ τῆς τερπνῆς καὶ διαγελώσης Βάδης μέχρι τῆς τραχείας Καινισβέργης.

Ὅτε ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ὁ Ἀλκιβιάδης προσέφερεν εἰς τὴν Λακεδαίμονα τὴν στρατηγικήν του δεινότητα καὶ τὰς συμβουλὰς, ἐφέρετο ὡς στρατηγὸς τῆς Πρωσσίας λειποτακτῶν εἰς τὰ συμφέροντα τῆς Αὐστρίας καὶ τῆς Παβαρίας ἐπὶ ἐμφυλίου τινὸς πολέμου.

Τὸ Φραγκοφόρτιον κεῖται πρὸ τῶν πτλῶν, οὕτως εἰπεῖν, τῆς Γερμανίας. Αὐτόθεν οἱ Φράγκοι διέβησαν εἰς τὴν Γαλατίαν. Αὐτόθεν καὶ σήμερον οἱ ἐκ διαφόρων τόπων τῆς Εὐρώπης περιηγηταὶ εἰσέρχονται καὶ ἐξέρχονται οὕτως, ὡς ἂν ἦτο χώρα τις κοινή· Ἄγγλοι, Ἀμερικανοὶ, Ῥῶσσοι, Γερμανοὶ, Πολλωνοὶ, Ἰταλοὶ καὶ Γάλλοι συνωθοῦνται ἐνταῦθα πάντοτε ὡς ἐντὸς εὐρυχώρου τινὸς ξενοδοχείου.

Ἀλλ' ἐκεῖ ἔλαμψέ ποτε καὶ τὸ Γερμανικὸν πνεῦμα καθ' ὅλην τὴν πομπὴν καὶ μεγαλοπρέπειαν· ἐκεῖ ἀνηγορεύοντο οἱ αὐτοκράτορες· ἐκεῖ ὡς οἱ Πυλαγόραι τῆς Ἑλλάδος, συνήρχοντο οἱ Ἐκλέκτορες διὰ νὰ κηρύξωσι τὸν ἄξιον νὰ φέρῃ εἰς τὰς χεῖρας τῶν Καισάρων τὴν σφαῖραν. Καθ' ἡμᾶς δὲ ἡ πόλις αὕτη ὑπόκειται ἐξίσου σχεδὸν εἰς τὴν Αὐστρίαν καὶ τὴν Πρωσσίαν, ἂν καὶ λέγηται αὐτόνομος καὶ ἀνεξάρτητος. Ἀλλὰ διατὶ νὰ ἐπιποθῶμεν τὴν ἀρχαίαν ἐλευθερίαν της, ἐν ᾧ αὕτη ὀλίγον τὴν ἐνθυμεῖται; Τὸ Φραγκοφόρτιον ἔχει ἅπασαν τὴν ἀναγκαίαν εἰς τοιοῦτον ξενῶνα ἀστυνομίαν.

Εἰς τὸ Φραγκοφόρτιον ἐγεννήθη ὁ Γκαίθ· θαυμασία περίστασις· διότι ὁ ποιητὴς οὗτος δὲν ἐδύνατο νὰ ὑπάρχῃ οὔτε Πρῶσσος, οὔτε Σάξων, πολυ δὲ μᾶλλον Αὐστριακός· ἔπρεπεν ὅσον ἐνδέχεται ὀλιγότερον νὰ ὁμοιάζῃ πρὸς τοὺς ἄλλους Γερμανούς (;) ἂν καὶ ὕψωσε τὴν δόξαν τῆς Γερμανικῆς εὐφυΐας. Εἰς τὸ Φραγκοφόρτιον διῆλθεν ἅπασαν τὴν παιδικὴν αὐτοῦ ἡλικίαν. Ἐκεῖ ἤκουσε τὸν ἀπὸ Σαξωνίας καὶ Σιλεσίας ἐρχόμενον θροῦν περὶ τοῦ ἐξαπλουμένου καθ' ὅλην τὴν Εὐρώπην ὀνόματος τοῦ Φριδερίκου· διηγεῖται μάλιστα εἰς τὴν βιογραφίαν του (mein Leben) πῶς αἱ ἐπιχειρήσεις τοῦ βασιλέως τῆς Πρωσσίας ἔφερον τὴν διχόνοιαν εἰς πάσας τὰς οἰκογενείας καὶ εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ· διότι πάντες ἦσαν διῃρημένοι εἰς δύο φατρίας, οἱ μὲν ὑπὲρ τῆς αὐτοκρατορίας, οἱ δὲ ὑπὲρ τῆς νέας μοναρχίας· ὅθεν ὁ μὲν πατὴρ τοῦ Γκαίθ ἐφρόνει τὰ τοῦ αὐτοκράτορος, ὁ δὲ υἱὸς ἐσκίρτα ἀναγινώσκων τὰς νίκας τοῦ νέου ἥρωος· ἀλλ' ἡ ἀκοὴ τοῦ Γκαίθ προσεβάλλετο ὑπὸ τοῦ ἤχου καὶ ἄλλων θριάμβων. Οἱ κάτοικοι τοῦ Φραγκοφορτίου μόλις συγχώρησαν μέχρι τοῦδε τὸν συγγραφέα τοῦ Werther καὶ τοῦ Goëtz de Berlichingen ὅτι τοὺς ἐγκατέλιπεν, οὔτε τοὺς εἶδε πλέον. Ἀλλὰ, κύριοι, ὑπῆγε νὰ ἐνασχοληθῇ εἰς τὰς διανοητικάς του ὑποθέσεις μακρὰν ὑμῶν καὶ τῆς ὑμετέρας ἐμπορίας· ἀρκέσθητε ὅτι τὸν ἔχετε συμπολίτην· εὐχαριστήθητε προσέτι ὅτι ἐτιμήθητε ἀνεγείροντες εἰς ὄνομα αὐτοῦ μνημεῖον μαρτυροῦν τὴν δόξαν ὑμῶν, ἢ μᾶλλον ἔχετε τὰ ἀγάλματα ὑμῶν χάριν οἰκονομίας, διότι καταντῶσιν ὑπέρτιμα, ἔπειτα ἐβραδύνατε μάλιστα καὶ νὰ τὰ ὑψώσητε.

Εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Ῥήνου θάλλουσιν εὐφορώταται ἐπαρχίαι, ὅπου ἰδιαζόντως ὁ ἄνθρωπος ἀνεδείχθη ῥέκτης καὶ δραστήριος κατὰ τὴν ἀνάγκην τῆς φύσεως. Αὐτόθι ἐξελίχθησαν αἱ σκηνογραφίαι τῶν Γερμανικῶν μεταναστεύσεων κατὰ τὸν πέμπτον αἰῶνα. Ἄγρια σῖφη προπαρασκευαζόμενα ἤδη νὰ γείνωσιν ἔθνη συνωθοῦντο ἐπὶ τῆς συγκαλούσης αὐτὰ ταύτης χώρας· ἀκολούθως δὲ ἔκτισαν πόλεις ὑπὲρ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ναοὺς ὑπὲρ τοῦ Θεοῦ· σύστησαν ἀκμαίας ἐπικρατείας, ἤθη καθαρὰ, θρησκείαν ἥμερον καὶ ἰσχυρὰν, ποίησιν ἀφελῆ, δεισιδαίμονα καὶ ἰδεολογικήν. Καὶ ἡ μεσημβρινὴ ὅμως Γερμανία οὐδέποτε διέμεινε ῥάθυμος καὶ ἀργὴ εἰς τὴν συνέχειαν τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ· ἀλλὰ διέπρεψε μὲν ἐπὶ τοῦ μεσαίωνος, διατελεῖ δὲ εὐδοκιμοῦσα καὶ κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους. Διαβαίνων αὐτόθεν ὁ Γάλλος περιηγητὴς αἰσθάνεται ἀνέκφραστον ἀγαλλίασιν, καθότι εὑρίσκει πρωτότυπόν τινα καὶ ἰδιάζουσαν κοινωνίαν, ἀλλὰ καὶ κλίσιν τινὰ προφανῆ εἰς τὰ φρονήματα καὶ τοὺς διαλογισμοὺς τῆς Γαλλίας.

Φαίνεται ἐν τούτοις περίεργον ὅτι τὸ συνταγματικὸν δίκαιον ἐῤῥιζώθη κατ' ὀλίγον ἐπὶ τῆς γῆς τῶν Φράγκων, τῶν Ῥιπουαρίων καὶ τῶν Ἀλαμάνων. Θεωροῦμεν δὲ τὴν εἰσαγωγὴν τούτου ὡς σωτήριον εἴς τε τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν Γερμανίαν οὐχὶ ὑπὸ ἐθνικῆς τινος φιλαυτίας, ἀλλὰ διότι χρησιμεύει εἰς τὴν ἐξοικονόμησιν τῶν νεωτερισμῶν τοῦ αἰῶνος καὶ τῶν συμφερόντων τῆς ἀνθρωπότητος.

Τὰ μικρὰ συνταγματικὰ κράτη τῆς Γερμανίας συντελοῦσιν εἰς τὸν γενικὸν σκοπὸν ὑπὲρ τὰς πραγματικὰς δυνάμεις των. Καὶ ἐπὶ μὲν τῶν γενικῶν ὑποθέσεων ὀλιγωροῦμεν ἐνίοτε τὰς περιωρισμένας ἡγεμονίας· ἀλλ' ἐνταῦθα ὀφείλομεν μάλιστα νὰ τὰς θαυμάζωμεν· διότι ἂν γελῶμεν βλέποντες ἀδύνατον ἄνθρωπον ἀναλαμβάνοντα τὰ αὐτὰ σχήματα καὶ ἀντιποιούμενον τὴν αὐτὴν ἀξίαν· τοῦτο ἀφορᾷ μόνον

τοὺς δοῦκας καὶ πρίγγιπας ὡς παρῳδοῦντας καὶ περιφράττοντας τὴν βασιλείαν εἰς τὰ στενόχωρα ὅρια τῆς αὐλῆς αὐτῶν καὶ τῶν παλατίων. Πρέπει ὅμως νὰ τιμῶμεν τοὺς θαῤῥαλαίους καὶ παῤῥησιαστικοὺς ἄνδρας ἐκείνους, οἵτινες ἀγωνίζονται μεγαλως καὶ ἐπὶ μικροῦ θεάτρου, καὶ πολεμοῦσιν, οὕτως εἰπεῖν, εἰς αὐλῶνας καὶ στενωπούς. Οὕτως εἰς τὸ δουκάτον τοῦ Hesse-Darmstad ἡ ἀρχὴ ὀρενθυομένη εἰς ὑποκριτικὴν καθέδραν καταντᾷ γελοιώδης, ἡ ἐλευθερία ὅμως ἀγορεύουσα καὶ ἀπὸ ταπεινοῦ βήματος ὑπάρχει ἱερά. Ἡ ἀνήκουσα εἰς τὸ μέγα τοῦτο δουκάτον Μογουντία πρέπει νὰ θεωρῆται ὡς στρατιωτικὸς σταθμὸς ἐπὶ τῶν ὄχθῶν τοῦ Ῥήνου, τὸν ὁποῖον φυλάττει ἡ Πρωσσία. Ἀμφισβητεῖται δὲ ἂν ἡ πόλις αὕτη ἐγέννησε τὸν ἐφευρέτην τοῦ τυπογραφείου Γκούτεμβεργ· ἀλλ' ὑπάρχει βέβαιον ὅτι καθ' ἑαυτὴν οὔτε συγγράμματα εἶχε μέχρι τοῦδε, οὔτε συγγραφέα οὐδένα ἄξιον τοιαύτης ἀνακαλύψεως. Διότι ὀλίγον αὐτόθι ἀναγινώσκουσι, γίνεται δὲ μόνον μικρά τις ἐμπορικὴ καὶ ναυτικὴ διὰ τοῦ ποταμοῦ κίνησις.

Ποῦ ἡ φύσις ἐφρόντισε πλειότερον περὶ τῆς εὐτυχίας καὶ τῆς κατοικίας τοῦ ἀνθρώπου, εἰμὴ εἰς τὸν μεταξὺ Βασιλείας καὶ Μάνεϊμ τόπον; Κατάβα ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ Ἀβενόβα (Schwarzwald) ἄρες τὴν κατηφῆ καὶ ἀδύνατον Freudensdt, καὶ φερόμενος εἰς τὰ κάτω θέλεις ἰδεῖ εἰς τοὺς πόδας σου χαριεστάτην κοιλάδα· ἂν δὲ προχωρήσῃς ἀπὸ ἐρειπίων εἰς ἐρείπια καὶ ἀπὸ χωρίων εἰς χωρία θέλεις περιπλανηθῆ εἰς λαβύρινθον ληίων, βράχων, χειμάῤῥων καὶ ἀμπελώνων.

Ἀφ' οὗ φθάσῃς εἰς τὴν Ἀκουησίαν Αὐρηλίαν (τὸ Baden), ἀπόθες πᾶσαν τὴν ἐνδυμασίαν καὶ σκευὴν τῆς ὁδοιπορίας· διότι ἂν καὶ πραγματικῶς διαμένῃς εἰς τὰ ἄκρα τῆς Μαρκιανῆς σίλβας, εἴτε τοῦ μελανοῦ δάσους, εὑρίσκεις ὅμως πάσας τὰς ἀπολαύσεις τῆς ἐν Παρισίοις ὁδοῦ τῆς Εἰρήνης, καὶ τῆς ἐν Λονδίνῳ λεωφόρου Portland Place. Τὰ αὐτόθι λουτρὰ ὁμοιάζουσι πρὸς τὰς λαμπρὰς τῶν εἰρημένων συνοικιῶν αἰθούσας, ὅθεν νομίζει εὐτυχίαν ὁ ἄνθρωπος νὰ φύγῃ, ἀφ' οὗ πρὸς ὀλίγον διέτριψε· διότι ἀποβαίνουσι νοσοκομεῖον καὶ ἀγορὰ, ὅπου ἡ ὑγεία ἀποκαθίσταται ἐνταυτῷ καὶ ἐλεεινῶς καταναλίσκεται, αἱ δὲ ἡδοναὶ ἀποβάλλουσι τὴν ἀξίαν των διὰ τὴν ἄκραν εὐχέρειαν καὶ τὰς ἐνοχλητικὰς προσκλήσεις, αἱ ὁποῖαι τὸν πολιορκοῦσιν ἑκάστοτε.

Ἡ Καρλεσροῦ καὶ αἱ εἰκοσιτέσσαρες αὐτῆς ὁδοὶ, ἀρχόμεναι πᾶσαι ἐκ τοῦ ἡγεμονικοῦ ἐνδιαιτήματος, ἔχουσι φυσιογνωμίαν τόσῳ μονότονον, ὥστε μόλις δύναταί τις νὰ μείνῃ ἐπέκεινα τῶν δύω ὡρῶν, ἂν δὲν ἐμποδίζηται ἀπὸ τὰ μεγάλα συμφέροντα, τὰ ὁποῖα ἐκ διαλειμμάτων συζητοῦνται. Ἐκεῖ παρεκάθησεν εὐγενῶς ὁ Γερμανικὸς χαρακτὴρ ὡς ἀντιπολιτευόμενος καὶ ἐξασκῶν τὰ τῆς ἐλευθερίας· ἐκεῖ ἔδειξε καρτερίαν, ἐπιδεξιότητα καὶ ἀξιοπρέπειαν. Ἀλλ' αἱ δυσκολίαι ὑπάρχουσι πολλαὶ καὶ μεγάλαι, οἱ δὲ πολιτικοὶ τοῦ Bade ὑπόκεινται εἰς τὰ ἀπειλητικὰ βλέμματα τῆς τε Αὐσρίας καὶ Πρωσσίας, ἂν καὶ μέχρι τοῦδε ἔκαμψαν ὡς ἐπικίνδυνα ἀκρωτήρια πάσας τὰς ἐναντιότητας· ἐπειδὴ ὁ Ῥοτὲκ διὰ τῆς εὐφραδείας τοῦ τε γραπτοῦ καὶ τοῦ προφορικοῦ λόγου, καθὼς καὶ ὁ Mittermaier διὰ τῆς συνετῆς μετριοφροσύνης, ὠφέλησεν ὁμοίως τὴν ἐλευθερίαν.

Πῶς νὰ μὴ βλαστήσῃ ἡ ἐπιστήμη ἐκ τῆς τοιαύτης γῆς, ὅπου καλλιεργεῖται, καθὼς εἰς τὸ Χάϊδελβεργ; Ἂν ἔτυχες νέος, ἂν αἱ ἰδέαι καὶ τὸ αἷμα κυκλοφορῶσιν εἰς τὴν κεφαλὴν καὶ τὰς φλέβας σου, ἂν ἀγαπᾷς περιπαθῶς τὴν σοφίαν καὶ θέλῃς μάλιστα νὰ συνάψῃς φιλίαν μετὰ τοῦ Γερμανικοῦ πνεύματος καὶ μὴ μακρυνόμενος πολὺ ἐκ τῆς γλυκείας πατρίδος διὰ νὰ ἔρχηται εἰς τὰς ἀκοὰς καὶ τὴν ψυχήν σου ἡ ἠχὼ ἀδυνάτου μὲν, ἀλλὰ καθαρᾶς φωνῆς, ὕπαγε νὰ ζήσῃς εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Νικάρου. Ἐκεῖ θέλεις ἔχει διαυγεῖς τὰς ἰδέας, ὡς ὁ ἀφρὸς τοῦ ῥέοντος πρὸ ποδῶν χειμάῤῥου, ἀποκτῶν δὲ πολυμάθειαν θέλεις διπλασιάσει τὴν ζωήν. Ἡ ἱστορία φαίνεται περιπολοῦσα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σου διὰ τῶν κειμένων αὐτόθι μεγαλοπρεπῶν ἐρειπίων. Σεβάσμιοι γέροντες παραπορεύονται πλησίον σου, τοὺς ὁποίους δύνασαι νὰ ἐρωτήσῃς περὶ τῶν χρόνων καὶ τῆς ἀρχαιότητος τῶν ὄντων· ὁ φιλολόγος Creuzer, ὁ νομοδιδάσκαλος Ζαχαρίας, ὁ θεολόγος Παῦλος καὶ ἄλλοι τοιοῦτοι. Ἀλλὰ καὶ νεώτεροι θιασῶται τῆς ἐπιστήμης ἀναζωογονοῦσιν ἐκ διαλειμμάτων τὰς παραδόσεις τῶν γεραρῶν τούτων διδασκάλων. Οὐδὲν εἶδος γνώσεως δύναται νὰ σὲ διαφύγῃ, θέλεις δὲ συλλέξει προσέτι καὶ διὰ τοὺς μέλλοντας πειρασμοὺς καὶ τὰς ἐνδεχομένας τοῦ βίου περιπετείας ἀειθαλεῖς ἐνθυμήσεις καὶ ἐλπίδας.

Διανοητικώτατος πολιτισμὸς ζωογονεῖ τὴν χώραν τοῦ Bade. Τὸ Ταρόδουνον, (Φραϊβούργ) σεμνυνόμενον, ὡς ἡ Κολωνία καὶ τὸ Ἀργεντόρατον, κατὰ τὴν καθεδρικὴν ἐκκλησίαν του, τὴν ὁποίαν προσφέρει ὡς κομψὸν δεῖγμα, παραλληλίζει τὸ πανεπιστήμιον μετὰ τοῦ ἐν Χαϊδελβεργ. Ἡ Μανεῒμ καὶ Κωνσταντία ἔχουσι λύκεια, καὶ γυμνάσια, καὶ σχολεῖα ἄφθονα. Ἡ χώρα ὑπάρχει τῷόντι μακαρία καὶ διὰ τὴν παροῦσαν εὐδαιμονίαν της καὶ διὰ τὰς ἐνδόξους ἀναμνήσεις τοῦ παρελθόντος· διότι αὐτοῦ ἐπολέμησαν οἱ Ῥωμαῖοι, οἱ Ἀλαμανοὶ, ὁ Turenne καὶ Montecuculli, ὁ Μορὼ καὶ ὁ ἀρχιδοὺξ Κάρολος. Δικαίως ἄρα ἐξέχει κατὰ τὴν εὐφορίαν, διότι τὸ ξίφος, τὸ ἄροτρον καὶ ἡ διάνοια ἀλληλοδιαδόχως τὴν ἀνεκίνησαν.

Ἀπὸ τὴν χώραν τοῦ Bade εἰς τὴν τοῦ Βούρτεμβεργ ἡ φύσις διαμένει πάντοτε ὡραία, ἂν καὶ φαίνηται τραχυτέρα. Αἱ κατάσκιοι κλιτύες τῆς Μαρκιανῆς Σίλβας (τοῦ μέλανος δρυμοῦ), καθιστῶσι τὴν γῆν ταύτην σοβαρὰν, ἡ δὲ καλλιέργεια τοῦ ἀνθρώπου, τῆς ὁποίας ὁ περιηγητὴς βλέπει τὰ σημεῖα πανταχοῦ, αὐξάνουσι τὴν ποικιλίαν τῆς εἰκόνος. Καὶ ἐπὶ μὲν τῶν ὀρέων ἀπαντᾷς ὡρολογοποιεῖα, εἰς δὲ τοὺς μυχοὺς καὶ τὰ παράβυστα τῶν κοιλάδων σιδηρουργεῖα καὶ ἄλλα τοιαῦτα βιομηχανίας ἐργαστήρια. Πανταχοῦ ἡ ἰσχὺς, πανταχοῦ ἡ εὐφορία καὶ ἡ τοῦ Θεοῦ, καθὼς καὶ ἡ τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ Βουρτεμβεργέσιος ἔχει τῷόντι ῥωμαλαίαν φύσιν, ὑψηλὸν τὸ μέτωπον, πλατεῖς τοὺς ὤμους, δριμὺ τὸ βλέμμα· ἡ δὲ γῆ παράγει δαψιλῶς τὸν σῖτον, τὸν οἶνον καὶ τὴν

εὐφυΐαν· διότι Σουηβοὶ ὑπῆρξαν ὁ Schiller, ὁ Hegel, ὁ Schelling, προσέτι δὲ καὶ ὁ Βείλανδ, καὶ Σπίτλερ, καὶ Μόζερ, καὶ Paulus, ἀλλὰ καὶ ὁ Béranger τῆς Γερμανίας Uhland.

Ἡ συνταγματικὴ ἐλευθερία τοῦ 1819 δὲν ὑπῆρξε νεωτερισμός τις εἰς τὸ Βούρτεμβεργ· ἐπειδὴ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ἤδη τοῦ δεκάτου ἕκτου αἰῶνος οἱ κυβερνῶντες τὸ δουκάτον ἡγεμόνες ὑπέκειντο εἰς πολλοὺς περιορισμοὺς τῆς ἐξουσίας των ἐφ' ἡμῶν δὲ οἱ Σουηβοὶ ἀναδείκνυνται γενναιότεροι παντὸς ἄλλου Γερμανοῦ εἰς τὴν ὑπεράσπισιν τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων. Οἱ βουλευταὶ Uhland, Menzel, Pfizer, τιμῶσι τὸν σύλλογον τῶν ἀντιπροσώπων· αἱ συζητήσεις γίνονται εὐφυῶς, τὸ δὲ ὕφος αὐτῶν ὑπάρχει ζωηρότερον παρὸ εἰς τὴν Καρλσρού.

Ὀφείλομεν νὰ τιμῶμεν τοὺς πολιτικοὺς τῆς Γερμανίας ὑπερασπιζομένους τὴν ἐλευθερίαν· ἐπειδὴ προβλέπουσι μεγάλην καταπίεσιν τῆς πατρίδος των, ὡς πολλοί μοι εἶπον, καὶ ὅμως ἐγκαρτεροῦσιν εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντός των μετὰ θλιβερᾶς τινος σπουδαιότητος. Ἀλλὰ καὶ ὁ χαρακτὴρ αὐτὸς τῶν Γερμανῶν αὐξάνει ἀφ' ἑαυτοῦ τὰς ὑπαρχούσας δοσκολίας· διότι ὡς ἀσυνείθιστοι τρέμουσι τὴν ἀντιπολίτευσιν καὶ θεωροῦντες αὐτὴν ὡς σκάνδαλον, διατελοῦσι συνήθως πιστοὶ ὁποῖοι ἀνέκαθεν ἦταν. Ὅθεν ὅστις ἐκδίδεται εἰς αὐτὴν ἑκουσίως, ἢ ἀκουσίως, ἀναδέχεται, οὕτως εἰπεῖν, μαρτύριον κατά τε τὰς μικρὰς καὶ μεγάλας περιστάσεις τοῦ βίου. Καὶ εἰς μὲν τὸ Λονδῖνον καὶ τοὺς Παρισίους ἡ ἀντιπολίτευσις ὑπάρχει ἠθική τις δύναμις, οἱ δὲ ὁπαδοὶ αὐτῆς φέρονται ἀνεξαρτήτως καὶ διατυγματεύονται ἐξίσου μετὰ τῆς ἐξουσίας· ἔπειτα ζῶντες μεγαλοπρεπῶς εἰς μέγαν τόπον, ὅπου μεγάλα πάντοτε διαχήματα διαχωρίζουσι τοὺς ἀνθρώπους, δὲν συναπαντῶνται συχνάκις μετὰ τῶν ἐναντίων, ὥστε ἀμοιβαίως νὰ παροξύνωνται, ἢ νὰ δίδωσιν ἀφορμὴν εἰς ἔριθισμὸν καὶ συγκρούσεις, ἢ ἔριδας. Εἰς τὸ Στουτγάρδ ὅμως καὶ Καρλσροῦ οἱ πολιτικοὶ ἀντίπαλοι παραγκωνίζονται κατὰ πᾶσαν ὥραν. Ἰδοὺ εἷς ἐκ τῶν ἡμετέρων Ἰακωβίνων, μοὶ εἶπε τιμιός τις τραπεζίτης περικατῶν μετ' ἐμοῦ εἰς Στουτγάρδ. Καὶ ὅμως τί ἐμαθον τὸ ἑσπέρας! ὅτι ὁ Ἰακωβῖνος ἐκεῖνος ἦτο πάντων τῶν μελῶν τῆς ἀντιπολιτεύσεως ὁ μετριοπαθέστατος καὶ συμβιβαστικώτατος ἄνθρωπος (1).

Ἡ χώρα τοῦ Βούρτεμβεργ ἔχει σποράδην ἱκανὰ πολίχνια εὐθηνοῦντα διὰ τῆς φιλοπονίας καθὼς καὶ κώμας καθαρωτάτας. Ἰδὼν τὴν πόλιν Ἔσλιγγεν περικυκλουμένην ὑπὸ δασῶν καὶ ἀμπελώνων ἐνθυμήθην ὅτι τὴν ἀναφέρει ὁ de Thou. « Διὰ νὰ ἔλθῃ εἰς αὐτὴν οὗτος διέβη γέφυραν ἐπὶ τοῦ Νικάρου συνάπτουσαν αὐτὴν μετὰ τοῦ Στουτγάρδ. Ἡ Ἔσλιγγεν φημίζεται διὰ τὰ ὁπλοποιεῖά της καὶ τὴν ἀφθονίαν τοῦ οἴνου. Αἱ ἀποθῆκαι τοῦ Νοσοκομείου περιέχουσι πολὺν οἶνον εἰς ὑπερμεγέθεις πίθους ἀλληλοδιαδόχως κειμένους κατὰ λόγον τοῦ ὄγκου, ὁ δὲ οἶνος αὐτὸς διατηρεῖται ἐν γένει ἐπὶ πολὺν χρόνον Ἔπιον εἰς ὑγείαν τοῦ K. de Thou ἐκ τοῦ ἀριθ. 40 δηλαδὴ οἶνον τεσσαρακονταετῆ. Οἱ ἡγεμόνες τῆς Γερμανίας τὸν μεταχειρίζονται ὡς ἰατρικόν· ἐφ' ὅσον δὲ ἐξαντλεῖται ὁ οἶνος τοῦ μεγάλου πίθου ἀναπληροῦται ὑπὸ νεωτέρου, τὸν ὁποῖον ἔχει ὁ παρακείμενος πίθος.» Κατὰ τὸ 1579 ὁ Ἰάκωβος Αὐγούστου de Thou περιηγήθη μέρος τῆς μεσημβρινῆς Γερμανίας, ὅπου ἐπεσκέφθη τὸν δοῦκα Λουδοβίκον εἰς τὸ Στουτγάρδ πρὶν φθάσῃ εἰς τὴν Ἔσλιγγεν, ἔπειτα εἶδε τὴν Οὔλμ, τὴν Αὐγούστταν, τὴν Lindaw καὶ Constance, ἠκολούθησε τὸν Ῥῆνον μέχρι τοῦ Bade, διέβη τὸ Colmar καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Plombières, ὅπου τὸν περιέμενεν ἡ οἰκογενειά του, ὥστε ἄρα καὶ περὶ τὸν ἕκτον αἰῶνα ἐπεχειροῦντο περιηγήσεις κατὰ τὴν ἀκμὴν τῆς νεότητας καὶ ἐν μέσῳ τῶν ταραχῶν τοῦ βίου.

Ἡ Στουτγάρδ, ὡς ἄθροισμα καταστημάων καὶ οἰκιῶν, ὑπάρχει πενιχρὰ πρωτεύουσα· τὴν θεωρῶ ὡς μεγάλην κώμην, ὅπου παραδόξως εὑρίσκεται μία ὁδὸς εὐρύχωρος καὶ εὐθεῖα καὶ ἓν εὔμορφον παλάτιον καὶ τὸ ἐργαστήριον τοῦ γηραιοῦ καὶ μεγάλου λιθογλύπτου Δαγκέρ, ὅστις παρέστησε ζῶντας διὰ τοῦ μαρμάρου τὸν Σχίλλερ, τὴν Ἀριάδνην καὶ τὸν Ἰησοῦν Χριστόν. Ἀλλ' ἡ λείπουσα σχεδὸν ζωὴ ἐκ τῆς καθέδρας ταύτης εὑρίσκεται ὁλοσχερὴς εἰς τὸ πνεῦμα καὶ τὴν ψυχὴν τῶν Βουρτεμβιργησίων. Οἱ Σουηβοὶ οὗτοι σκωπτόμενοι παρὰ τῶν ἄλλων Γερμανῶν διὰ τὸ ἀπότομον ἦθός των καὶ τὴν τραχεῖαν διάλεκτον ἐνθυμοῦνται μετὰ ὑπερηφανείας ὁποῖοι ὑπῆρξαν οἱ πρόγονοί των εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Γερμανικῆς ποιήσεως· ὅθεν δυσανασχετοῦσιν εἰς τὴν αὐθάδη ὑπεροχὴν τῶν βορείων ἐπαρχιῶν καὶ μακρόθεν ἐνοχλοῦνται ὑπὸ τῆς ἀλαζονίας τοῦ Βερολίνου. Διὰ τοῦτο ὀργιζόμενοι καλοῦσι τοὺς κατοίκους τῆς Πρωσσίας Ῥώσσους τῆς Γερμανίας.

Ἡ σχέσις τῆς Γαλλίας μετὰ τῆς μεσημβρινῆς Γερμανίας ἐνισχύεται ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων. Ἡ Γαλλία ἤθελεν ἀνοηταίνει μελετῶσα κατακτήσεις πέραν τοῦ Ῥήνου. Ἀλλ' ἂν ἀρνηθῇ τὴν βοήθειάν της, παραβαίνει καθῆκον πρὸς ἅπασαν τὴν Εὐρώπην. Μόνον τὸ κοινὸν συμφέρον δύναται νὰ ἑνώσῃ ποτὲ ὑπὸ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν σημαίαν τὴν πατρίδα τῶν Hohenstaufen, τοῦ Schiller, καὶ τὸ ἔθνος τοῦ Ναπολέοντος καὶ τοῦ Mirabeau.

Ἡ Φραγκονία, εἷς ἐκ τῶν ἐννέα κλάδων τῆς ἀρχαίας Γερμανίας, ἐδοξάσθη ἀφ' ὅτου κατεῖχον αὐτὴν οἱ Φράγκοι μέχρι τοῦ 16 αἰῶνος. Ἐκεῖ συνεκροτήθησαν τὸ πρῶτον καὶ ἐνισχύθησαν ὕστερον τὰ μεγάλα συσήματα τῆς Γερμανίας ἡ ἐκκλησιαστική, καθὼς καὶ ἡ κοσμική, πατρωνικὴ τάξις, ὁ ἀρχηγὸς τοῦ τευτονικοῦ τάγματος τοῦ Mergenthein, ὁ ἐπίσκοπος τοῦ Wurtsbourg, ὁ τοῦ Bamberg κτλ. ἔπειτα δὲ αἱ κοσμικαὶ τάξεις καὶ αἱ αὐτοκρατορικαὶ λεγόμεναι πόλεις. Τὴν Φραγκονίαν ὁ Γκαίθ παριστάνει σαλευομένην ὑπὸ τῆς σιδηρᾶς χειρὸς τοῦ Goëtz deBerlichingen. Αὕτη ἐταράχθη ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην χώραν, κατὰ τὸ τέλος τοῦ 15 αἰῶνος καὶ καθ' ὅλον σχεδὸν τὸν 16, ἔπειτα δὲ ἐδέχθη τὴν βαθεῖαν καὶ ἰσχυρὰν μεταβολὴν τῆς αἱρέσεως τοῦ Λουθήρου. Ἐκεῖ τὰ φιλόδοξα πάθη τοῦ νέου δόγματος καὶ ἡ ἀμυνομένη Καθολικὴ θρησκεία κρατερῶς ἀντηγωνίσθησαν. Τὰ συμβεβηκότα ταῦτα μαρτυροῦνται εἰς τὰς ἐκκλησίας, αἱ ὁποῖαι κατὰ τὸν 16 αἰῶνα ἔπαυσαν νὰ χρησιμεύωσιν ὡς ἱερὰ τῆς ἀρχαίας λατρείας, ὥστε ἀντήχησαν εἰς αὐτὰς τὰ φρονήματα τοῦ Μελάγχθωνος. Καταπλήττεται καὶ βυθίζεται εἰς μελαγχολικὰς σκέψεις ὁ ἄνθρωπος ἐντὸς τῶν ναῶν τούτων, τῶν ὁποίων καὶ οἱ τοῖχοι φαίνονται, οὕτως εἰπεῖν, ὅτι ἐκινήθησαν, ὃν τρόπον αἱ ψυχαὶ τῶν ἀνθρώπων πρὶν περιλάβωσι, καθὼς αὐταί, νέαν καὶ ζωηροτέραν τῆς ἀληθείας παράστασιν. Ἡ Φραγκονία προσφέρει πανταχοῦ ἀναμνήσεις καὶ ἐμπνεύσεις τοῦ Γερμανικοῦ πνεύματος. Αὐτόθι ὁ Schiller ἔθηκε τὸ μέγαρον τοῦ γέροντος Mour· αὐτόθι, κατ' αὐτὸν, ἐγεννήθη καὶ ἔζησεν ὁ ἀκαταγώνιστος Κάρολος, τὸν ὁποῖον ἀνέστησε πρὸς ἐκδίκησιν τῆς ἀνθρωπότητος ὀκτὼ ἔτη πρὸ τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως. Ὅτε ὁ Schiller ἔγραφε τοὺς πειρατὰς ἦτο προσωχθισμένος ἐκ τοῦ αἰῶνος, τὸν ὁποῖον ἐκάλει αἰῶνα εὐνοῦχον, αἰῶνα ἐπιτήδειον μόνον νὰ σχολιάζῃ τὰς πράξεις τῆς ἀρχαιότητος, ἀνίκανον δὲ νὰ ἐπιχειρήσῃ καὶ νὰ κατορθώσῃ αὐτὸς τοιαύτας. Ὅθεν ὁ ποιητὴς προκαλεῖ μεταβολήν τινα τῶν καθεστώτων καὶ ἐκδίκησιν.

Ἡ Νιουρεμβὲρ καλλωπίζει τὴν Φραγκονίαν. Ἐντὸς αὐτῆς σὲ περιστοιχίζει ἡ ἱστορία τῶν παρελθόντων χρόνων, ἐπειδὴ διατηρεῖ εἰσέτι τὴν ἀρχαϊκήν της χάριν· ἀναγνωρίζεις εὐκόλως τὴν Νιουρεμβὲρ, ἥτις κατὰ τὸν δέκατον τρίτον αἰῶνα, καθὼς ἡ Αὐγούστα καὶ ἡ Οὔλμ, ἐμπορεύοντο μετὰ τῆς Βενετίας. Αὕτη δεχθεῖσα τὴν Λοοθηρανικὴν μεταρρύθμισιν ἀνεκαινούργησε τὸν Χριστιανισμὸν διὰ νέας διδασκαλίας, τὸν παριστάνει δὲ διὰ τοῦ ζωγραφικοῦ καλάμου τοῦ Albrecht Dürer, τῆς γλυφίδος τοῦ Kraft καὶ τοῦ ἀνεγείραντος τὸν ὀρειχάλκινον τάφον τοῦ ἁγίου Σεβόλδ εὐφυοῦς Fischer. Αὐτὴν ὁ Ῥοδόλφος ἀπὸ Hapsbourg ἐκήρυττεν αὐτοκρατορικὴν πόλιν, ἐκεῖ δὲ καὶ Γεώργιος ὁ Δ'. ἐψήφιζε τὸ χρυσοῦν δόγμα.

Μόνον εἰς τὴν Νιουρεμβὲρ φαίνεται ἐντελῶς τὸ Γερμανικὸν πνεῦμα. Ἐπειδὴ οὔτε Ἑλληνικῆς, οὔτε Ἰταλικῆς τέχνης σημεῖον βλέπεις, ἀλλ' εὑρίσκεις τοὺς ἀντιζήλους καὶ συγχρόνους τοῦ τε Ῥαφαὴλ καὶ τοῦ Μιχαὴλ Ἀγγέλου, ὥστε κατὰ τὸν 16 αἰῶνα ἡ νεωτέρα ἀρχιτεκτονικὴ καὶ γλυπτικὴ ἐδοξάζετο συγχρόνως διὰ δύο διαφόρων τύπων εἰς τὴν Νιουρεμβὲρ καὶ τὴν Ῥώμην. Ὁ περιηγητὴς ὅμως θλίβεται ἐσωτερικῶς διαλογιζόμενος ἐμπροσθεν τῶν μνημείων τούτων τοῦ παρελθόντος, ὅτι ἐξέλιπε πλέον ἡ πίστις τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες τὰ ἀνύψωσαν, ἠδόρενοι εἰς τὰ ἔργα των· ἐπειδὴ δὲν ἔχομεν τὴν θρησκείαν σήμερον ὡς ὁ Μελάγχθων, οὔτε αὐτὴν καὶ τὴν τέχνην αἰσθανόμεθα ὡς ὁ Dürer.

Χαῖρε Νιουρεμβὲρ, χαῖρε πόλις εὐσεβὴς καὶ φιλότεχνος· θέλω ἐπανέλθει ἴσως πάλιν νὰ σὲ ἴδω. Ἀλλ' ἂν μοὶ ἐπιτραπῇ νὰ ζήσω καὶ νὰ ἐκλέξω τόπον τινὰ σκέψεων καὶ ἀναπαύσεως, μόνον μεταξὺ σοῦ καὶ τῆς Ῥώμης καὶ τῶν Ἀθηνῶν θέλω ταλαντευθῇ. Χαῖρε, ἡ διατριβή σου δὲν ἀρρόζει πλέον· ἐπειδὴ δὲν προσφέρει τὸν ἐπικρατοῦντα βίον τοῦ παρόντος αἰῶνος, ἀξιοτέβαστε ἡμῶν ἀπὸ τοῦ μεσαιῶνος προμήτωρ.

Τεσσαράκοντα λεύγας ἐπέκεινα τὸ Μόναχον παρίσταται παντελῶς διάφορον παρὰ τὸ θαῦμα τῆς Φραγκονίας, τὴν Νιουρεμπέργ. Διότι αὐτόθι τὰ πάντα φαίνονται νέα καὶ λευκὰ, ὁ περιηγητὴς εὑρίσκεται ἐν μέσῳ μνημείων ἐξειργασμένων, φανταζεται δὲ ὅτι μετέβη εἰς τὰς νεογνοὺς ἐκείνας τῆς ἀρχαιότητος πόλεις, τὰς ὁποίας ἀνήγειρον κατὰ τὴν ἀκμὴν τῆς δυνάμεώς των αἱ κοινωνίαι.

Instant ardentes Tyrii: pars ducere muros:
Molirique arcem et manibus subvolvere saxa
. . . . . .
. . . . . .
. . . . . Hic alta Theatri
Fundamenta locant alii, immanesque columnas
Rupibus excidunt, scenis decora alta futuris.

Ἡ Παβαρικὴ μοναρχία ἐδημιουργήθη κατὰ τὸ 1806 ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ναπολέοντος μετὰ τὴν μάχην τοῦ Ἄουστερλιτς. Τὸ δουκάτον ὅμως τῆς Παβαρίας ὑπῆρχεν ἀρχαιότατον πάντων τῶν τῆς Γερμανίας. Ἐκ τῆς μίξεως τριῶν φυλῶν δηλ. 1) τῶν Βοΐων (Boii) ἀποσπάσματος τῶν Γαλατῶν μεταναστεύσαντος πρὸς τὸν Δανούβιον 2) τῶν Ῥωμαίων, καὶ 3) στίφους Γερμανῶν προῆλθε λαὸς ὀνομασθεὶς Μπογιάσρεν (Bojaaren)· Ἰδοὺ ἡ Μπαΐερν, εἴτε Παβαρία. Ἡ πατρὶς αὐτοῦ πρῶτον ἐξηρτᾶτο ἀπὸ τῶν Φράγκων, ἔπειτα δὲ ἀπὸ τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας. Κατὰ τὸν ΙΓ'. αἰῶνα διῃρέθη εἰς δύο μέρη· κατὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ ΙΗ' ἀποκατεστάθη ὁλόκληρος· ἡ Πρωσσία τὴν ἐπροσάτευσεν, ἡ Αὐστρία τὴν κατεσπάραξεν, ἡ δὲ Γαλλία τὴν ἀνέδειξε μοναρχίαν· ἀλλ' ὕστερον ὁ Ναπολέων διὰ τῆς ἐν Presbourg γενομένης συνθήκης ἔδωκεν εἰς τὴν Παβαρίαν καὶ τὰς ἑξῆς χώρας τὸ Burgau, Lindaw καὶ Tyrol, ἔπειτα δὲ καὶ τὸ Nuremberg, Augsbourg, Ratisbonne καὶ Salzbourg. Ἀλλὰ πῶς ἀγνωμονήσαντες τοσοῦτον οἱ Παβαροὶ ἠθέλησαν νὰ φράξωσι τὸν δρόμον τοῦ δυστυχήσαντος Ναπολέοντος; Κατεθραύσθηταν ὅμως ἀρκούντως εἰς τὸ Hanau Ἄν καὶ δὲν ἦσαν ἴσως ἄξιοι τῆς τοιαύτης ποινῆς οὔτε ἐλησμόνησαν πραγματικῶς ὅτι ἐπὶ πολιτικῆς τιμᾶται μάλιστα καὶ εὐδοκιμεῖ ἡ ἠθικότης, ὅταν τις διαμένῃ πιστὸς καὶ ἀφωσιωμένος.

Ἡ Παβαρία ἔχει τέσσαρα ἑκατομμύρια κατοίκων, στρατὸν τεσσαράκοντα πέντε χιλιάδων καὶ τρία πανεπιστημεῖα. Κατὰ τὸ 1818 ἔλαβε σύνταγμα, διὰ τοῦ ὁποίου ὅμως ἐμετρήθη φειδωλῶς ἡ ἐλευθερία. Ὑπάρχουσι δύο βουλαί, αἵτινες συνέρχονται κατὰ τρία ἔτη· ἐκ τούτων δὲ ἡ βουλὴ τῶν ἀντιπροσώπων συγκροτεῖται ὑπὸ 115 μελῶν, τῶν ὁποίων τὸ 1|8 λαμβάνεται ὑπὸ τῆς ἀριστοκρατίας, ἡ δὲ τῶν πατρικίων περιέχει ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ οἰκογενείας τῶν ἀρχαίων εὐπατριδῶν.

Ὁ Παβαρὸς ὑπάρχει εἰλικρινὴς καὶ γενναῖος· διὰ τὴν πολλήν του ὅμως εὐθυμίαν ἐκπίπτει ἐνίοτε εἰς ἀγροικοτέρους τινὰς ἀστεϊσμοὺς, ἀγαπᾷ δὲ πολὺ νὰ

(1) *Διὰ τὸν λόγον τοῦτον, ὅπου ὑπάρχει μάλιστα ἔνδεια, ὥστε ὁ βουλευτὴς δὲν ἔχει ἀνεξάρτητον χαρακτῆρα, ἡ ἀντιπολίτευσις ἀποβαίνει ἀδύνατος καὶ ἑπομένως τὸ Σύνταγμα οὐχὶ μόνον καταντᾷ σχεδὸν ἄχρηστον, ἢ καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ καταργεῖται, ἀλλὰ καὶ ἀποχρώντως ἐξευτελίζεται.*

χορεύῃ καὶ νὰ πίνῃ τὸν ζύθον ἐκεῖνον τοῦ Μονάχου, ὅστις τῷ ἀρέσκει τοσοῦτον, ὥστε μεθυσκόμενος ἐξ αὐτοῦ βυθίζεται εἰς γλυκείαν τινὰ ἱλαρότητα, ἔπειτα δ' ἐκδίδεται εἰς παραχωδεστέραν ἀγαλλίασιν τελευτῶσαν δὶ' ἄλλων ἀπολαύσεων.

Ἤθελον νὰ ζωγραφήσω ὅσον ἐνδέχεται πιστῶς τὸν βασιλέα Λουδοβίκον. Οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι ἀγαπᾷ εἰλικρινῶς τὴν δόξαν· αὐτὴν ἐπεθύμει ὅτε κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Ἰντερλάκεν παρεπονεῖτο πρὸς νέας τινὰς γυναῖκας ὅτι ἐμάχετο εἰς τὰς τάξεις τῶν Γαλλικῶν στρατευμάτων κατὰ τῆς Γερμανικῆς ἐλευθερίας· αὐτὴν ἔσπευσε νὰ ἀποκτήσῃ καθάπαξ, ὅτε χειροκροτουμένου εἰς τὸ θέατρον τοῦ Μαρκίωνος de Posa, διότι ἐζήτει τὴν ἐλευθερίαν τῆς διανοίας, ἐξῆλθε βιαίως καὶ ὑπέγραψεν εὐθὺς τὴν κατάργησιν τῆς λογοκρισίας· ἀλλὰ κυρίως εἰς τὰς τέχνας καὶ εἰς τὰ νέα καὶ ἀθάνατα μνημεῖα, δι' ὧν ἐκαλλώπισε τὸ Μόναχον, φαίνεται ὅτι ἐνεπιστεύθη τοῦ ὀνόματός του τὴν ἀθανασίαν. Ἴσως δύναταί τις νὰ τὸν μεμφθῇ ὁπωσοῦν ὡς δύσπιστον κατά τινας περιστάσεις καὶ φιλόπτωτον. . ἀλλ ἐν μέσῳ τινῶν ἐλλείψεων φυσικῶν εὑρίσκει τὸ ὑποστήριγμα τῆς βασιλίσσης, γυναικὸς πλήρους χαρίτων καὶ ἀγαθότητος, τὴν ὁποίαν εὐλογεῖ ἅπασα ἡ Παβαρία.

Ἡ τέχνη καὶ ἡ φιλοσοφία εὐτρεπίζουσιν ὁμοίως τὸ Μόναχον· ὅθεν ὅτε ἐπεσκεπτόμην ἐναλλὰξ τὴν οἰκίαν τοῦ Schetling καὶ τὴν γλυπτοθήκην αἰσθανόμην μυστικήν τινα συγγένειαν μεταξὺ τῶν μαρμάρων τῆς Αἰγίνης καὶ τῆς μεγαλοφυΐας τοῦ νέου τούτου Πλάτωνος. Μόνον καθ' ὅλην τὴν Εὐρώπην τὸ Βατικάνον γνωστοποιεῖ τὴν ἀρχαιότητα ἀκριβέστερον παρὰ τὴν γλυπτοθήκην τοῦ Μονάχου· ἀλλὰ τὸ μουσεῖον τῆς ζωγραφίας καταφαίνεται ὑποδεέστερον τοῦ ἐνδιαιτήματος τῆς γλυπτικῆς κατά τε τὴν ἁρμονίαν καὶ καινοτομίαν· αἱ δὲ τοιχογραφίαι τοῦ Schnorr καὶ Cornelius ὑπῆρχεν ἔτι νεωπαὶ εἰς τὸ μεγαλοπρεπὲς ἀνάκτορον.

Μεταξὺ τῶν πλημμελημάτων τῆς κατὰ τὴν Βιέννην γενομένης διανομῆς λαῶν καὶ τόπων προσθετέον καὶ τὴν ἕνωσιν τοῦ παρὰ τὸν Ῥῆνον θέματος εἰς τὴν Παβαρίαν. Διότι τὸ παράρτημα τοῦτο κατὰ τὴν εὐφορίαν καὶ τὸν πολιτισμὸν ὑπερβαίνει καὶ τὸ κέντρον αὐτὸ τῆς μοναρχίας· κατά τινα μᾶλιστα μέρη τὰ ἄκρα ὑπάρχουσιν εὐγενέστερα τῆς καρδίας. Ὁ κατοικος τῶν παραρρηνίων ἐπαρχιῶν ὑπάρχει ἐν γενει ὀξυνούστερος καὶ δραστηριώτερος καὶ ἀγαπᾷ ζωηρότερον τὴν ἐλευθερίαν, εἰς δὲ τὴν Landow ἐπιποθεῖ καὶ τὴν Γαλλίαν. Ἡ ἕνωσις τοῦ Μονάχου καὶ τοῦ Σπέγερ βλάπτει τὴν φύσιν αὐτὴν τῶν πραγμάτων καὶ ἠνάγκασε τὴν κυβέρνησιν εἰς καταδιωγμούς . . .

Ἡ διπλωματικὴ Εὐρώπη περιεπεσε καὶ εἰς ἄλλο σφάλμα ἐπιτρέψασα εἰς τὴν Παβαρίαν νὰ μεταφέρῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸν νεώτερον πολιτισμόν· διότι τὸ ἐπιχείρημα τοῦτο ὑπερέβαινε τὰς ὑλικὰς δυνάμεις (1) μικρᾶς ἐπικρατείας. Ἐὰν ἤθελον νὰ δώσωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα μαθήματα καὶ στήριγμα κατὰ τῆς Ῥωσσίας, ἔπρεπε νὰ ἐκλέξωσι μίαν ἐκ τῶν τριῶν ἑστιῶν τῆς δυνάμεως καὶ τῆς ἐπιστήμης δηλ. τὸ Λονδῖνον, τοὺς Παρισίους καὶ τὸ Βερολῖνον, τὰ ὁποῖα ἔχουσι καὶ πλοῦτον καὶ ἐνέργειαν ἱκανὴν διὰ νὰ ἐκταθῶσι μακράν. Τὰ τρία ταῦτα ἔθνη μόνον εἶχον τὴν ἀπαιτουμένην ἰσχὺν νὰ ἀνυψώσωσι καὶ νὰ προστατεύσωσιν ἀφ' ἑαυτῶν τὴν Ἑλλάδα κατὰ παντὸς ἐχθροῦ· ἀλλ' οἱ μονάρχαι δὲν ἠθέλησαν, ὡς φαίνεται, νὰ προστεθῇ εἰς μέγα κράτος καὶ νέα τις δοξα ἀναγκαία εἰς πάντας, ὡς ἂν ἤρκουν τοιοῦτοι μικροὶ καὶ εὐτελεῖς λόγοι εἰς τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν ἀλήθειαν τῶν πραγμάτων.

Ἐπὶ γενικοῦ τινος πολέμου μὴ ὑπάρχουσα σύμμαχος ἡμῶν ἡ Παβαρία θέλει περιέλθει εἰς ἀμηχανίαν, διότι δὲν δύναται νὰ ὑπερασπισθῇ καθ' ἡμῶν τὰς κατὰ τὸν Ῥῆνον αὐτῆς ἐπαρχίας· ἐκτὸς τούτου ἡμεῖς μεταφέρομεν εὐκόλως καὶ στρατεύματα εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἡ Παβαρικὴ μοναρχία δὲν διασώζεται ἐκ πάσης ἐνδεχομένης ἐνοχλήσεως τῆς Αὐστρίας, ἄνευ τῆς ἀρωγῆς τοῦ Βερολίνου, ἢ τῶν Παρισίων. Ἂν δὲ παρασυρθῇ εἰς συμμαχίαν τινὰ καὶ ἐπιμαχίαν κατὰ τῆς Γαλλίας, ἡ τύχη της κρέμαται ἀπὸ μίαν μόνον μάχην.

Ἡ ἀληθὴς πολιτικὴ τῆς Παβαρίας ἀπαιτεῖ νὰ εὑρίσκηται παντοτε ἕτοιμος νὰ γείνῃ τὸ κέντρον καὶ ἡ δύναμις τῆς μεσημβρινῆς καὶ συνταγματικῆς Γερμανίας καὶ νὰ ἔχῃ ἀσφαλῆ διὰ παντὸς τὴν φιλίαν τῆς Γαλλίας ἀποδιδουσα εἰς αὐτὴν τὸ Speyer καὶ Landaw.

Ἂν ἤμην βασιλεὺς οὐδέποτε ἔστεργον νὰ παραχωρήσω τὴν Ἰουβαυίαν (Salzbourg)· διότι ἡ μεταβᾶσα ἀπὸ τῆς Παβαρίας εἰς τὴν Αὐςρίαν ἐπαρχία αὕτη ἔχει πολλὰ θέλγητρα. Ἡ φύσις εὐθηνεῖ αὐτόθι, ἡ δὲ διάνοια γίνεται νωθροτέρα, οὐδ αἰσθάνεται τις ζῆλον μεταβολῶν· ἔπειτα ἡ καθολικὴ θρησκεία εἰκονιζομένη παντοῦ προτρέπει τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν ἀφελῆ πίστιν, τὴν λήθην τοῦ κόσμου καὶ τὰς φανταστικὰς δεισιδαιμονίας.

Ἡ Ἰουβαυία περιέχει τὴν κοιτίδα τοῦ Mozart καὶ τὸν τάφον τοῦ Παρακέλσου. Ὅταν ἀναπολῶμεν τὸν Μοζάρ, ἐνθυμούμεθα τὸ πᾶν καὶ ἡ μουσική του μ�ς ἐνθουσιάζει. Κατὰ τὸ 1549 ἄνθρωπός τις ἔκρουσε τὴν θύραν τοῦ νοσοκομείου τοῦ ἁγίου Στεφάνου· ἦτο δὲ ἄπορος, ἄρρωστος καὶ δυστυχής· ὅθεν ἔδωκαν εἰς αὐτὸν ἄρτον καὶ κλίνην· ἀλλὰ μετά τινας ἡμέρας δὲν εἶχε πλέον αὐτῶν ἀνάγκην καὶ ἀπέθανε. Τότε ἀνεπαύθη ἀπὸ τοὺς κόπους του, ἀπὸ τὴν φθορὰν τῶν παθῶν καὶ τῆς ἐπιστήμης, ἀπὸ τὰς ἰδέας του περὶ ἀλληλεγγύης τῶν ἄστρων τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς τύχης τῶν συμβαινόντων ἐπὶ τῆς γῆς, ἀπὸ τὰς προαισθήσεις του περὶ τῆς μεταξὺ ψυχῆς καὶ κόσμου ἁρμονίας.

Τέκνον τοῦ ΙΘ'. αἰῶνος μὴ περιφρονήσῃς τὸν Παρακέλσον.

Εἴκοσι λεύγας μακρὰν τῆς Ἰουβαυίας κεῖται ἡ Λεν-

(1) *Διαμαρτυρόμεθα κατὰ τῶν ἰδεῶν τοῦ παραγράφου τούτου, πεποιθότες ὅτι καὶ μετὰ τὰ ἐπὶ τῆς βασιλείας γενόμενα ἡ Ἑλλὰς ἔμελλε νὰ εὐτυχῇ κατὰ πάντα διὰ τὴν ἀγάθότητα τοῦ χαρακτῆρος καὶ τὴν σύνεσιν τοῦ Βασιλέως, ἐὰν ἔλειπον ἐξ ἡμῶν τὰ ἄγρια, ἡ χαμαιζηλα πάθη, ἡ ἰδιοτέλεια, ὁ φθόνος, τὸ κομματικὸν μίσος καὶ ἡ διχόνοια.*

τία (Linz) φέρουσα ἄλλον χαρακτῆρα, ὡς πόλις πολέμου, ἀποθήκη καὶ φρούριον. Αὕτη συνδέεται μετὰ τῆς Βοημίας διὰ σιδηροῦ δρόμου, ἔχει δὲ πλούσιον ἐργαστήριον σαγίων καὶ ταπήτων, μεγάλην φρουρὰν, εὔμορφον νεολαίαν, λαμπρὰς γυναῖκας, τὸν Ἴστρον ὡς ποταμόν, τὰ βουνὰ ὡς ζώνην, τὸν πλοῦτον ὡς ἔπαθλον τῆς βιομηχανίας του, καὶ τὴν ἡδονὴν ὡς σκοπὸν τῆς ἐνεργείας του. Εἰς αὐτὴν τὴν πόλιν ἀφανίζονται τὰ ὄνειρα τῆς Πλατωνικῆς ζωῆς, καὶ προαισθάνεταί τις τὸν τρόπον τοῦ ζῆν τῆς Βιέννης. Ἀσμένως δύναταί τις νὰ ὀνομάσῃ τὴν Λεντίαν προάστειον τῆς Βιέννης, ἥτις ἤδη ἔχει τοσαῦτα ἄλλα (τριάκοντα δύο)· διότι ἐφθάσαμεν εἰς τὴν καρδίαν τῆς μοναρχίας τῶν Καισάρων, τὴν Βιέννην.

Αἰσθάνεταί τις εἰς τὴν πόλιν ταύτην εἶδος τι χαυνότητος ἀσυνήθους. Πανταχοῦ αὐτῆς ἐπιπολάζει ἀνήρ τις μαλθακότητος καὶ ἡδονῆς, ὅστις διαχωρεῖ διὰ τοῦ σώματος εἰς τὴν ψυχὴν τῶν ἀνθρώπων. Ὁ λαὸς τρώγει, πίνει, περιπατεῖ καὶ κοιμᾶται, ἀλλὰ πιστεύει ὅτι εὐτυχεῖ· ἡ δὲ ἀριςοκρατία διαμένει ἀλαζὼν εἰς τὰ παλάτια καὶ τοὺς πύργους. Διαγελῶσα καὶ τερπνὴ φύσις περιστοιχίζει τοὺς κατοίκους, τῶν ὁποίων τὰ μὲν ἤθη ὑπάρχουσιν ἥμερα, ἡ δὲ μουσική, ὁ χορὸς καὶ ἡ εὐωχία ἀποτελοῦσι πάσας τὰς ἀπολαύσεις. Ἡ Βιέννη διαμένει εἰσέτι ὁποία ἦτο κατὰ τὸν 16 αἰῶνα, καθὼς τὴν ζωγραφεῖ ὁ Αἰνείας Σύλβιος. «Ὁλόκληροι ἁμαξαι ὠῶν καὶ καραβίδων καὶ ἄρτου, καὶ ἰχθύων καὶ κρέατος, καὶ πτηνῶν παντοίων ἀποφορτίζονται πᾶσαν ἡμέραν· καὶ ὅμως περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου οὔτε ἴχνος πλέον μένει παντων τῶν τροφίμων τούτων. Οὐδὲν δικαίωμα ζητεῖται ἐκ τῶν πωλούντων οἶνον κατ' οἶκον· ὅθεν πᾶσα οἰκία ἔχει καπηλεῖον· ἐκεῖ θερμαίνουσι τὰ ὑπόκαυστά των, μαγειρεύουσι καὶ δέχονται τοὺς φιλοπότας καὶ τὰς ἑταίρας, τῶν ὁποίων ὁ ἀριθμὸς ὑπάρχει μέγας· Ἐκτὸς τούτου ὀλίγαι γυναῖκες εὐχαριστοῦνται ἀπὸ τοὺς ἄνδρας των.» Ἕνα αἰῶνα μετὰ ταῦτα ὁ Guy Patin ἔλεγε περὶ τῆς Βιέννης «Ἡ Βιέννη ὑπάρχει πόλις ἡδονῆς εἴπερ τις ἄλλη εἰς τὸν κόσμον· καὶ καθὼς νομίζω ὅτι ἂν δὲν τύχῃ τις Γάλλος, πρέπει νὰ εὔχηται νὰ ὑπάρχῃ Γερμανός, ὁμοίως λέγω ὅτι ὅστις δὲν διάγει τὸν βίον του εἰς Παρίσια, ὑπάρχει εὐτυχὴς τοὐλάχιστον ἂν διαμένῃ εἰς Βιέννην.»

Παράδοξον νὰ βλέπῃ τις τὴν πρωτεύουσαν τοσοῦτον μεγάλου κράτους ἐστερημένην χαρακτῆρος ἠθῶν ἰδιαιτέρων· διότι τὸ Λονδῖνον, τὸ Βερολῖνον καὶ οἱ Παρίσιοι ἔχουσι καὶ ἐπιδεικνύουσιν εἰς τὰ ὄμματα τῶν ξένων τὸ πνεῦμά των· ἀλλ' ἡ Βιέννη φαίνεται ὡς μέγα σῶμα ἄνευ ψυχῆς καὶ ἑνότητος, περιλαμβάνει δὲ εἰς τοὺς κόλπους της Οὔγγρους, Βοημοὺς, Ἕλληνας, Ἰταλοὺς καὶ Γερμανούς. Μόλις περιέξ καὶ εἰς τὸν περίβολον τῆς ὡραίας ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Στεφάνου ἐπιφαίνεται ἐνίοτε τὸ ἀρχικὸν πνεῦμα τῆς πόλεως.

Ἀλλόκοτος πόλις! Ἡ ὑλικὴ εὐημερία εὑρίσκεται αὐτόθι· ἀλλὰ καὶ ἡ θετικὴ δικαιοσύνη τῶν πολιτικῶν σχέσεων δὲν λείπει. Ὁ λαὸς ὑπάρχει καλοκἀγαθος καὶ ἀγαπᾷ τὴν μουσικὴν, τὰς ἐξοχὰς, τὰς ὄχθας τοῦ Ἴστρου καὶ τὸν ὀπτὸν νεοττόν. Αἱ τέχναι ἔχουσι τὰ θαύματα καὶ τοὺς θησαυροὺς των εἰς τὸ αὐτοκρατορικὸν ἀνάκτορον (Burg) τὰ δὲ παλάτια τῶν εὐγενῶν πλήθουσι νομισμάτων, ἀγαλμάτων καὶ εἰκόνων. Σοφοὶ καὶ ποιηταὶ, εἰς τοὺς ὁποίους ἐδύνατο νὰ καυχηθῇ οἱοσδήποτε ἄλλος τόπος, σὲ ὑποδέχονται μετὰ φιλοφροσύνης· ἡ δὲ συναναστροφὴ τῆς ἀριστοκρατίας εἰς οὐδεμίαν ἄλλην πόλιν τῆς Εὐρώπης ὑποχωρεῖ. Καὶ ὅμως ἐν μέσῳ πάντων τῶν εὐαρέστων ἀντικειμένων τούτων ἡ ψυχὴ δὲν εὐχαριστεῖται, ἐκτὸς μόνον ἂν παντελῶς ἀποναρκωθῇ.

Τί ἄρά γε λείπει εἰς τὴν Βιέννην; ἡ ἐλευθερία τῆς διανοίας, ἢ μᾶλλον ἡ ἀπουσία αὐτῆς φαίνεται παντοῦ. Διότι πάντα ἐπιτρέπονται καὶ γίνονται, ἀπαγορεύεται δὲ μόνον νὰ διευθύνῃ τις τὸ πνεῦμα εἰς μελέτας καὶ σκέψεις σπουδαίας, ὅθεν ἐξαρτᾶται ἡ τύχη τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὁλοκλήρου τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

Ἡ Αὐστριακὴ μοναρχία ἐξασκεῖ ἐ ρύχωρον καὶ μυστικὴν προγραφὴν κατὰ τοῦ πνεύματος. Δὲν τὸ ρονεύει, ἀλλὰ τὸ καταπιέζει· Ποιητὴς ἄρχισε νὰ πετᾷ εἰς τὰς αἰθερείους χώρας τῆς φαντασίας καὶ τῶν ἰδεῶν. Μέχρι τινὸς ἔμεινεν ἐλεύθερος· ἔπειτα ὅμως τῷ ἔδωκαν εἴδησιν, καὶ τῷ συμβούλευσαν φιλικῶς νὰ μὴ γείνῃ ὕποπτος διὰ πολλῆς τοιαύτης ζέσεως καὶ ὁρμῆς· ἐπειδὴ δὲ ἀπηντα ἔκτοτε πανταχοῦ κατασκοπικὰ βλέμματα ἐπίστευεν ὅτι τῷ παραγγέλλεται σιωπή. Διὰ τοῦτο ζῇ καὶ αὐτὸς ἄφωνος, ἢ μᾶλλον ἀποθνήσκει πᾶσαν ἡμέραν μὴ μεμψιμοιρῶν, μήτε ψάλλων.

Καθὼς ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Μεταστασίου καὶ τοῦ Van-Wwieten ἡ ἰατρικὴ καὶ τὸ θέατρον προστατεύονται ἰδιαζόντως παρὰ τῆς αὐλῆς. Ἡ μουσικὴ, ὁ χορὸς καὶ ἡ φυσικὴ ἱστορία μόνον διετήρησαν τὸ προνόμιον τῆς ἀθωότητος.

Ἡ πολιτικὴ τοῦ ἀνακτοβουλίου τῆς Βιέννης ἦτο ἐργώδης καὶ ἐπιτήδειος ἑνταυτῷ. Ὁ πρίγγιψ Μέττερνιχ διέπρεπε περὶ τὴν Κυβέρνησιν τῆς μοναρχίας, εἶχε δὲ σκοπὸν τὴν ἀκινησίαν τῆς Εὐρώπης. Ὅταν δὲν ἐδύνατο νὰ ἐμποδίσῃ τινὰ μεταβολὴν, ἐσπούδαζε τοὐλάχιστον νὰ ὑπάρχῃ τελευταία αὕτη. Ἡ ἁρπαγὴ διαρκέσασα ἐνομιμοποιεῖτο παρ αὐτοῦ· ὅθεν ἐν μέσῳ τῆς Εὐρώπης διέμενεν ἀπαθὴς, ψυχρὸς, εὐπροσήγορος καὶ δύσπιστος.

Ἡ πολιτικὴ ὅμως αὕτη δὲν ὑπάρχει αὐθαίρετος, ἀλλ' ἐπιβάλλεται ὑπ' αὐτῆς τῆς καταστάσεως τῆς μοναρχίας. Διότι οὐδέποτε βασίλειον συνεκροτήθη ὑπὸ τῶν ἀνομοιοτέρων στοιχείων· Συνάπτει τῷ ὄντι τὴν Λομβαρδίαν, τὴν Οὐγγαρίαν, τὴν Βενετίαν καὶ Βοημίαν· εἰς τὰς κληρονομικὰς δὲ τοῦ ἀρχιδουκὸς τῆς Αὐστρίας χώρας προστίθενται ἐξ ἀνάγκης ἡ ἄνω καὶ ἡ κάτω Στυρία, τὸ Γυρώλιον, ἡ Μοραβία, ἡ Σιλεσία, ἡ Τρανσυλβανία, ἡ Ἰλλυρία καὶ Δαλματία, ἡ Κροατία καὶ Γαλλικία, καὶ αἱ νῆσοι τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης. Τί ἀμμοκονίαμα δύναται νὰ συνέχῃ διὰ παντὸς ἑνωμένα τὰ τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα μέρη;

Εἰς τὴν Αὐστρίαν ἀνήκει τὸ Μεδιόλανον, τὸ ὁποῖον ἔκτισαν οἱ πατέρες ἡμῶν οἱ Γαλάται τοῦ Autun· ἔπειτα δὲ αὐτὸ μετέβη ἐκ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ὀστρογότθων· Βασίλισσα τῆς Λομβαρδικῆς δημοκρατίας κατὰ τὸν δέκατον αἰῶνα, ἡ πόλις αὕτη ἡρπάγη ἀπὸ τὴν Γαλλίαν παρὰ τοῦ

πέμπτου Καρόλου, ὁ δὲ Ναπολέων ἀπεπεράτωσε κατὰ τὸ 1810 τὸν πρωτεύοντα ναόν της, τὸν ὁποῖον ὁ Galeasse ἤρχισε τὸ πρῶτον ἔτος τοῦ ιδ'. αἰῶνος.

Ἡ κατρὶς τοῦ Ἰωάννου Huss ἀνήκει καὶ αὐτὴ εἰς τὴν Αὐστρίαν. Ἀφ' οὗ διὰ τῆς ὁμοσπονδικῆς συνθήκης τῷ 1815 συνήφθη εἰς τὴν Γερμανικὴν συμμαχίαν, ἡ Βοημία ἀναπαύεται ἤδη ἀπὸ τοὺς πολέμους τοῦ Ναπολέοντος καὶ καταγίνεται εἰς τὰ ἔργα τῶν τεχνῶν, αὐξάνει δὲ ἑκάστοτε ὡς μὴ ἔχουσα ἄλλας φροντίδας παρὰ τὴν περιοδικὴν ἐπάνοδον τῶν ἀπολαύσεων καὶ τῶν ἡδονῶν.

Ἡ Σλαβικὴ φυλὴ ἀποτελεῖ τὸ πλεῖστον μέρος τῶν κατοίκων τῆς Βοημίας. Ἡ Οὐγγαρία σφαδάζει ὑπὸ τὴν Αὐστριακὴν ἐξουσίαν· ἐπειδὴ ἡ Βιέννη ἀπαγορεύει τὴν χρῆσιν καὶ τῆς ἐθνικῆς γλώσσης (μαγιὰρ) ἐντὸς τῶν δικαστηρίων καὶ τοῦ θεάτρου. Ὁ δὲ χωρικὸς τοῦ Τυρωλίου ὑπάρχει πιστότερος εἰς τὰ βουνά του μᾶλλον παρὰ τὴν αὐτοκρατορίαν, ὥστε κυρίως ὁ Αὐστριακὸς διατελεῖ πιστότατος εἰς τὴν Αὐστρίαν.

Ἡ Βιέννη ἔχει φυσικοὺς ἀντιπάλους τὴν Ῥωσσίαν, τὴν Πρωσσίαν καὶ τὴν Γαλλίαν.

Ἡ Ῥωσσία νομίζει ὅτι εἰς ἑαυτὴν μᾶλλον ἀνήκει ἡ προστασία τῶν Σλάβων παρὸ εἰς τὴν Αὐστρίαν· ὑποτρέφει δέ, ὡς λέγεται, τὴν ἐλπίδα νὰ προσελκύσῃ ποτὲ βαθμηδὸν τοὺς φέροντας τὸ ὄνομα τοῦτο, ὅθεν καὶ τοὺς θωπεύει κρυφίως, ἀνησυχεῖ προσέτι τὴν παραδουνάβιον μητρόπολιν διὰ τῆς κατοχῆς τῆς Πολλωνίας, μετ' ὀλίγον δὲ καὶ . . . . . .
Ὅταν ὁ αὐτοκράτωρ διαδεχθῇ τὸν . . . . . .
. . . . . Κατὰ τὸν πρίγγιπα Caunitz (προκάτοχον τοῦ Μέτερνιχ) μόνη ἡ ἕνωσις τῆς Αὐστρίας καὶ Πρωσσίας δύναται νὰ ἀναχαιτίσῃ τὸν Ῥωσσικὸν χειμαῤῥὸν ἐπαπειλοῦντα νὰ κατακλύσῃ τὴν Εὐρώπην. (Mémolres de 1763—1775).

Ἡ Πρωσσία δὲν ἐκυρίευσεν εἰσέτι ὅλην τὴν Σλεσίαν, ἐποφθαλμιᾷ δὲ εἰς τὴν Σαξωνίαν καὶ ἐπιθυμεῖ νὰ φθάσῃ ἕως τῶν μεθορίων αὐτῶν τῆς Βοημίας.

Ἡ Αὐστρία λυπεῖ τὴν Γαλλίαν κατέχουσα ἰσχυρῶς τὴν Ἰταλίαν. Ἂν φανῶσιν οἱ Γάλλοι καὶ τὰ τρία χρώματα ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῶν Ἄλπεων, αἱ κοιλάδες τῆς Ἰταλίας θέλουσιν ἀντηχήσει ὑπὸ τῆς χαρᾶς, ὁ δὲ Ναπολέων θέλει μειδιᾷ καὶ εἰς τὸν τάφον του.

Οὐδαμοῦ ἀλλοῦ διάγει ὁ πολίτης τοσοῦτον ἀσφαλῶς καὶ ἡσύχως ὅσον εἰς τὴν Αὐστρίαν· ὅθεν δικαίως σέβονται τὸν αὐτοκράτορά των οἱ κάτοικοι, διότι οὐδεὶς φροντίζει περὶ τῆς ἀληθοῦς εὐδαιμονίας τῶν πολιτῶν τοσοῦτον. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ ἀποθανὼν προκάτοχος τοῦ κυβερνῶντος ἤδη τὴν μεγάλην ταύτην χώραν παρὰ πάντων, ὁ ἀγαθὸς Φραγκίσκος ἐπεκαλεῖτο (Guter Franz,) παρὰ πάντων δὲ ἠγαπᾶτο καὶ διὰ τὴν ἁπλότητα καὶ δι' ὅσας κατὰ τὸ πολιτικόν του στάδιον ὑπέφερε θλίψεις.

Εἰσερχόμενος ἐκ τῆς Βοημίας εἰς τὴν Σαξωνίαν διελογιζόμην πῶς ἡ Σαξωνία περίφημος κάποτε διὰ τὴν ῥωμαλαιότητα, τὴν θρησκείαν καὶ τὴν ἐπιστήμην τῶν κατοίκων της, καθὼς καὶ διὰ τὴν φύσιν τοῦ τόπου, οὐδέποτε ἀπέκτησε στερεάν τινα δύναμιν ἐπὶ τῶν κοινῶν τῆς Εὐρώπης πραγμάτων. Ἐγέννησε μὲν μεγάλους ἄνδρας τῷόντι οἷον τὸν Λούθηρον καὶ Wittikind, ἀλλ' οὐδέποτε, τὸ ἐπαναλαμβάνω, πολιτικῶς ἐδοξάσθη. Διατί δ' ἄρά γε τοῦτο; Διότι ἐξηθένησε διαιρεθέντων τῶν ἐκλεκτόρων εἰς δύο κλάδους τὸν Ἀρνεστῖνον καὶ Ἀλβερτῖνον. Καὶ ὅμως ἔπρεπεν εἴπερ τις ἄλλη νὰ συγκεντρωθῇ· διότι κειμένη μεταξὺ τῆς Πρωσσίας, Παβαρίας καὶ Βοημίας μόνον διὰ τῆς τοιαύτης ἑνώσεως ἦτο εὔκολον νὰ διασώσῃ τὴν ὁλοκληρίαν της.

Εἷς ὅμως ἐκ τῶν ἡγεμόνων της ἐκυριεύθη ὑπὸ ἀσυνήθους φιλοδοξίας· διότι ὑπηρετῶν μέχρι τινος Κάρολον τὸν πέμπτον, κατεπάτει τὴν ἐλευθερίαν τῆς Γερμανίας καὶ τὴν νέαν αἵρεσιν, τὴν ὁποίαν ἐνδομύχως ἠγάπα καὶ συνήργησεν εἰς τὴν καταστροφὴν τῶν ζηλωτῶν αὐτῆς ἡγεμόνων, ὅθεν ἀντημείφθη διὰ τοῦ ἐκλεκτοράτου τῆς Σαξωνίας. Μόλις ὅμως ἐστέφθη ἐνόμισεν ὅτι εἶχεν ἄλλο χρέος παρὰ τὴν εὐγνωμοσύνην· Τότε ἐνθυμήθη τὴν πατρίδα του Γερμανίαν, τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν θρησκείαν· ἐμελέτησε δὲ νὰ τὰς ἐκδικήσῃ· ἀπατᾷ λοιπὸν τὸν Κάρολον καὶ ὁρμᾷ νὰ τὸν καταλάβῃ αἰφνιδίως ἀνέτοιμον ὡς ἐχθρός, καθυστέρησε δὲ μόνον ὀλίγας ὥρας, ἀλλὰ πάντοτε τὸν διώκει εἰς φυγὴν διὰ νυκτὸς καὶ βροχῆς ῥαγδαίας καὶ ἀτραπῶν σκολιῶν μέχρι τῶν Ἄλπεων, ὅπου ὁ καταδιώκομενος ἔρθασε νὰ κρυβῇ εἰς τὴν Καρινθίαν καὶ παρεχώρησε συνθήκην τιμῶσαν μὲν τὸν νέον ἥρωα χαροποιήσασαν δὲ τὴν Γερμανίαν· ἀλλὰ μετὰ ἓν ἔτος ἀπέθανε νικητὴς τοῦ μονάρχου Ἀλβέρτου πρίγγιπος τῆς Βρανδεβούργης καὶ ἐχθροῦ τῆς Γερμανίας.

Ὁ Μαυρίκιος, τοῦ ὁποίου διεγράψαμεν τὸν βίον, ἔμελλε νὰ ὑψωθῇ εἰς τὰ ἐρείπια τοῦ Καρόλου, ἀλλ' ἐτελεύτησε τριάκοντα δύο ἐτῶν, κατὰ τὴν ἡλικίαν ἐνὶ τῶν μεγάλων κατορθωμάτων.

Παράδοξος τύχη τῆς Σαξωνίας, ἀφ' οὗ εἶχεν ὡς ἐχθροὺς τόσον ἐξοχους ἄνδρας, τὸν δωδέκατον Κάρολον, καὶ τὸν μέγαν Φριδερίκον, ἔπαθε καὶ διὰ τὸν φίλον της Ναπολέοντα, ὅστις τὴν παρέσυρεν εἰς τὴν πτῶσίν της, διότι τελευταῖος ὁ βασιλεὺς τῆς Σαξωνίας ἐγκατέλιπε τὸν ἥρωα τῆς Εὐρώπης· ὅθεν ἀναγκασθεὶς μετὰ τὴν μάχην τῆς Λειψίας νὰ ἀναχωρήσῃ ἐκ τῆς ἐπικρατείας του, περιέμενεν οὐ μακρὰν τοῦ Βερολίνου τὴν ἀπόφασιν τῶν ἄλλων μονάρχων ἀπὸ τὸ ἐν Βιέννῃ συνέδριον. Ἡ Πρωσσία ἐζήτει νὰ προσλάβῃ τὴν Σαξωνίαν ὡς ἐκπορθηθεῖσαν καὶ τὴν ἀξίωσιν ταύτην ἐνίσχυε διὰ νομολόγων οἷος ὁ Grotius καὶ Watel· «Ἡ Σαξωνία κατεκτήθη, ἔγραφε τῷ 1826 ὁ K. Stein (1). ἡ Σαξωνία ἐχειρώθη μετὰ ἓξ μηνῶν ἀλλεπαλλήλους καὶ φονικωτάτας μάχας· ὁ βασιλεὺς αὐτῆς ἠχμαλωτίσθη τῇ 18 Ὀκτωβρίου εἰς Λειψίαν· ἀλωθεῖσαν ἐξ ἐφόδου· ἀπώλεσεν ἄρα τὸ στέμμα ἑνταυτῷ καὶ τὴν βασιλείαν· ἡ συγκατάθεσίς του ἦτο περιττὴ διὰ νὰ ἐπικυρώσῃ τὴν ἀπώλειαν τῆς χώρας του. Ἡ Ἀγγλία ἐδοήθει τὰς ἀντιποιήσεις τῆς Πρωσσίας, ἡ δὲ Ῥωσσία ἔμενε σχεδὸν ἀδιάφορος, τοῦτέστι δὲν ἠναντιοῦτο· ἀλλ' ἡ Αὐστρία δὲν ἀνείχετο νὰ ἴδῃ τὴν Πρωσσίαν ἐκτεινομένην μέχρι τῆς Βοημίας, ὁ δὲ (ἀγαθὸς) ΙΗ. Λουδοβίκος παρήγγειλε τὸν Πρ. Ταλλεϋράνδ νὰ προστατεύσῃ τὸν ὅρον τῆς νομιμότητος ἐπὶ τοῦ κινδυνεύοντος βασιλέως τῆς Σαξωνίας. Οὕτως ἀφ' οὗ ἐξατμίσθη ἡ πρώτη θερμότης τοῦ θυμοῦ καὶ ἡ μέθη τῆς νίκης, ἡ Πρωσσία ἀπέτυχε τοῦ σκοποῦ νὰ κυριεύσῃ ὁλόκληρον τὴν Σαξωνίαν· ἔλαβεν ὅμως τινὰ αὐτῆς τεμάχια, ἐξ ὧν συναπήρτισε τὸ δουκάτον τῆς Σαξωνίας, ἀφελοῦσα ἐκ δύοεκατομμυρίων 800,000 κατοίκων! ὥστε σήμερονῆ Σαξωνία ἐξίγει μὲν κατὰ τὸν ἐξευγενισμὸν καὶ τὴν παιδείαν, ἀλλ' ὀλίγον σημαίνει πολιτικῶς, κινδυνεύει δὲ πάντοτε ὡς πᾶς, ὅστις ἔχει ἰσχυροτέρους καὶ πλεονέκτας γείτονας.

Δικαίως ἡ Δρέσδα ὠνομάσθη Φλωρεντία τῆς Γερμανίας. Καὶ εἰς τὰς δύο ταύτας πόλεις ἡ τεχνικὴ φιλοκαλία ἀναπληροῖ τὴν πολιτικὴν δόξαν. Ἐπειδὴ τὸ Σαξωνικὸν Μουσεῖον πλήθει ἀριστουργημάτων. Ἐκεῖ τῷόντι γνωρίζεται ὁ Κορρίγιος, καὶ θαυμάζεται ἡ δύναμις τοῦ χρωματισμοῦ. Ἡ Δρέσδα διαπρέπει ὡς πόλις τερπνὴ καὶ ἀναπεπταμένη, ἡ ὡς μεγάλου τινὸς Βασιλείου Πρωτεύουσα. Φαίνεται δὲ ὅτι ὁ λαὸς τῆς Σαξωνίας φιλοτιμεῖται μᾶλλον νὰ εὐδοκιμῇ περὶ τὰ τῆς πίστεως καὶ τὰ θρησκευτικὰ ἤθη ὡς συμπατριώτης δὲ τῆς Λουθηρανικῆς αἱρέσεως δυσανασχετεῖ εἰς τὴν διάφορον θρησκείαν τῶν βασιλέων του. Διὰ τοῦτο μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς ἐκείνων οἰκογενείας ἡ δυςυχὴς αὕτη περίστασις διέσπειρε ψυχρότητά τινα, ἥτις ἴσως ἀποβῇ ποτὲ ἐπιβλαβὴς διὰ τὴν δεισιδαιμονίαν. Ἐπειδὴ βλέπων τοὺς ἄρχοντας αὐτοῦ παρευρεσκομένους κατὰ πᾶσαν Κυριακὴν εἰς τὰς τελετὰς ἄλλου δόγματος ὁ χυδαῖος λαὸς ὡς θεοβλαβὴς νομίζει ὅτι προσβάλλεται εἰς τὴν πίστιν του.

Πρὸς ἐπίμετρον δὲ τοῦ σκανδάλου ἡ ἱερὰ ἀκολουθία ψάλλεται παρά τινος εὐνούχου· μὴ ἀκουομένου πλέον οὔτ' εἰς αὐτὴν τὴν Ῥώμην· εὐνοῦχος νὰ ψάλλῃ ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας εἰς τὴν πατρίδα τοῦ Λουθήρου καὶ εἰς ἐπήκοον Σαξώνων χριστιανῶν!

Οὐδαμοῦ ὁ νοῦς εὑρίσκει τοσαύτην τροφὴν ὅσον εἰς τὴν Λειψίαν. Τὸ ἐμπόριον, αἱ ἐπιστῆμαι, ὁ πόλεμος διεγείρουσιτὸ πνεῦμα διὰ τῶν περισπασμῶν καὶ τῶν ἀναμνήσεων. Πάντα τὰ ἔθνη πέμπουσιν ἀποστόλους αὐτόθι· ἡ Ῥωσσία, ἡ Ἀγγλία, ἡ Πολωνία, ἡ Γαλλία κτλ. ἐκεῖ μεταφέρονται πρὸς ἀνταλλαγὴν πάντα τὰ ἔργα τῆς βιομηχανίας· ἐκεῖ συναπαντῶνται οἱ ἔμποροι διαφόρων τόπων κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ ἁγίου Μιχαὴλ, ἡ πόλις τοὺς ὑποδέχεται φιλοφρονέστατα, αἱ δὲ συναλλαγαὶ γίνονται μετὰ πολυειδῶν ἀπολαύσεων. Ἀλλὰ καὶ ἡ φιλολογία ἔχει ἰδιαίτερον πρατήριον· ὅθεν ἐκεῖ ἐπισωρεύονται ἅπασαι αἱ ἰδέαι, αἱ ἀναλύσεις, αἱ φλυαρίαι, καὶ αἱ παράνοιαι· ἐκεῖ συνδέονται τὰ ἀλληλομαχώτατα πράγματα, ἡ φιλοσοφία, ἡ μυθιστορία, ἡ ἱστορία, ἡ δεισιδαιμονία, ἡ χημεία, ἡ ἀπολογία τῆς δεσποτείας, ἡ ὑπερασπισις τῆς ἐλευθερίας, ἐν γένει δὲ πάντα τὰ προϊόντα τοῦ σώφρονος καὶ παραλογιζομένου νοὸς συνάπτονται μετὰ τοῦ καμβακίου, τοῦ σάκχαρος καὶ τοῦ καφέ. Ἡ πόλις ἔχει πανεπιστήμιον, τοῦ ὁποίου οἱ μαθηταί, ὡς καὶ οἱ ἐπίλοιποι ἔμποροι, μόλις εὑρίσκουσι καταλύματα. Ἐκτὸς τούτου ἡ ζῶσα ἱστορία ἀνοίγει ἐκεῖ τὰς σελίδας της αὗται δὲ ὑπάρχουσι τὰ πεδία τῆς μάχης· διότι ἐκεῖ 5 λεύγας μακρὰν ἀπέθανεν ὁ Γούσταβος Ἀδόλφος πρὸ δύο αἰώνων· ἐκεῖ πλησίον καὶ ὁ Ναπολέων ἐνίκησε τὴν ὑστάτην νίκην (εἰς τὸ Bauuzen) ἀλλὰ νίκην ἀόριστον καὶ ἀμφίβολον, ὡς τελευταίαν παραχώρησιν τῆς τύχης· ἐπειδὴ μετ' ὀλίγον δηλ. τῇ 18 Ὀκτωβρίου ἐστράφη καθ' ἡμῶν αὐτῶν εὐκόλως, καθὼς τὰ τηλεβόλα τῶν Σαξώνων. Ἐξεπλάγη τότε ἡ Γερμανία ἀκούσασα τὸν θρίαμβον τοῦτον· τόσον ἐδυσπίστει καὶ ἐδίσταζεν ὅτι ἦτο δυνατὸν νὰ ὑπερβῇ τὸν Ναπολέοντα· ἀφ' οὗ ὅμως ἐπληροφορήθη, κατεδίωξε τὸν ἄνθρωπον ὅστις διετήρει μὲν εἰσέτι τὴν μεγαλοφυΐαν, ἀλλ' ἐγκατελείφθη παρὰ τῆς τύχης. Ἔλαβεν ἄρά γε ἡ Γερμανία ὅλον τὸν καρπὸν τῶν κόπων καὶ τοῦ αἵματός της; Διέσωσε μὲν τὴν ἀνεξαρτησίαν της, εὗρῆκεν ὅμως τὴν ἐλευθερίαν; Ὁ Θεὸς καὶ οἱ βασιλεῖς χρεωστοῦσιν εἰσέτι εἰς αὐτὴν τὸ ἥμισυ τοῦ μισθοῦ της.

Τὸ πανεπιςήμιον τοῦ Βίττεμβεργ συστήθη τῷ 1508 καὶ μετὰ 8 ἔτη ἀμέσως ἐδοξάσθη· διότι ὁ Λουθῆρος μαθητὴς αὐτοῦ τὸ κατέστησεν ἑστίαν τοῦ νέου χριστιανισμοῦ. Εἰς τοὺς τοίχους του ἐκόλλα τὰς στασιώδεις διατριβάς του, διὰ δὲ τῶν φωνασκιῶν του συνετάραττε τὴν Γερμανίαν καὶ κατέπλητε τὸ Βατικάνον. Ἐπεσκέφθην εἰς τὸ παλαιὸν μοναστήριον τῶν Αὐγουστίνων τὸ δωμάτιον τοῦ μεγάλου τούτου αἱρεσιάρχου· εἶδον τὸν τόπον, ὅπου ἐκάθητο μελετῶν πῶς νὰ μεταβάλῃ τῆς Εὐρώπης τὴν θρησκείαν· εὗρῆκε δὲ καὶ τοῦ μεγάλου Πέτρου αὐτοῦ τὸ ὄνομα γεγραμμένον· ὁποία φυσικὴ συμπάθεια! Ὁ Πέτρος ἔπρεπε νὰ ἀγαπᾷ τὸν Λουθῆρον, διότι εἶχε τὴν αὐτὴν εὐφυΐαν, καὶ τὴν αὐτὴν ἐπιχειρηματικὴν θρασύτητα. Ὁ μὲν αὐτοκράτωρ ἐδημιούργει τότε λαόν, καθέδραν, βασίλειον, ὁ δὲ μοναχὸς νέον τρόπον θεολατρείας.

Ὀκτὼ ὧραι ταχυδρομικαὶ σὲ φέρουσιν εἰς τὸν Potsdam, πόλιν εὐθυμίας ἐνταυτῷ καὶ πολέμου. Αἱ οἰκίαι καὶ τὰ στρατεύματα διατηροῦσι τὴν αὐτὴν εὐθυγραμμίαν, ἡ δὲ ἀρχιτεκτονικὴ καὶ ἡ πειθαρχία διαμένει μονότονος καὶ ἀμετάβλητος ἐν μέσῳ τῆς διαγελώσης καὶ τερπνῆς ἐκείνης φύσεως ὡς πρὸς τὰ περίχωρα τοῦ Βρανδεβούργ.

Γνωρίζομεν κάλλιον τὸν Φριδερίχον, ἀφ' οὗ ἴδωμεν τὸ ἐρημικὸν παλάτιον Sans Souci· ἐπειδὴ ἐκεῖ εὑρίσκομεν οὐχὶ τὸν βασιλέα, ἀλλὰ τὸν ἄνθρωπον. Ὁ Φριδερίκος ἀνήγειρε τὸν οἶκον αὐτὸν οὐχὶ διὰ τὰς ἐπιδείξεις τῆς βασιλικῆς δόξης, καθὼς τὸ παλάτιον τῆς Βερσαλίας· ἀλλὰ πρὸς ἰδιαιτέραν του χρῆσιν καὶ ἀνάπαυσιν. Τὸ Sans Souci ὑπάρχει μονόσεγον· ὁ κοιτῶν, ὅπου ἀπέθανεν ὁ ἥρως, καὶ ἡ βιβλιοθήκη του ἐξέχουσι κατὰ τὴν ἁπλότητα, τὰ πάντα δὲ ἐκεῖ ὑψοῦσι τὴν ψυχὴν καὶ τὸ πνεῦμα, ἡ σιωπὴ τοῦ τόπου, ἡ γαλήνη τοῦ περιέχοντος, ἡ ἀνάμνησις τῆς ἐπισκέψεως τοῦ Ναπολέοντος καὶ ἡ παρουσία τοῦ Βολταίρου. Εἰς ἓν ἐκ τῶν ἄκρων τοῦ ἐνδιαιτήματος ὑπῆρχε τὸ δωμάτιον τοῦ φιλοσόφου· ἀλλὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἦτο πολὺ μικρόν, ὥστε νὰ

(1) Die briefe des Freiherrn von Stein an den Freiherrn von Gagern von 1813 — 1831 Stullgard 1835.

χωρέσῃ δύο μεγάλους ἄνδρας, ὅθεν ἠγαπῶντο καὶ ἐθαυμάζοντο μᾶλλον μακρόθεν.

Μόλις εἰσερχόμενος ὁ περιηγητὴς εἰς τὸ Βερολίνον διὰ τῆς πύλης τοῦ Βρανδεβούργ προσβάλλεται ὑπὸ τῆς δυνάμεως καὶ τῆς μεγαλοπρεπείας. Μακρὰ δενδρόστιχος λεωφόρος φέρει μέχρι τοῦ κέντρου τῆς πόλεως. Καὶ πρῶτον μὲν ἀμέσως βλέπομεν τὴν ὁπλοθήκην μετὰ τῶν ἀνδριάντων τῶν στρατηγῶν Bulow καὶ Scharnhorrt, ὁ δὲ τοῦ Blucher ἵσταται ἀπέναντι αὐτῶν μόνος. Μετὰ ταῦτα ἕπεται τὸ πανεπιστήμιον, περαιτέρω δὲ φαίνεται τὸ μουσεῖον, τοῦ ὁποίου ἡ νέα πολυτελὴς οἰκοδομὴ μαρτυρεῖ τὴν ἀκμὴν τῆς ἀρχιτεκτονικῆς, ἀλλὰ τὰ περιεχόμενα ὑπάρχουσιν, ὑποδεέστερα τοῦ περιέχοντος καὶ οἱ κάτοικοι (αἱ συλλογαὶ) τῆς κατοικίας. Τὸ ἀνάκτορον διαχωρίζει τὴν ἀρχαίαν ἐκ τῆς νεωτέρας πόλεως· ὁ δὲ ἀνδριὰς τοῦ μεγάλου Ἐκλέκτορος ἐπὶ τῆς γεφύρας τοῦ Σπόου (Spree) ἐνθυμίζει τὸν τοῦ Δ'. Ἐρρίκου ἐπὶ τοῦ Σηκουάνα τῶν Παρισίων, διεγείρει δὲ ὁμοίως ἰδέας ἑνὸς αἰῶνος,

Τὸ Βερολίνον διὰ τῶν εὐρυχώρων ὁδῶν καὶ τῶν εὐθυγράμμων κτιρίων παρομοιάζει πρός τινας συνοικίας τοῦ Λονδίνου, ἐκτὸς τοῦ ἀπείρου πλήθους, τὸ ὁποῖον κυκλοφορεῖ εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Θαμέσιος.

Μὴ ζητῆς ὅμως ἐνταῦθα μνημείων κομψότητα, ἀλλὰ μᾶλλον δύναμιν καὶ ἀξίαν ἀνθρώπων. Διότι εἰς τὸ Βερολίνον λείπουσι καὶ φύσις καὶ τέχνη· ἀναπληροῦνται ὅμως ἀπὸ ἀνθρώπους καὶ ἰδέας, στρατὸν καὶ πανεπιστήμιον, σοφίαν καὶ πόλεμον.

Οὐδαμοῦ φαίνεται τοσοῦτον ἡ δύναμις τῆς ἐργασίας καὶ τοῦ νοός, ἡ δὲ ἐπιμέλεια καὶ προσοχὴ ὑπάρχει τοσοῦτον ἐνδελεχής, ὥστε ἡ τάξις τῶν πραγμάτων φαίνεται κινδυνεύουσα, ἂν συμβῇ ἡ ἐλαχίστη παρεκτροπή ὅθεν ὅστις ὡς περιηγητὴς οὐδὲν ἄλλο ἐπιζητεῖ παρὰ ὠφελεῖς καὶ προσκαίρους ἡδονάς, ματαίως ὑπάγει εἰς Βερολίνον· ἂν δὲ τοὐναντίον ἀγαπᾷ τὸ θέαμα τῆς ἰσχύος, τῶν ὅπλων τὴν ἐπίδειξιν, τὸ βάθος τῆς σκέψεως, τὴν καθαρὰν λατρείαν τῆς ἐπιστήμης, καὶ τὰς ἐκστάσεις τῆς διανοίας, σπανίως εὑρίσκει ἁρμοδιώτερον παρ' αὐτὸ τόπον. Εἰς τὸ Βερολίνον τῷ ὄντι καὶ τοὺς Παρισίους ἀκμάζει μᾶλλον ὁ διανοητικὸς βίος· ἀλλ' εἰς μὲν τὴν πρώτην τῶν πόλεων τούτων τὸ πνεῦμα βαδίζει εἰς τὸν σκοπὸν κατ' εὐθεῖαν καὶ μετ' ἀκριβοῦς αὐστηρότητος, εἰς δὲ τὴν δευτέραν μετά τινος ἀφελείας καὶ χάριτος· καὶ ἐκεῖ μὲν ὑπάρχει πλειότερον τὸ βάθος κατά τινας γνώσεις, ἐνταῦθα δὲ ἐκτενεστέρα ἡ ἐπιφάνεια. Ὁ Πρῶσσος μεταχειρίζεται καὶ περὶ τὰς ἰδέας τὴν αὐτὴν στρατιωτικὴν πειθαρχίαν καὶ τάξιν, ὁ δὲ Γάλλος συνάπτει τὴν δύναμιν, καὶ ἐπιστήμην μετά τινος εὐχερείας. Τέλος ἡ Πρωσσία φαίνεται ὡς κεφαλὴ τοῦ Γερμανικοῦ σώματος· ἂν δὲ ἡ Δρέσδα καὶ τὸ Μόναχον ὑποτεθῶσιν ὡς μουσεῖα, ἡ δὲ Βιέννη ὡς ξενοδοχεῖον καὶ περίπατος, τὸ Βερολίνον πρέπει νὰ θεωρῆται ὡς ὁπλοθήκη, καὶ ὁμηγύριον καὶ πανεπιστημεῖον τῆς Γερμανίας ὅλης. Ἡ Πρωσσικὴ μοναρχία ἔχει ὡς ἔμβλημα τὸ ἀκόλουθον Suum cuique· ἀλλὰ καὶ αὐτὴ συνεμορφώθη ἐξ ἀλληλοδιαδόχων ἁρπαγῶν. Διότι οἱ τοῦ Τευτονικοῦ τάγματος ἱππόται (1) ἐκυρίευσαν τὴν Πρωσσίαν διὰ τοῦ ξίφους, κατασταθέντες δὲ κυρίως εἰς τὰς πόλεις Thorn καὶ Marienbourg διετηρήθησαν ἐπὶ τρεῖς αἰῶνας· τῷ δὲ 1525 ἡ ἐν Κρακοβίᾳ συνομολογηθεῖσα εἰρήνη τοὺς κατήργησε παντελῶς, ἡ δὲ Πρωσσία ἀνεγνωρίσθη κληρονομικὴ τοπαρχία (δουκάτον) ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Πολλωνίας· μετὰ δὲ ἕνα αἰῶνα ἀπεδόθη εἰς τὸν Βρανδεβουργικὸν οἶκον, μετὰ δὲ ἄλλον ἕνα κατέστη βασίλειον, ἐφ' ἡμῶν δὲ συγκαταριθμεῖται μετὰ τῶν μεγίστων δυνάμεων τῆς Εὐρώπης. Ἰδοὺ πῶς αὔξονται καὶ ὑψοῦνται τὰ βασίλεια.

Ἡ ἀνατολικὴ καὶ ἡ δυτικὴ Πρωσσία, τὸ Βρανδεβούργ, ἡ Σιλεσία, ἡ Πομερανία, ἡ τοπαρχία τοῦ Posen, μέρος τῆς Βεστφαλίας, ἡ χώρα τοῦ Κλέβ, μέρος τῆς Σαξωνίας καὶ ἡ τοπαρχία τοῦ Ῥήνου συγκροτοῦσι τὴν Πρωσσικὴν μοναρχίαν ὑποκειμένην πάντοτε εἰς τὰς περιπετείας τοῦ πολέμου καὶ τοῦ χρόνου, ἐκ τῶν ὁποίων καὶ ἐγεννήθη.

Ἡ Βρανδεβουργικὴ μοναρχία ὁμοιάζει πρὸς τὰ σώματα ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων τὸ πρῶϊμον ὕψος οὐδόλως ἀναλογεῖ πρὸς τὸ πάχος, ὥστε ἡ ζωὴ δὲν εὑρίσκεται εἰς ἁρμονίαν. Διότι πραγματικῶς ἡ Κυβέρνησις αὕτη δυσκολεύεται νὰ ἐγγίζῃ συγχρόνως τὰ παραλία τῆς Βαλτικῆς καὶ τὰς ὄχθας τοῦ Ῥήνου, νὰ διοικῇ δὲ συνάμα τὸ Dantzig καὶ τὴν Κολωνίαν· ὅθεν αἱ μελετώμεναι παρ' αὐτῆς κατακτήσεις δὲν ἐκτείνονται μακράν, ἐπειδὴ ἀρκεῖται εἰς τὴν Λειψίαν καὶ Δρέσδαν, ὡς γείτονας τῆς πρωτευούσης· ἀλλ' ἴσως οὔτε εἰς τὴν Γοτίγγην, οὔτε τὴν Χανόβραν ἐν γένει καὶ τὸ Βρουμσβίκ ἀπαρέσκεται.

Ἂν καὶ νέον κράτος ἡ Πρωσσία, ζητεῖ νὰ στηρίζηται εἰς παλαιὰ ἔθιμα· οὕτω κατὰ τὸ 1808 Β. διάταγμα ἐθεσμοθέτησε τὰ δημοτικὰ (Statdteordnung), ἀποδιδοῦσα τὴν διεξαγωγὴν αὐτῶν εἰς ὁμήγυριν πολιτῶν παριστανόντων τὴν κοινότητα. Μετὰ δὲ 23 ἔτη (1830) ἄλλο ψήφισμα βασιλικὸν μετερρύθμισε τὸ σύστημα τοῦτο (2). Ἡ Κυβέρνησις δὲν ἐδυνήθη νὰ παραδεχθῇ ὁμοιόμορφον πολίτευμα διοικήσεως ὡς τὸ συνταγματικόν· διότι πάντα τὰ μέρη, ἐξ ὧν σύγκειται ἡ Πρωσσία, ἔχουσιν ἰδιαιτέρους ἐπιχωριάζοντας νόμους, τῶν ὁποίων ἡ κατάργησις δύναται νὰ φέρῃ μεγάλην σύγχυσιν καὶ ταραχήν. Διὰ τοῦτο ἀντὶ τῆς γενικῆς, ἢ κεντρικῆς ἀντιπροσωπίας συνεκροτήθησαν τοπικά, εἴτε ἐπαρχιακὰ συνέδρια βουλευόμενα περὶ τῶν κατὰ τόπους νόμων καὶ τῶν κοινῶν δικαιωμάτων καὶ ὠφελειῶν· ἡ δὲ Ἀρχὴ ἐπαγρυπνοῦσα εἰς τὰ ἔργα των περιστοιχεῖται καὶ αὐτὴ ὑπὸ ἐπαρχιωτῶν, οἵτινες τὴν ἐμποδίζουσι νὰ βλάπτῃ ἐξ ἀγνοίας τὰ ἀληθῆ συμφέροντα.

---

(1) *Περὶ τῶν τοιούτων ταγμάτων σκοπεύομεν νὰ πραγματευθῶμεν διεξοδικώτερον δὲ ἰδιαιτέρου ἄρθρου· ἐπειδὴ μεγάλα συμβεβηκότα προῆλθον ἐκ μικρῶν αἰτιῶν, καθὼς ἐπὶ τῆς προκειμένης περιστάσεως.*

(2) *Μετὰ τὴν τελευταίαν ταραχὴν τῶν πολιτικῶν τῆς Εὐρώπης τοῦτο μετεβλήθη ἔτι μᾶλλον.*

Ἡ δικαιοσύνη διέπεται ὑπὸ φεουδαλικῶν παραδόσεων καὶ τινων Γαλλικῶν θεσμοθεσιῶν. Ἰδιαιτέρως ὅμως ὁ Ναπολεόντειος κώδηξ ἐπικρατεῖ εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Ῥήνου, ἡ δὲ ἐθιμονομία εἰς τὰ ἐνδότερα τοῦ Κράτους.

Οὐδεμία Κυβέρνησις ἐφρόντισέ ποτε πλειότερον περὶ τῆς παιδείας ἐν γένει κατωτέρας τε καὶ ἀνωτέρας.

Εἰς τὴν Πρωσσίαν πάντες οἱ νέοι θεωροῦνται ὡς στρατιῶται κατὰ τὸ εἰκοστὸν ἔτος. Ὅσοι δ' ἀποποιοῦνται νὰ καταταχθῶσιν ὑπὸ τὰς σημαίας, ὑπηρετοῦσι μόνον ἓν ἔτος, συνάπτοντες τὰ στρατιωτικὰ γυμνάσια μετὰ τῶν ἄλλων μαθημάτων τῆς συνήθους σπουδῆς των, ἔπειτα λαμβάνουσιν ἄδειαν διαθεσιμότητος ἐπὶ δύο ἔτη· κατὰ δὲ τὸ τέλος τῶν τριῶν τούτων ἐτῶν προστίθενται εἰς τὴν χωροφυλακὴν (στρατὸν) τῆς πρώτης στρατεύσεως, (ἢ κατατάξεως) μέχρι τοῦ 32 ἔτους, ὅτε ἐμβαίνουσιν εἰς τὸν στρατὸν τῆς δευτέρας, ὅπου διαμένουσι μέχρι τοῦ 39 Οὕτως ἡ Πρωσσία ἔχει ὡς ἐνεργητικὸν στρατὸν δύο στρατεύσεις χωροφυλακῆς (Landwehr), καὶ τὴν ἀθρόαν στρατολογίαν (Landsturn) δοθείσης ἀνάγκης πολέμου, ἢ εἰσβολῆς ἐχθρῶν.

Τὸ σύστημα τοῦτο ὑπερβαίνει κατὰ τὴν τελειότητα καὶ τὴν ὠφέλειαν τὸ λαχεῖον τῆς ἀπογραφῆς, ἢ νεοσυλλεξίας, ἥτις κατέστησεν ὡς δυστύχημα τὸν στρατιωτικὸν βίον.

Ἡ Πρωσσία ὅμως ἐλαττοῦται πολὺ κατὰ τὸ οἰκονομικὸν μέρος· ὅθεν ἡ φειδὼ διατηρεῖται αὐστηρά, ὡς ἡ πειθαρχία, καὶ οἱ φόροι ἐπιβάλλονται βαρύτατοι διὰ τὴν περὶ τὰ στρατιωτικὰ καὶ τὰς μαθήσεις ὑπερβολικὴν δαπάνην.

Αἱ ὄχθαι τοῦ Ῥήνου διατελοῦσιν αἰτία διαρκοῦς σκανδάλου καὶ ἔριδος μεταξὺ Γαλλίας καὶ Πρωσσίας· Ὁμολογοῦμεν ὅτι αἱ παρὰ τὸν ποταμὸν τοῦτον πόλεις ἔχουσι Γερμανικὸν χαρακτῆρα· οὕτως ἡ Κολωνία, Ῥωμαϊκὴ ἀποικία μαρτυροῦσα τὴν καταγωγήν της διὰ πλήθους ἐρειπίων ἀρχαίου ναοῦ, τὸν ὁποῖον μετέβαλεν εἰς δημαρχεῖον, ἤκμαζε τοσοῦτον κατὰ τὸν μεσαίωνα διά τε τῆς θρησκείας καὶ τοῦ ἐμπορίου, ὥστε περιεῖχεν ἑκατὸν πεντήκοντα χιλιάδας κατοίκων καὶ διακοσίας ἐκκλησίας· ὅθεν ἐλέγετο παροιμιωδῶς· ὁ μὴ ἰδὼν τὴν Κολωνίαν, οὔτε τὴν Γερμανίαν εἶδεν Qui non vidit Coloniam, non vidit Germaniam. Ἡ δὲ Aix Lachapèle ἐνθυμεῖται εἔτέτι τὴν πομπὴν τῆς αὐτοκρατορίας, ὅθεν προσφέρει εἰς τὴν λατρείαν τοῦ κόσμου τὸν τάφον τοῦ μεγάλου Καρόλου.

Οὕτως αἱ παραδόσεις τοῦ παρελθόντος ὑπάρχουσιν ὅλως Γερμανικαί· τὸ νεώτερον ὅμως πνεῦμα τῶν ἐπαρχιῶν τούτων, μάλιστα δὲ τῶν κατὰ τὴν ἀριστερὰν πλευρὰν ὡς κινούμενον καὶ προοδευτικὸν κλίνει εἰς τὴν Γαλλίαν. Διὸ καὶ ἡ Πρωσσία φιλοτιμουμένη νὰ καταστήσῃ εἰς τὴν Βόνην τὴν ἠθικὴν δύναμιν καὶ τὴν ἐπιστήμην τῆς τῶν διαμαρτυρομένων αἱρέσεων, σύστησε νέον πανεπιστήμιον, ἀλλὰ τὸ διεμέρισεν ἐξίσου καὶ εἰς τὰ δύο δόγματα.

Ἐκτὸς τῆς Landaw, Sarrlouis ci Sarrbruch, παλαιῶν κτήσεων τῆς Γαλλίας, αὐτὴ δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ ἀπαιτήσῃ εἰμὴ τὰ συμφέροντα τῶν λαῶν τοῦ Ῥήνου. Μόνη γενικὴ καὶ φιλάνθρωπος πολιτικὴ δύναται νὰ τὰς προσελκύσῃ πρὸς αὐτὴν αὐτομάτως· Εἰς δὲ τὴν Πρωσσίαν, ἀντὶ νὰ ἐκτείνηται κατὰ τὰ ἄκρα, τὰ ὁποῖα ἀδυνατεῖ νὰ προστατεύσῃ καὶ διατηρήσῃ, συμφέρει μᾶλλον νὰ ῥιζωθῇ ἐν μέσῳ τῆς Εὐρώπης παριστάνουσα τὴν Γερμανικὴν μεταξὺ τῆς Σλαβικῆς καὶ τῆς Ῥωμανοκελτικῆς φυλῆς.

Ἡ ἀληθὴς πολιτικὴ ὑπείκει εἰς τὴν φύσιν αὐτῶν πραγμάτων. Τὰ μικρὰ κράτη ὑπάρχουσιν ὡς δορυφόροι τῶν μεγάλων. Ἡ Σαξωνία, καθὼς καὶ ἡ Χανόβρα, ῥέπει εἰς τὴν Πρωσσίαν καὶ ἡ Δρέσδα ποτὲ θέλει ὑποκλίνει εἰς τὸ Βερολίνον.

Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον εἰς τὴν Γαλλίαν θέλουσί ποτε περιέλθει καὶ ἡ Βελγικὴ καὶ αἱ Βρουξέλλαι.

Ἡ Γερμανία ἐδρεύει ἐν μέσῳ τῆς Εὐρώπης, ἔχει ὑπέρμαχον τὴν ἀρχαιότητα τῶν ἀναμνήσεων, τὴν δύναμιν τοῦ παρόντος καὶ ἐλπίδας τινὰς ἀβεβαίου καὶ σκοτεινοῦ μέλλοντος. Ἡ Πρωσσία προσφέρει εἰς αὐτὴν τὸ ξίφος της, ἡ Αὐστρία τὰς παραδόσεις τῆς Αὐτοκρατορίας τῶν Καισάρων, ἡ Σαξωνία τὴν μετερρυθμισμένην πίστιν, ἡ δὲ Παβαρία τὴν γοητείαν τοῦ καθολικοῦ δόγματος· ὥστε θεωρεῖται πολυειδῶς, νέα δηλ. ὡς πρὸς τὴν Μοναρχίαν τοῦ Φριδερίκου, παλαιὰ διὰ τὸν οἶκον τοῦ Hapsburg, διαμαρτυρομένη μετὰ τοῦ Λουθήρου, καθολικὴ μετὰ τοῦ Μονάχου καὶ Τυρωλίου. Ἐν τούτοις νέα συνταγμ. Κράτη μικρὰ ἀγωνίζονται νὰ ἀναπτυχθῶσιν εἰς τοὺς κόλπους της· τέσσαρες δὲ πόλεις, λείψανα τῆς ἀρχαίας Hanse, λεγόμεναι ἐλεύθεραι παριστάνουσι, καθὼς εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα, τὸν ἀνεξάρτητον πλοῦτον διὰ τῆς φιλοπονίας καὶ τοῦ ἐμπορίου. Καὶ ὅμως ἡ μὲν Αὐστρία ἐπιμελεῖται νὰ κρατήσῃ ὡς τροχοπέδη τὸ ἔθνος φερόμενον εἰς τὰ κάτω κατὰ τὴν κλίσιν τοῦ αἰῶνος· ἡ δὲ Πρωσσία ἀπατωμένη ἴσως εἰς τὸν προορισμόν της φροντίζει νὰ περιορίσῃ τὴν ἐλευθερίαν εἰς τὸν κύκλον τῆς μεταφυσικῆς καὶ τῆς θρησκείας. Οὕτω δ' ἔχουσα ἡ Γερμανία μεταξὺ τοῦ παρελθόντος καὶ τοῦ μέλλοντος, μεταξὺ τῆς Ῥωσσίας καὶ τῆς Γαλλίας, τοῦ Ῥήνου καὶ τοῦ Βιάδρου, κατακερματισμένη μέν, ἀλλ' ἐμβριθὴς καὶ ἰδεολόγος, πλήρης δὲ ζωῆς, ἐλπίδων καὶ δυνάμεων σπουδάζει ὅσον τὸ δυνατὸν ν' αὐξήσῃ καὶ νὰ μεγαλυνθῇ. (Revuae Universelle).

Ι. Ν. Λεβαδεύς.

ΤΑ ΕΣΧΑΤΑ ΤΟΥ ΝΕΥΤΩΝΟΣ.

Αἱ ἡρωϊκαὶ πράξεις δισιωνίζουσι τὸ ὄνομα τῶν ἐνδόξων στρατηγῶν, ἐκ δὲ τῶν συγγραμμάτων γνωρίζεται εἰς τοὺς μεταγενεστέρους ὁ σοφὸς καὶ ὁ φιλολόγος. Αὐτὰ τοὺς παριστάνουσι, καθὼς τοὺς ἀποθανόντας τὰ ἀγάλματα, τὰ ὁποῖα ἀνεγείρομεν εἰς τοὺς τάφους των. Ἀλλ' ἡ ἱστορία τῶν μεγάλων ἀνδρῶν διαμένει ἀτελὴς εἰς αἰῶνας, ἂν δὲν συμπληρωθῇ καὶ ἀπὸ περιστάσεις τοῦ ἰδιωτικοῦ των βίου.

Ἐκπαλαι σχεδὸν παρετηρήθη, ὅτι οἱ ἐξοχοι τόις διατροῦσιν ὀλίγον εἰς τὸν κόσμον τοῦτον, καὶ ὡς ἂν ἦσαν προωρισμένοι νὰ ἐκτελέσωσι σπουδαίαν τινὰ ἐντολὴν, μόλις ἠκούσθησαν καὶ ἐκλείπουσιν, ὥστε οὔτε ὡς μικρὸν κἂν ἔπαθλον λαμβάνουσι τὸ σέβας καὶ τὴν τιμὴν τῶν συγχρόνων, πολὺ δὲ μᾶλλον τὴν εὐγνωμοσύνην τῆς εὐεργετουμένης κοινωνίας.

Διατί σπανιώτατα οἱ υἱοὶ τῶν μεγάλων βασιλέων, τῶν γενναίων πολεμιστῶν, τῶν μεγαλεπιβόλων φιλοσόφων ἀνέδειξθησαν ἄξιοι τῆς κληρονομίας;

Διατί ἡ ἐξαίσιος εὐφυΐα ἐξαντλεῖται εἰς τὸν αὐτὸν ἄνθρωπον καὶ ἐντὸς ὀλίγου μάλιστα χρόνου; Τόσον ἄραγε καταπονεῖται, τόσον δυσκολεύεται ἡ φύσις, ὅταν παράγῃ εἰς τὸ φῶς ἐξοχόν τινα ἄνδρα, ὥστε χρειάζεται πολὺς χρόνος ἕως οὗ ἀναλαβοῦσα τὰς δυνάμεις της εὐεργετήσῃ ἐκ νέου τὴν ἀνθρωπότητα;

Τοῦτο ἀπέδειξε τουλάχιστον μέχρι τοῦδε ἡ ἱστορία. Εἰς αὐτὴν τὴν κατηγορίαν ὑπῆρχεν ὁ ἀνώτατος τῆς Ἀγγλίας φιλόσοφος Νεύτων, ὅστις πρῶτος ἐξήγησε τὰ θαυμάσια φαινόμενα τῆς κινήσεως τῶν οὐρανίων σωμάτων καὶ τῆς ἰδιότητος τοῦ φωτός.

Καθὼς ὁ Ναπολέων, ἐφαίνετο καὶ ὁ Νεύτων ἀπὸ τῆς παιδικῆς ἡλικίας ἠλίθιος σχεδὸν καὶ μικρόνους ἄνθρωπος· ἀλλ' ἀφ' οὗ ἔρθασεν εἰς τὸ εἰκοστὸν, ἢ εἰκοστὸν πέμπτον ἔτος, ἐξεπλήξαν διὰ μιᾶς οἱ ἀνακαλύψεις του· περὶ τὸ τεσσαρακοστὸν δὲ πέμπτον ἔπαυσε πλέον καὶ καθάπαξ νὰ ἐπινοῇ καὶ νὰ ἐφευρίσκῃ. Τί συνέβη ἐντὸς τῆς μικρᾶς ταύτης περιόδου; Ἐσβέσθη τὸ πῦρ, ἀφ' οὗ ἐξέδωκε πανταχοῦ τοσοῦτον λαμπρὰς φωτὸς φλόγας· ἔπαυσε τῆς φαντασίας ὁ πυρετὸς, ἐξέλιπεν ἡ ἀκμὴ τοῦ ὀργασμοῦ καὶ ἡ ὀξύτης τοῦ διανοητικοῦ πάθους, ὅθεν ὁ ἐγκέφαλος ἔμεινεν ἠλλοιωμένος εἰς τὸ ἑξῆς, καὶ παραφροσύνη διεδέχθη τὴν ὑπερφυῆ ἐκείνην βαθύνοιαν.

Οἱ βιογράφοι, καὶ πρῶτος αὐτῶν ὁ ἀστρονόμος Biot, τοῦ μεγάλου ἀνδρὸς ἔμενον ἐκστατικοὶ πῶς διεκόπησαν τὰ φιλοσοφικὰ αὐτοῦ ἔργα τοσοῦτον αἰφνιδίως, πῶς ἔπεσε διαμιᾶς ἀπὸ τὰς χεῖρας του ὁ μίτος τῆς Ἀριάδνης, ὅστις τὸν ὡδήγησεν εἰς τὸν ἀδιέξοδον καὶ πόλυστροφον τῆς ἐπιστήμης λαβύρινθον· ἀλλ' ἐσχάτως μόνον εὑρέθη εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Λευγδούνου χειρόγραφον τοῦ διασήμου Huyghens, τὸ ὁποῖον ἔδωκε τὴν λύσιν τοῦ προλειμένου αἰνίγματος.

«Τῇ 20 Μαΐου 1694 ὁ Κ. Collin Σκῶτος μοὶ διηγήθη ὅτι ὁ ἔνδοξος Κ. Νεύτων περιέπεσε πρὸ δεκαοκτὼ μηνῶν εἰς φρενοβλάβειαν, εἴτε διὰ τοὺς ὑπερβάλλοντας κόπους, εἴτε διότι ἐκάη τὸ χημεῖόν του καὶ πλῆθος ἐνταυτῷ ἀξιολόγων συγγραμμάτων. Ἀμέσως (φαίνεται) μετὰ τὸ συμβεβηκὸς τοῦτο ἐμφανισθεὶς εἰς τὸν ἀρχιεπίσκοπον τῆς Κανταβριγίας ἄρχισε νὰ παραληρῇ· ὅθεν οἱ φίλοι παραλαβόντες αὐτὸν ἔκριναν ἀναγκαῖον νὰ τὸν περιορίσωσι, καὶ διὰ τῆς θεραπείας ἔπειτα ἀνέλαβε τὴν ὑγείαν του, ὥστε ἤδη ἔφθασε νὰ ἐννοῇ τὸ περὶ ἀρχῶν σύγγραμμά του!»

Τούτου γνωσθέντος ὁ περίφημος τῆς Ἀγγλίας σήμερον ἀστρονόμος καὶ φυσικὸς Brewster ἐφιλοτιμήθη νὰ ἐξακριβώσῃ κάσας τὰς περιστάσεις καὶ τὸν καιρὸν τῆς δυστυχοῦς νόσου τοῦ μεγάλου ἀνδρός· ὅθεν ἀναζητῶν νέας καὶ λεπτομερεστέρας ἀποδείξεις εὑρῆκεν εἰς τὴν βιβλιοθήκην τῆς Κανταβριγίας ὑπόμνημα ἡμερολογιακὸν μαθητοῦ τινος Ἀβραὰμ de la Pryme λεγομένου, ὅπου ἀναγινώσκονται μεταξὺ ἄλλων καὶ τὰ ἑξῆς.

«Ὀφείλω νὰ διηγηθῶ ὅ,τι ἤκουσα σήμερον. Ὑπαρχει ἐνταῦθα κύριός τις λεγόμενος Νεύτων Pelliw ἐκ τοῦ σχολείου τῆς Τριάδος, τὸν ὁποῖον εἶδον πολλάκις καὶ γνωρίζω θαυμαζόμενον διὰ τὴν περὶ τὰ μαθηματικὰ, τὰ φυσικὰ καὶ τὴν θεολογίαν δεινότητά του. Πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἀνηγορεύθη ἑταῖρος τῆς βασιλικῆς ἑταιρίας. Μεταξὺ δὲ τῶν τοφῶν ἄλλων ὑπομνημάτων καὶ βιβλίων του ἐξέδωκε καὶ τὸ περὶ μαθηματικῶν ἀρχῶν τῆς φυσικῆς φιλοσοφίας, τὸ ὁποῖον ὑπερύψωσε τὸ ὄνομά του, καὶ ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς πολλὰς ἐγκωμιαστικὰς πρὸς αὐτὸν ἐπιστολάς. Ἀλλ' ἐκ πάντων τῶν συγγραμμάτων του ἐξεῖχε μάλιστα τὸ περὶ φωτὸς καὶ χρωμάτων, τὸ ὁποῖον συνέταξεν εἰς 20 ἔτη μετὰ πολλὰ πειράματα καὶ μετὰ πολῶν χιλιάδων στερλινῶν δαπάνης. Τὸ σύγγραμμα ὅμως τοῦτο, τὸ ὁποῖον τοσοῦτον ἐτίμα, ἀπώλεσεν ἀπροσδοκήτως ὅτε μάλιστα ἡτοιμάζετο νὰ τὸ ἐπιθεωρήσῃ. Ἰδοὺ δὲ πῶς συνέβη τὸ ἀτύχημα.

Τὸ πρωὶ χειμερινῆς τινος ἡμέρας (Δεκεμβρ. 1692) ὁ Κ. Νεύτων ἀφῆκε τὸ βιβλίον τοῦτο, ὡς καὶ ἄλλοτε, ἐπὶ τῆς τραπέζης μετὰ καὶ ἄλλων ἐγγράφων, καὶ ὑπῆγεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Ἡ λαμπὰς ἔτυχε νὰ παραλειφθῇ ἀναμμένη ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ τόπου, καὶ ἐξ αὐτῆς μεταδοθέντος τοῦ πυρὸς εἰς τὰ χαρτία, ἐκάη ὕστερον καὶ τὸ εἰρημένον σύγγραμμα. Παραδοξον δὲ ὅτι οὐδεμία ἄλλη βλάβη ἐπεγένετο· ὅτε δὲ ἐλθὼν ὁ Νεύτων εἶδε τὸ συμβὰν, ἐκινδύνευσε νὰ παραφρονήσῃ διότι τοσοῦτον ἔπαθεν, ὥστε διέμεινεν ὁλόκληρον μῆνα εἰς τὴν τοιαύτην κατάστασιν.

Ἀλλ' ἡ πυρκαϊὰ αὕτη ἦτο πιθανότατα τυχαία μόνον ἀφορμὴ τῆς ταραχῆς τῶν διανοητικῶν δυνάμεων τοῦ Νεύτωνος· ἐπειδὴ τοιαῦται περίεργοι διατριβαὶ περὶ ἀναλύσεως, ὀπτικῆς καὶ ἀστρονομίας ἐξῆλθον ἐκ τοῦ μεγάλου ἀνδρὸς, ὥστε ὁ πυρσὸς τῆς μεγαλοφυΐας του ἔπρεπε νὰ παύσῃ νὰ φέγγῃ ἕως οὗ καὶ σβεσθῇ παντελῶς.

Οἱ πόροι τῆς διανοίας τῷ ὄντι δὲν διαφέρουσι τῶν τοῦ σώματος καὶ τῶν τῆς τύχης· μόνοι οἱ οἰκονόμοι καὶ φειδωλοὶ τοὺς ἀπολαύουσιν εἰς πολὺν χρόνον, οἱ δὲ ἀσωτεύοντες αὐτοὺς πρωΐμως πτωχεύουσιν.

Ὁ Νεύτων ἐπέζησε πολλὰ ἔτη μετὰ ταῦτα ἐκθειαζόμενος παρὰ τῆς Εὐρώπης, ἀλλ' ἔμενεν ὡς ἁπλοῦν κενοτάφιον, ἐφαίνετο ὁ ἐξωτερικὸς μόνον αὐτοῦ ἄνθρωπος, αἱ δὲ θεῖαι αὐτοῦ ἐπίπνοιαι ἐξέλιπον καὶ τὰ θέσφατα αὐτοῦ ῥήματα δὲν ἠκούοντο πλέον.

Ὁ Νεύτων ἔγεινε ἔκτοτε μισάνθρωπος· ἡ φιλία δὲν τὸν ὠφέλει, ἀλλ' ἐζήτει καὶ τὰ ἄλλα νὰ τὰ μεταβάλῃ εἰς αἰτίαν θλίψεως καὶ πικρίας. Ἡ φαντασία του παρίστανε τὰ πάντο παρηλλαγμένα καὶ ζοφερά, εὗρηκε δὲ αἰτίαν μεμψιμοιριῶν καὶ ὀνειδισμοῦ καὶ κατ' αὐτοῦ τοῦ διαβοήτου Λὼκ, ὡς φαίνεται ἔκ τινων πρὸς αὐτὸν ἐπιστολῶν.

Ἰδοὺ τί ἔγραφε πρὸς τὸν Λώκ. «Νομίζων ὅτι ἐπεχείρεις νὰ μὲ περιπλέξῃς πρὸς γυναῖκα, καὶ κατ' ἄλλους τρόπους ἐλυπήθην τοσοῦτον, ὥστε ὅτι ἐμαθον ὅτι ἔπασχες, καὶ δὲν ἦτο ἐλπὶς νὰ ἀναλάβῃς, εἶπα τόσῳ καλήτερα, ἂν ἀποθάνῃς. Συγχώρησόν μοι τὴν ἀντιχριστιανικὴν ταύτην σκληρότητα· διότι ἤδη πέποιθα ὅτι τὸ παρὰ σοῦ πραχθὲν ὑπάρχει δίκαιον. Σὲ παρακαλῶ νὰ μοὶ συγχωρήσῃς ὅτι σὲ ἐξέλαβον ὡς ζηλωτὴν τοῦ Hobb, ὅτι εἶχον κακὰς ἰδέας περὶ σοῦ καὶ διετείνομην ὅτι διέφθειρες τὴν ῥίζαν τῆς ἠθικῆς διά τινος ἀξιώματος, τὸ ὁποῖον περιέλαβες εἰς τὸ περὶ ἰδεῶν σύγγραμά σου καὶ ἐσκόπευες νὰ ἀναπτύξῃς διὰ νεωτέρου ἄλλου. Ζητῶ ὁμοίως συγγνώμην προσέτι ὅτι εἶπα καὶ διενοήθην ὅτι ἤθελες νὰ μοὶ πωλήσῃς ἓν ἐπάγγελμα (μίαν θέσιν) καὶ νὰ μὲ περιπλέξῃς.

Ὁ ταπεινὸς καὶ δυστυχὴς ὑπηρέτης σου

ΝΕΥΤΩΝ.

Δυστυχὴς! ὁ περίκλειστος καὶ ἀθάνατος Νεύτων· ὢ πόσον ἔπρεπε τῷ ὄντι νὰ πάσχῃ ὅτε ἀπεδίδεν εἰς ἑαυτὸν τὸ ἐπίθετον τοῦτο.

Ὁ Λὼκ ἀπὼν τότε ἐκ τοῦ Λονδίνου ἅμα ἔλαβε τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ἐταράχθη καὶ ἔσπευσε νὰ παραμυθήσῃ τὸν δυστυχῆ Νεότωνα διὰ τὴν φιλίαν του, ἐζήτησε δὲ καὶ τὴν ἄδειαν νὰ ὑπάγῃ νὰ τὸν ἴδῃ. Ἀλλ' ὁ Νεύτων ἀντὶ νὰ δεχθῇ τὴν προσκλησιν ταύτην, ἔσπευσε νὰ βεβαιώσῃ τὸν φίλον του ὅτι ἡ νόσος του ἦτο περιστατική, καὶ ἔδειξε πόσον ἐφοβεῖτο μήπως ὁ Λὼκ ὑπενόησε τὴν ἀληθῆ αἰτίαν. Διότι ἐπανερχόμενος εἰς ἑαυτὸν πρὸς ὥραν ἡσύχαζε νὰ φανῇ εἰς τὸν κόσμον καὶ πρὸς τοὺς φίλους του γυμνὸς ἤδη τῆς ἀτομικῆς του ἀξιοπρεπείας. Τίς ἄλλος ἐδύνατο νὰ ἔχῃ δικαιότερον τὴν φιλοτιμίαν ταύτην παρ' αὐτὸν, ὅστις ἔπρεπε νὰ καυχᾶται διὰ τὴν μεγαλοφυΐαν του; Τίς ἄλλος ξῆλθε τοσοῦτῳ πρωΐμως ἐκ τοῦ παραδείσου τῆς διανοίας, ὅπου ἔζησε τοσοῦτον χρόνον καὶ ἐξέπεσε πάλιν εἰς τὴν γῆν ἐλεεινὸς καὶ εἰς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, ὅσοι δουλοπρεπῶς τὸν ἐθαύμαζον;

Πρὸς τὸν Λώκ.

Κύριε.

Τὸν τελευταῖον χειμῶνα κοιμώμενος συχνάκις πλησίον τῆς ἑστίας μου, συνειθισα κακῶς νὰ κοιμῶμαι, καὶ νόσος ἐπιδημικὴ εἰς Λονδίνον κατὰ τὸ τελευταῖον θέρος μὲ ἠλλοίωσε τόσον, ὥστε ὅτε σοὶ ἔγραψα δὲν εἶχον κοιμηθῆ δεκαπέντε ὁλοκλήρους ἡμέρας. Ἐνθυμοῦμαι μόνον ὅτι σοὶ ἔγραψα, ἀλλὰ δὲν ἐνθυμοῦμαι παντελῶς τί σοὶ εἶπα περὶ τοῦ βιβλίου σου! Ἂν μοὶ στείλῃς ἀντίγραφον τῆς περικοπῆς ἐκείνης, θέλω σοὶ την ἐξηγήσει ἴσως.

Ταπεινότατος θεράπων σου

ΙΣ. ΝΕΥΤΩΝ.

Ἐντεῦθεν καταφαίνεται σαφεστέρα ὁπωσοῦν ἡ ἀρχὴ τῆς νόσου.

Δι' ἄλλης ἐπιστολῆς ὁ Νεύτων ἐπιθυμεῖ τὴν ἀπομόνωσιν καὶ τὴν ἐρημίαν· ὑπεμφαίνει δὲ ὅτι ἤρχισε νὰ πάσχῃ τινὰς μῆνας πρὸ τοῦ συμβεβηκότος τῆς πυρκαϊᾶς, ὥστε αὐτὴ ἐπετάχυνε μόνον τὴν καταστροφὴν τοῦ δράματος.

Πρὸς τὸν Κ. Πεπὺς γραμματέα τοῦ Ναυαρχείου.

13 Σεπ. 1693.

Ἀφ' οὗ ὁ Κ. Μίλλιγκτων μοὶ ἐνεχείρισε τὴν ἐπιστολήν Σου, μὲ παρεκίνησε νὰ Σὲ ἰδῶ ὅτε τὸ τελευταῖον ἀπῆλθον εἰς Λονδίνον. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἀπεποιούμην τοῦτο, ὕστερον ὅμως ὑπενέδωκα μὴ διαλογιζόμενος τί ἔπραττον· ἐπειδὴ θλίβομαι πολὺ διὰ τὴν ταραχὴν, ὅπου εὑρίσκομαι, οὔτε ἔφαγον, οὔτε ἐκοιμήθην ὡς πρέπει πρὸ μηνῶν, *οὔτε ἔγω πλέον τὴν πρώτην τοῦ νοός μου κατάστασιν*· ὅθεν αἰσθάνομαι ὅτι πρέπει νὰ ἀποχωρισθῶ ἐκ τῆς κοινωνίας σου, καὶ νὰ μὴ ἰδῶ πλέον οὔτε Σέ, οὔτε ἄλλον οὐδένα ἐκ τῶν ἀρχαίων φίλων μου· θέλω μόνον νὰ τοὺς ἀφήσω ἡσύχους. Συγχώρησόν μοι ἂν εἶπα ὅτι ἤθελον νὰ Σὲ ἰδῶ ἔτι ἅπαξ.

Δυστυχὴς ταπεινὸς καὶ εὐπειθέστατος θεράπων

ΝΕΥΤΩΝ.

Ὁ δὲ Μέλλιγκτων ἔγραφε πρὸς τὸν Κ. Pepys.

«Ὀλίγον καὶ πρὶν τὸν ἐρωτήσω, ὁ Νεύτων μοὶ εἶπεν ὅτι ἔγραψεν ἀλλόκοτόν τινα ἐπιστολὴν καὶ ἀνησύχει ἕνεκα τούτου· εἶπε δὲ προσέτι ὅτι ἔπασχε νόσον, ἥτις ἐτάραξε πολὺ τὴν κεφαλήν του καὶ ἔμενεν ἄγρυπνος πρὸ πέντε ἤδη νυκτῶν. Τοῦτο μὲ παρεκάλεσε νὰ Σοὶ δηλώσω ζητῶν συγγνώμην ἐξ ὀνόματός του καὶ βεβαιῶν Σε ὅτι αἰσχύνεται φανεὶς τοσοῦτον σκαιὸς πρὸς ἄνθρωπον, τὸν ὁποῖον σέβεται κτλ.

Ἡ διανοητικὴ νόσος τοῦ Νεύτωνος φαίνεται ὅτι δὲν ἦτο συνεχής· οὐδέποτε προσέτι ὁ Νεύτων ἐφάνη ἐντελῶς φρενήρης, καθὼς μαρτυρεῖ ὁ Μέλλιγκτων καὶ ἄλλοι, ἀλλ' ὡς καταιγὶς μεγάλη ἐπαναλαμβανομένη ἡ νόσος ἄφινε σημεῖα νέας φθορᾶς πάντοτε εἰς τὴν εὐρύχωρον τῆς διανοίας του ἐπικράτειαν, ὅπου ἄλλοτε ἐβασίλευεν ἡ γαλήνη καὶ νηνεμία.

Ὁ Bentley ἔγραψε πρὸς τὸν Νεύτωνα ἐπιστολάς τινας ζητῶν νὰ μάθῃ, ἂν ἡ θεωρία τῆς βαρύτητος ἦτο νόμος ἐξηγῶν πάντα τὰ οὐράνια φαινόμενα ὡς ἰδιότης ἔμφυτος τῆς ὕλης· ὁ δὲ μέγας ἀνὴρ ἔγραψε τέσσαρας ἐπιστολὰς, ὅπου ἐπεδείκνυε νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ὁ νόμος τῆς συνολκῆς ἓν μόνον μέρος τῶν φαινομένων ἐδύνατο νὰ ἐξηγήσῃ, καὶ τὸ ἐλάχιστον, καὶ ὅτι ἐρχόμεθα πάντοτε εἰς μέρος τι, ὅπου ἡ γεωμετρία ἀναγκάζεται νὰ *ὑποχωρήσῃ εἰς τὸν Θεόν*.

Θέλομεν ἐκθέσει εἰς τὸ ἀκόλουθον τεῦχος τὸν περὶ τούτου συλλογισμὸν τοῦ ἀθανάτου Νεύτωνος, ὅστις ὑπὲρ πάντα ἄλλον ἀνεγνώριζε καὶ ὡμολόγει τὴν ἀναγκαίαν ὕπαρξιν τοῦ Θεοῦ, τὴν ὁποίαν ἁπλοῖ ἰδιολόγοι οἷον ὁ Κάντιος, Χέγκελ καὶ Σέλιγγ ἐτόλμησαν ἀπονενοημένως νὰ ἀρνηθῶσι σαλεύοντες ὅσον τὸ ἐπ' αὐτοῖς ὡς φρενήρεις τιτᾶνες οὐχὶ μόνον τῆς κοινωνίας, ἀλλὰ καὶ τοῦ φυσικοῦ τῶν ὄντων συστήματος τὰ θεμέλια.

ΟΙ ΑΓΓΛΟΙ ΕΙΣ ΤΑΣ ΙΝΔΙΑΣ

Δυσκόλως δύναταί τις νὰ πιστεύσῃ πόσον οἱ καυχώμενοι ὅτι ὑπερασπίζονται τὴν ἐλευθερίαν Ἄγγλοι, δοθείσης περιζάσεως παλινῳδοῦσιν, ὅταν εὑρίσκωσι τὰ πολιτικὰ, ἢ ἐμπορικὰ συμφέροντά των. Κληρονόμοι κατὰ τοῦτο τοῦ χαρακτῆρος τῶν Ῥωμαίων κυρίως μόνον ὑπὲρ ἑαυτῶν θηρεύουσι παντοῦ τὰ ἀγαθὰ τῆς ἐλευθερίας· τοὺς δὲ λοιποὺς λαοὺς ἅπαντας ἀνέχονται νὰ βλέπωσιν εἰλωτεύοντας, ἢ πενομένους καὶ δυστυχεῖς· ἀρκεῖ τοῦτο νὰ συμβιβάζηται μετὰ τῆς πολιτικῆς των δυνάμεως· τότε δὲ μόνον ἀναγορεύονται συνήγοροι καὶ προστάται τῆς ἀνεξαρτησίας, ὅταν πρόκηται νὰ ἀναστήσωσί τι ἔθνος ἀντίπαλον ἄλλου, ἢ ἐλπίζωσί τινα ὠφέλειαν ὁποιανδήποτε.

Ἂν δὲν εἴχομεν προχειρότατον παράδειγμα ἑκατομμύρια δυστυχῶν Ἰρλανδῶν πάσχοντα μέχρις ἐπαιτείας διὰ τὴν διαφορὰν τοῦ θρησκεύματος, ἢ καὶ αὐτοὺς τοὺς ὁμογενεῖς ἡμῶν Ἑπτανησίους ματαίως ἀπαιτοῦντας τὴν ἰσονομίαν καὶ τὰ ταύτης παρακολουθήματα, ἦτο εὔκολον νὰ εὕρωμεν πλῆθος ἀποδείξεων εἰς ὅλην τὴν ἱστορίαν τῶν Ἀγγλικῶν ἀποικιῶν, ἢ μᾶλλον κατακτήσεων ἀλλὰ παραπέμποντες κατὰ τὸ παρὸν εἰς τὴν συνοπτικὴν ἱστορίαν τοῦ Εὐέλπιδος ἀκρωτηρίου, τὴν ὁποίαν περιέχουσι τὰ πρῶτα τεύχη τῆς Μνημοσύνης, περιοριζόμεθα εἰς μικράν τινα ἀφήγησιν τῆς Ἀγγλικῆς τρυφῆς καὶ πολυτελείας εἰς τὴν Ἰνδίαν, ἡ ὁποία κατεστάθη ὡς τὸ Μεξικὸν καὶ Περοῦ τῆς Ἀμερικῆς εἰς τοὺς Ἱσπανούς.

«Ὅταν ὁ Ἄγγλος ἀξιωματικὸς τῆς Βεγγάλης τύχῃ διαθέσιμος, ἢ εἰς ἀργίαν, διάγει βίον ὀκνηρὸν κυρίως ὅλον τὸν χρόνον, ὡς οἱ Ἀσιατικοὶ, ὑπηρετεῖται προσέτι καὶ ἀπὸ ἀπίστευτον ἀριθμὸν δούλων. Εἰς τὸ Μαδρὰς ὅμως ὑπάρχει ὀλιγώτερον τὸ σκάνδαλον.

Ἂν ὁ Ἄγγλος ἀξιωματικὸς ἐρχόμενος εἰς τὴν πρωτεύουσαν Καλκοῦταν δὲν ἔχῃ τινὰ φίλον, γίνεται παίγνιον εἴδους τινῶν ἀνθρώπων ἐπιχωρίων (λεγομένων Σικὰρ, οἵτινες γνωρίζοντες καλῶς τὴν Ἀγγλικὴν καὶ ἄλλας γλώσσας χρησιμεύουσιν ὡς διερμηνεῖς καὶ γραμματικοὶ καὶ μεσῖται προμηθεύοντες ἔπιπλα, ὑπηρέτας καὶ εἴτι ἄλλο ἀναγκαῖον, ἔχουσι δὲ εἰδικήν τινα κατὰ τοῦτο ἐπιτηδειότητα. Καὶ ἀντιμισθίαν μὲν οὐδεμίαν λαμβάνουσι κατὰ τὸ φαινόμενον· κυρίως ὅμως ἔχουσι δικαίωμα ποσοστῶν ἐπὶ πάντων τῶν ἀγοραζομένων πραγμάτων· ἐκτὸς τούτου πείθουσι τὸν ἀγοραστὴν νὰ δίδῃ τὸ διπλοῦν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τῆς ἀληθοῦς ἀξίας.

Ἰδοὺ πόσοι ὑπηρέται καταντῶσιν ἀναγκαῖοι εἰς τὸν φιλελεύθερον Ἄγγλον.

1) Χουσάνας, ἢ οἰκονόμος.
2) Κιτμουγγὰρ, ἢ τραπεζοκόμος.
3) Μαζωκὴ, ἢ παραμάγειρος πλύνων τὰ πινάκια καὶ τρέχων πρὸ τοῦ φερέτρου.
4) Balachi, ἢ μάγειρος
5) Οὐεδρὰρ, ἢ κατηψύκτης (δροσιστὴς) τοῦ ὕδατος.
6) Ἐδὶκ βαλλὰχ, εἴτε βοσκὸς αἰγὸς καὶ προβάτου.
7) Μουργκὴ βαλλὰχ, ἢ ἐπιμελητὴς τοῦ ὀρνιθῶνος.
8) Δρουτσὴ, ἢ ῥάπτης ἔχων καὶ ἕνα ἢ δύο βοηθούς.
9—10 Δύο Dobin, ἢ πλύστης.
11) Σερδὰρ, ἢ θαλαμηπόλος.
12) Μὰτ, ὑπηρέτης.
18 ὡς 23 φορεῖς.
24) Σὶσ, ἢ ὑποκόμος.
25) Γκάουσκαν, ἢ χορτοκόπος.
26) Πιστρῆ, ἢ ὑδροφόρος.
27) Μαλὴ, ἢ κηπουρός.
28) Κλασὴ, ἢ σκηνοπηγός.
29) Σιουπρασσὶ, ἢ γραμματοκομιστής.
30) Σιωκεδὰρ, φύλαξ, ἢ θυρωρὸς, διότι ἕνεκα τῆς ὑπερβολικῆς θερμότητος μένουσιν ἀνοικταὶ πᾶσαι αἱ θύραι τὴν νύκτα.
31) Μάτερ, ἢ καθαριστὴς, (σκουπιστὴς) διότι οἱ ἄλλοι ὑπηρέται ἐμποδίζονται ὑπὸ τῆς φυλῆς των νὰ ἐκτελῶσι τὸ ἔργον τοῦτο.

Τριάκοντα ἄρα δοῦλοι τοὐλάχιστον ἀπαιτοῦνται διὰ νὰ ὑπηρετῶσι τὰς τεχνητὰς καὶ ψευδεῖς χρείας τοῦ ἀγάμου Ἀγγλου ἀξιωματικοῦ· ἀλλ' ὁ οἰκογενειάρχης, μάλιστα δὲ ὁ χαρίεις καὶ κομψὸς ἔχει ἀνάγκην διπλοῦ ἀριθμοῦ· οἱ δὲ συνταγματάρχαι καὶ στρατηγοὶ τριπλοῦ τοὐλάχιστον· οἱ πλεῖστοι τῶν ὑπηρετῶν τούτων ὑπάρχουσι Μουσουλμάνοι, ἢ Ἰνδοί.

(London weekly Review)

Ἰδοὺ οἱ φιλανθρωπότατοι Ἄγγλοι, οἱ ὁποῖοι ἐπέμειναν καὶ ἐπιμένουσι καταγινόμενοι εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν Μαύρων διὰ τὸ καλὸν δῆθεν τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τὴν ἐπ' ἄπειρον δουλείαν τῶν λευκῶν πρὸς τὸ ἴδιον αὐτῶν συμφέρον.

Ἡ τοιαύτη ἐθνικὴ φιλαυτία ὑπάρχει μοναδικὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν λοιπῶν ἐθνῶν.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ.

Οὐδεμιᾶς πόλεως τῆς Ἑλλάδος ἄλλης, παρὰ τὰς Ἀθήνας, ἡ χωρογραφία ὑπάρχει τοσοῦτον περίεργος οὐχὶ μόνον διὰ τὴν κατάληψιν τῶν συγγραφέων καὶ ποιητῶν, ἀλλὰ καὶ διότι αὕτη ἦτο ἡ σύνοψις, οὕτως εἰπεῖν, πάσης τῆς ἀρχαίας σοφίας· ὥστε καὶ τὰ ἐλάχιστα αὐτῆς μέρη καὶ συμβεβηκότα ἔχουσιν ἰδιαιτέραν τινὰ ἀξίαν παρὰ τοῖς φιλομούσοις καὶ θιασώταις τῆς ἀρχαιότητος.

Διὰ τοῦτο ἐκρίναμεν ἁρμόδιον πρὸς τέρψιν ἐνταυτῷ καὶ ὠφέλειαν τῶν ἀναγνωσῶν νὰ ἀπαθίσωμεν εὐσόχους τινὰς ἰδέας καὶ ἐξηγήσεις καὶ εἰκασίας ἐκ τῆς ἀναγελθείσης ἱστορίας τῶν νεωτέρων Ἀθηνῶν, τὴν ὁποίαν ἐξέδωκεν ὁ συμβολαιογράφος Κ. Σουρμελῆς.

Μαινιδιον λέγεται σήμερον ἡ παλαιὰ Ἀχάρνη, ἡ Ἀχάρνα· πόθεν ἆρά γε ἡ ὀνομασία αὕτη; Ἰδοὺ τί εὐφυῶς γνωμοδοτεῖ ὁ Σουρμελῆς.

Ἀχάρνα, ἢ Ἀχάρνη εἶναι εἶδος ἰχθύος ἐξηγούμενον λαβράκι· μαινίδιον δὲ, ὑποκοριστικὸν τοῦ μαινίς, λέγεται ἡ σαρδέλα. Ὁ δῆμος Ἀχάρνης, ἢ Ἀχαρνῶν ἦτο ὁ μέγιστος τῶν τῆς Ἀττικῆς· φαίνεται δὲ ὅτι ὁ Ἀριστοφάνης, ἢ ἄλλος τις κωμικὸς παίζων, ἢ σπουδάζων εἶπε περὶ τοῦ δήμου τούτου· «οὐκ ἔστιν ἤδη Ἀχάρνη, ἀλλὰ μαινίδιον» καὶ ἐκτοτε ἐπεκράτησε τὸ ὄνομα Μαινίδιον.

Χαστιὰ, (χωρίον τῶν Ἀθηνῶν) ἐκλήθη ἀπ' ἀρχῆς τῆς κατοικήσεώς της *Χαστιὰ* διὰ τὴν κεχωμένην θέσιν της (χάω, χαστὸς καθ' ἡμᾶς χωστὸς) ὁ δὲ Ἡσύχιος λέγει Χαστιὰ καὶ Χαστιεῖς δῆμος. Οἱ δημογράφοι τῆς κυβερνήσεως κακῶς ποιοῦντες παρέβλεψαν τὴν ὀνομασίαν ταύτην, οὔτε συμπεριέλαβον τὸν τόπον εἰς τοὺς δήμους τῆς Ἀττικῆς.

Μεσόγεια, λέγεται μέρος τῆς Ἀττικῆς, τὸ ὁποῖον διετηρήθη μέχρι τοῦδε ἐκ τοῦ ἀρχαίου μεσογείας, μιᾶς τῶν τεσσάρων φυλῶν τῆς Ἀττικῆς ἐπὶ Κραναοῦ βασιλέως καλουμένων οὕτω «Κραναΐς, Ἀτθὶς, Μεσογεία, Διακρίς.»

Λιόπεσι (παρὰ τὸ Ἀλβ. Λιόπε ἀγελάδα) χωρίον τῆς Ἀττικῆς εἰς τὰ μεσόγεια. Τὸ πάλαι ὑπῆρχε πλησίον αὐτοῦ Ἐχελίδαι, *Χελιδοὺ*, χωρίον ἀκατοίκητον ἐξ Ἐχέλου ἥρωος, οἱ κάτοικοι αὐτοῦ μετοίκησαν εἰς Λιόπεσι ὡς ὑγιεινότερον.

Δραγουμάνος, χωρίον ἀπέχον τῶν Ἀθηνῶν μίαν καὶ ἡμίσειαν ὥραν, συνορεύει πρὸς μεσημβρίαν μὲ τὸ χωρίον Φλέγες, καὶ πρὸς δυσμὰς μὲ τὸ ὁποσατικὸν τῆς βασιλίσσης Ἀμαλίας ὠνομάσθη οὕτω παρὰ δραγουμάνον τινὰ (διερμηνέα) τῆς Υ. θύρας ἐλθόντα περὶ τὰ τέλη τοῦ ΙΖ'. αἰῶνος εἰς Ἀθήνας καὶ ἀγοράσαντα τὸ χωρίον αὐτό.

Ἡ δὲ Φλέγα παράγεται ἐκ τοῦ Φλύα, ἀρχαίου δήμου· τοῦτο δὲ ἀποδεικνύεται, διότι ὁ τόπος φλύει δηλ. ἀναβρύει ὕδατα πολλαχοῦ, ἐκ τοῦ φλύα δὲ ἔγεινε τὸ φλέγα, συγγενὲς τοῦ φλέω, ὅθεν τὸ φλέγω καὶ φλύω

Χαλάνδριον, χωρίον Ἀττικῆς παρὰ τὸ χόλαργος καὶ χολαργία, αὐτόθεν κατήγετο ὁ Περικλῆς.

Δεκέλλεια, περιώνυμον χωρίον μεταξὺ Εὐβοίας καὶ Ἀττικῆς, σήμερον *Μαλακάσα*. Πόθεν δὲ τοιαύτη παραλλαγή; Οἱ Σταυροφόροι φράγκοι μὴ δυνάμενοι νὰ προφέρωσι Δεκέλλειαν, ἔλεγον De cella ὡς συνώνυμον τοῦ de cassa· μὴ εὑρίσκοντες δὲ οὐδεμίαν ἀνάπαυσιν, οὔτε τρόφιμον αὐτόθι διαβαίνοντες εἰς Ἀθήνας ἀπὸ Εὐβοίας, τὴν ὁποίαν κατεῖχον καὶ ἐκείνην, ἐκάλεσαν δυσαρεστούμενοι διὰ τοῦτο τὴν dela cassa μαλακάσσαν κακὴν κάσαν δηλ.

Ὑμηττὸς ἐπὶ φραγκοκρατίας ὠνομάσθη μάττος κατ' ἀποκοπὴν παρὰ τὸ Ὕματτος (δωρικῆς προφορᾶς τοῦ Ὑμηττὸς εἰς τὴν μεγάλην Ἑλλάδα τῆς Ἰταλίας) ἔπειτα δὲ ἡ λέξις μάττο τῶν Ἰταλῶν μεταφραζομένη, ἐγέννησε τὸ Τρελλός.

Κάλαμος, κώμη Ἀττικῆς παρὰ τὸν Ὠρωπὸν τὸ πάλαι ἐλέγετο Ψαφὶς (εἴτε ψάθα) ἐξ οὗ ψαφαρὸν, ψαδορὸν, ψαθυρόν· ἔχει συνώνυμον τὸ ῥίψ, ῥιπὴ σημαῖνον ὁμοίως ψαθαν καὶ κάλαμον.

Μυρρινοῦ=Μυρνοῦντα.

Προβάλινθος=βάλανθος, Βελανιδιὰ ἔρημος καὶ ἀκατοίκητος.

Ῥαμνοῦς=Ἐρημόκαστρον.

Ὠρωπὸς, σήμερον κακῶς λέγεται δῆμος *Πειραία* ἢ Περαίας διότι δημογράφος τῆς Κυβερνήσεως μὴ ἐννοήσας ὅτι ἡ Πειραϊκὴ γῆ τοῦ Θουκυδίδου (Συγ. β. Οἱ Πελοποννήσιοι φθάσαντες εἰς τὸν Ὠρωπὸν ἐκάκουν τὴν Πειραϊκὴν καλουμένην γῆν, σημαίνει τὴν κατὰ τὰ πέρατα, τὰς ἐσχατιὰς δηλ. τῆς Ἀττικῆς οὖσαν, ἐνόμισεν ὅτι ὑπῆρχε τόπος *Πειραία*.

Καπαδρίτιον, χωρίον Ἀττικῆς τὸ πάλαι Ὕβα, οὔβα, γούβα (διὰ τοῦ διγάμματος) ἐξ αἰτίας τῆς κοιλώδους θέσεως· ὠνομάσθη οὕτω παρεφθαρμένως ὡς ὑπὸ τὰς Δειράδας (ἄλλο χωρίον) κείμενον.

Κερατέα χωρίον Ἀττικῆς τὸ πάλαι *Φύρνη* ἐκλήθη Πρύνη εἰς την παρκκμήν, ὁ τόπος περιέχει πολλὰς κερατωνίας, οἱ δὲ κατοικήσαντες τὸν τόπον Ἀλβανοὶ μεθηρμήνευσαν τὴν Πρύνην Κερατέαν· διότι πρὺν ἀλβανιστὶ λέγεται τὸ κέρατον.

Χαϊδάρι, χωρίον Ἀττικῆς, ὅπου συνέβη αἱματώδης μάχη, εὑρέθη εἰς χειρόγραφον παλαιὸν λέξις Ἀχερδάρι παρὰ τὸ Ἀχερδοῦς τῶν παλαιῶν.

Κωλιὰς, σήμερον ἅγιος Γεώργιος λόφος κείμενος δυτικῶς ἀντικρὺ τῆς Σαλαμῖνος· συμβιβάζεται τοῦτο μετὰ τοῦ Ἡροδότου λέγοντος «τῶν δὲ ναυαγίων (ἐκ τῆς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίας) πολλὰ ὑπολαβὼν ὁ ἄνεμος ζέφυρος ἔφερε τῆς Ἀττικῆς ἐπὶ τὴν ἠϊόνα τὴν καλουμένην Κωλιάδα (Οὐραν. Κεφ. 96). —Καὶ μετὰ τοῦ Παυσανίου «ἀπέχει σταδίους εἴκοσι Κωλιάς· εἰς ταύτην κατήνεγκεν ὁ κλύδων τὰ ναυάγια βιβ. μετὰ τοῦ Στεφάνου Βυζαντίου. Κωλιὰς ἄκρα ἤτοι φαληροῖ ἀκτή.

Ὁ Κολωνὸς δὲν ἦτο ὁ λόφος τῆς Ἀκαδημίας, ὡς τινες ἐνόμισαν· διότι ὁ Κολωνὸς ἦτο ἡ εἰς ἅδου κατάβασις, καθὼς καὶ τὸ Ταίναρον παρὰ τοῖς ἀρχαίοις· ἀλλὰ χάριν τούτου ἔπρεπε νὰ ὑπάρχῃ ἄντρον τι βαθὺ, ἢ ὑπόγειον λείποντα ἐκ τοῦ λόφου τῆς Ἀκαδημίας.

Ὁ Τίμων ἀπεσύρθη ὡς μισάνθρωπος εἰς τόπον ἔρημον τὸν Κολωνὸν· κατὰ τὸν Παυσανίαν· ἐκεῖ ἔκειτο *Πύργος Τίμωνος*.

Εἰς τὸν Κολωνὸν κατέφυγεν ὡς τόπον μελαγχολίας καὶ καταδίκης ὁ Οἰδίπους, ἀφ' οὗ ἐβεβαιώθη τὸ δυστύχημα τῆς συζυγίας του.

Ἀλλ' ἡ Ἀκαδημία ἦτο τόπος πολυάνθρωπος διὰ τὸ σχολεῖον τοῦ Πλάτωνος, κατάφυτος καὶ διασκεδαστικός· ἄρα δὲν ἁρμόζει εἰς αὐτὴν τὸ ὄνομα τοῦ Κολωνοῦ.

Ποῦ λοιπὸν κεῖται ὁ Κολωνὸς; ἄνωθεν τῆς Γυφέλης, (παρὰ τοὺς ἐμφωλεύοντας ἐνταῦθα γύπας· ὅθεν καὶ εἰς τὰ τουρκικὰ ταπία καὶ χοτζέτια ἐλέγετο ἀετοφωλιά). Ἐκεῖ ὑπάρχει τῳόντι ὀπή ὡς ἄντρον βαθὺ πλησίον δὲ βουνὸν ὁ πύργος δὲ τοῦ Τίμωνος κεῖται κάτω τοῦ βουνοῦ πρὸς δυσμὰς, ὅπου καὶ τὰ ἐρείπια φαίνονται. Ἐκ τοῦ Κολωνοῦ αὐτοῦ Μέτων ὁ ἀστρονόμος παρετήρει τὸν οὐρανὸν (Ἀριςοφ. ἐν Ὄρν.). Ὁ Φαεινὸς διδάσκαλος τοῦ Μέτωνος ἀπὸ σοῦ Λυκαβητοῦ παρετήρει καὶ συνέταττεν· ὁ δὲ Κολωνὸς προκάθηται τοῦ Λυκαβητοῦ ὡς ὑψηλοτέραν καὶ εὐρυχωροτέραν ἔχων θέαν.

Ἀλλ' ὁ χαμηλὸς λόφος τῆς Ἀκαδημίας ἁρμόζει εἰς ἀστρονομικὰς παρατηρήσεις;

Ἀλλ' ὁ Λαέρτιος ἐπισφραγίζει τὴν γνώμην τοῦ Σουρμελῆ λέγων « ἐφιλοσόφει δὲ τὴν ἀρχὴν ἐν Ἀκαδημίᾳ, εἶτα δ' ἐν τῷ κήπῳ τῷ παρὰ τὸν Κολωνόν· » ἄρα ὁ Κολωνὸς οὐκ ἦν ἐν Ἀκαδημίᾳ, οὐδὲ ὁ κῆπος αὐτόθι.

Κῆποι δ' ἐνταῦθα ἀναφέρονται τὰ σήμερον λεγόμενα Πατήσια, ὅπου ἐδίδασκε καὶ ὁ Ἐπίκουρος (περὶ Πλάτωνος Λαέρτιος). Τα δὲ Πατήσια ταῦτα ὠνομάσθησαν παρά τινος περιηγητοῦ Παραδείσια, ἐξ ὧν κατὰ παραφθορὰν προῆλθε τὰ Πατήσια.

Γαργητὸς νῦν Γαρηττός.

Παλλήνη, σήμερον Παλλάνα.

Ἁγνοῦς νῦν Χαρβάτι.

Σφηττὸς, νῦν Σταυρὸς (ὁδὸς ἀπὸ Μαραθῶνος εἰς Ἀθήνας· (Πλούταρχος).

Κύθηρος == Σπάτα· δῆμος παρά τινα Ὀθωμανὸν μετονομασθεὶς οὕτω.

Κυνόσαργες ἡ σήμερον μονὴ τῶν Ἀσωμάτων Πετράκη.

Ἀλωπεκῆ==οἱ Ἀμπελόκηποι ἀπέχοντες τῶν Ἀθηνῶν 12 ςάδια κατὰ Παυσανίαν, ἀλωπεκῆθεν, ἀλωπεκῆ, ἀμπελόκηποι.

Ἡφαιστιάδες δῆμος, νῦν Χαλκωματάδες.

Ὁ Κ. Σουρμελῆς θεωρεῖ ὡς ὁμώνυμον τὸν Λυκαβηττὸν καὶ τὸν Ἄγχεσμον, καθὼς τον Βριληττὸν καὶ τὸ Πεντελικόν.

Κοροπὴ δὲν ταυτίζεται μετὰ τῆς ἀρχαίας Κρωπίας ἢ Κρωπειᾶς, ἥτις κεῖται ὑπὸ τὰς ὑπωρείας τοῦ Πάρνηθος, ἐν ᾧ ἡ Κοροπὴ κεῖται ὄπισθεν τοῦ Ὑμητοῦ! ἡ Κώμη αὕτη ἐλέγετο Κεκροπία (Κοροπὴ) παρὰ τὸ Κεκρόπιον ὄρος τὸν Ὑμητόν. (Μελέτ.).

Σφονδάλη, δῆμος περὶ τὰ σύνορα Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας, νῦν Κακοσάλεσι.

Παιονία, δῆμος σήμερον Βαρυμπόμπι παρά τινα οἰκογένειαν Ἀθηναίαν. Κίκυννα, εἶτα Κούκουνα==Κουκουβάονες.

Λυόσια == Ἐλαιοῦς πέραν τῶν Δειράδων κατ' ἀριστεράν· Λυόσια == Λουσία (ἢ) ἄνωθεν τοῦ νῦν Καματεροῦ.

Κούντουρα, παρὰ τὸ κοντά, ἡ χαμηλὰ οὔρεα, βουνόν, ὅπου μετῴκισαν οἱ κάτοικοι τῶν Ἐλευθερῶν, (Πετρογερακίου) διὰ νὰ πλησιάσωσι τὴν παράλιον Ἐλευσῖνα· πατρὶς τῶν ἀοιδίμων Κουντουριωτῶν ἀδελφῶν Λαζάρου καὶ Γεωργίου.

ΠΕΡΙ ΣΕΙΣΜΩΝ

Ἔντρομοι σχεδὸν καὶ ὠχριῶντες εἰσέτι ἐνθυμοῦνται πολλοὶ τὸν κατὰ τὴν 6 τοῦ ἐν. μηνὸς καὶ περὶ τὴν ἐνδεκάτην τῆς ἡμέρας ὥραν συμβάντα ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς σεισμόν· ἀλλ' εἰς μὲν τὴν πρωτεύουσαν ἀφ' οὗ τρὶς ἀλλεπαλλήλως ἐκλονίσθη βιαίως ἡ γῆ καὶ τὰ ἐπ' αὐτῆς πάντα, παρῆλθεν ἐντὸς ὀλίγων ςιγμῶν ὁ ἐπικείμενος κίνδυνος· ἀλλαχοῦ ὅμως οὐχὶ οἰκίαι μόνον ἐκρημνίσθησαν, ἀλλὰ καὶ ἄνθρωποι ἐκληγώθησαν, τινὲς δὲ καὶ ὑπὸ τὰ σεσωρευμένα ἐρείπια ἐντελῶς ἐτάφησαν. Τῆς τοιαύτης ὀδυνηρᾶς καταστροφῆς θέατρον μάλιςα ἔμελλε νὰ γείνῃ ἡ καὶ κατὰ πολλα ἄλλα δυςυχὴς πόλις τῶν Θηβῶν. Αὐτοῦ τῳόντι ἐφονεύθησαν περὶ τοὺς 17, ἐβλάβησαν δὲ διαφόρως 70 ὡς 80, ὥστε πανταχόθεν ἠκούοντο θρῆνοι καὶ ὀλολυγαί, διότι καὶ τὸ δεινὸν διήρκεσε πλειότερον, ὡς ἂν εἶχεν αὐτόθι τὸ κέντρον καὶ τὴν ἀρχὴν· ὅθεν καὶ τῶν ποτίμων ὑδάτων αἱ πηγαὶ κατεχώσθησαν. Τί ἄσυλον δύναται πλέον νὰ φανῇ ἱκανῶς ἀσφαλές, ὅταν ὁ κόσμος αὐτὸς σαλεύῃ, τὰ στερεὰ αὐτοῦ μέρη καταβυθίζωνται, ἡ μόνη δὲ ἀκράδαντος καὶ βεβαία βάσις τῆς φύσεως ἄγηται καὶ φέρηται ὡς τοῦ ὠκεανοῦ τὰ κύματα ; Ποῦ νὰ καταφύγῃ ὁ ἄθλιος ἄνθρωπος ; Ποῦ να διασωθῇ ἀπὸ κινδύνου γεννωμένου ὑπ' αὐτοὺς τοὺς πόδας του, ὅταν τὸ ἑδραίωμα τοῦ παντὸς ὡςπρὸς ἡμᾶς κλονῆται ὑπὸ τὰ βήματά του; Καὶ τὸ μὲν πῦρ τοῦ κεραυνοῦ δὲν εἰσχωρεῖ κατὰ βάθος πολὺ εἰς τὸ ἔδαφος, ἢ κατά τινας τρόπους ἀπομακρύνεται· ἔπειτα οὐδέποτε κατηνάλωσεν ὁλοκλήρους φυλὰς καὶ πόλεις· ἐπὶ δὲ κατακλυσμῶν τρέχομεν εἰς τὰ ὄρη· ὅταν δὲ λοιμὸς καὶ χολέρα ἐπισκήπτωσι, μεταβαίνομεν εἰς ἄλλον τόπον, αἱ δὲ νόσοι αὗται ἐρημοῦσι μὲν τὰς πόλεις, ἀλλ' οὐδέποτε καὶ καταστρέφουσι. Μόνη τοῦ σεισμοῦ ἡ μάστιξ ἐκτείνεται εἰς ἀπέραντα ἀποστήματα, καὶ οὐδαμῶς προλαμβάνεται. Ἀπόλυνται δὲ οὐχὶ οἰκίαι καὶ πατριαὶ καὶ κῶμαι καὶ πόλεις ἀλλ' ἔθνη ὁλόκληρα καὶ ἐκτεταμέναι χῶραι ἐνταφιάζονται εἰς βαθείας ἀβύσσους, ὥστε οὔτε ἴχνος κἂν αὐτῶν ὡς μαρτύριον τῆς ὑπάρξεώς των καταλείπεται ! !

Πόθεν ἄρά γε προέρχονται οἱ τοιοῦτοι τῆς γῆς κλονισμοί ; ποῦ συνήθως συμβαίνουσι ; τίνα σημεῖα, ἢ συμπτώματα προηγοῦνται, ἢ ἀκολουθοῦσι ; ποῖοι δὲ μάλιστα λαοὶ καθ' ὅσον ὑπάρχει γνωστὸν ἐκ τῆς ἱστορίας ἔπαθον ὑπὸ τοῦ φοβεροῦ τούτου τῆς ὑδρογείου σφαίρας τρόμου;

Οἱ Ἀσιανοί, οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Ῥωμαῖοι διαφόρως ἐξελάμβανον τὴν ἀρχὴν τῶν σεισμῶν. Ὁ Ὅμηρος, ὁ Θαλῆς, ὁ Ζήνων, καὶ οἱ ὀπαδοὶ τῆς φιλοσοφίας των, οἷον ὁ Στράβων, ἐνόμιζον ὅτι ἡ γῆ περικυκλουμένη πανταχόθεν ὡς πλοῖον ὑπὸ τῶν ὑδάτων τοῦ ὠκεανοῦ ἐκλονίζετο σφοδρότερον ὁσάκις ταῦτα ἐταράττοντο· ἄλλοι ἐπίστευον ὅτι ὑπάρχουσιν ὑπόγειοι, οὕτως εἰπεῖν, θάλασσαι, αἵτινες κινούμεναι ὑπὸ τῶν βιαίων ἀνέμων ἐσάλευον ἐξ ἀνάγκης καὶ τὸ ἔδαφος· ἄλλοι δὲ ἐδόξαζον ὅτι πῦρ βόσκον εἰς τὰ σπλάγχνα τῆς γῆς καταναλίσκει τὴν περὶ αὐτὸ ὕλην, ἥτις θορυβωδῶς καταπίπτουσα μεταδίδει τὴν κίνησιν εἰς τὰ ὑπερκείμενα τῆς γῆς στρώματα τὰ ὁποῖα κατακάθηνται ἀφ' οὗ τὸ ὑποστήριγμά των ἐξέλιπε. Τινὲς δὲ ἐφρόνουν ὅτι αἱ φλόγες τοῦ πυρὸς τούτου ἐκτεινόμεναι ἀραιοῦσι τὸν ἀέρα, ὥστε ἐκ τούτου πᾶν τὸ προστυχὸν ἐμπόδιον τῆς ὁρμῆς των ἀνατρέπεται. Ἀλλ' ὁ Ἀναξιμένης ἀπέδιδε τὴν αἰτίαν εἰς αὐτὴν τὴν γῆν· διότι μεγάλα αὐτῆς μέρη κατ' αὐτόν, εἴτε ὑπὸ παλαιότητος, εἴτε ὡς ὑπὸ τῶν ὑπορρεόντων ὑδάτων μετακυλιόμενα ἀποσπῶνται, ἢ καὶ ὑπὸ βιαίων ἀνέμων φέρονται εἰς μακρὰς ἀποστάσεις. Αὐτὴν τὴν ἐξήγησιν παραδεχόμενος ὁ ποιητὴς Λουκρήτιος

λέγει «Πίστευσον ὅτι τὰ ἐνδότερα τῆς γῆς, καθὼς ἡ ἐπιφάνεια, περιλαμβάνουσιν ἀνέμους, σπήλαια καὶ λίμνας καὶ ποταμοὺς καὶ κρημνοὺς καὶ βράχους . . . οἱ δὲ σεισμοὶ γίνονται ἀπὸ τὴν συνίζησίν τινων ὑπογείων χασμάτων, τὰ ὁποῖα καταβυθίζονται . . . Ἴσως δὲ καὶ μεγάλη ποσότης ὑδάτων πίπτει ῥοθίως εἰς ὑποχθόνιον λίμνην. »

Οἱ πλεῖστοι ὅμως ἐν γένει τῶν ἀρχαίων οἷον Καλλισθένης καὶ Θεόφραστος καὶ Ἀριστοτέλης καὶ Σενέκας κτλ. ἐθεώρουν τοὺς σεισμοὺς ὡς ἀποτέλεσμα τῶν ἀνέμων, ὁσάκις ἀπαντῶσι πρόσκομμα εἰς τὴν εὔκολον αὐτῶν κίνησιν· ἐνεργοῦσι δὲ κατ' αὐτοὺς τότε τόσῳ ῥαγδαιότερον, ὅσῳ γίνονται πυκνότεροι ὑπὸ τοῦ στειβαζομένου ἐξωτερικοῦ ἀέρος· ὅθεν ἢ σχίζεται ἡ γῆ παρέχουσα διέξοδον εἰς αὐτούς, ἢ πίπτει ἐν μέρει εἰς τὸν αὐτὸν βόθυνον, ταῦτα δὲ πάντα γίνονται μετὰ δούπου μεγάλου καὶ κλονισμῶν συνεχῶν, ἢ ἀλληλοδιαδόχων.

Αἱ ἰδέαι αὗται ἦσαν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον πιθαναί, οὐχὶ ὅμως καὶ ἀληθεῖς. Διὰ τοῦτο ἀκριβέςερον ἐξερευνήθη τὸ ὑποκείμενον τοῦτο ὑπὸ τῶν νεωτέρων ἀπὸ τὰ τέλη τοῦ ΙΕ' αἰῶνος.

«Κατ' ἐμὲ τὸ ἠλεκτρικὸν ῥευστὸν προξενεῖ τοὺς σεισμούς, λέγει ὁ Βυφφών· ἐπείσθην δὲ ὑπὸ πολλῶν λόγων ὅτι ἡ ἠλεκτρικὴ αὕτη ὕλη (ἢ οὐσία) ἀποτελεῖ τὸ κεντρόγειον πῦρ. Αἱ ἀναθυμιάσεις τῆς θερμότητος ταύτης αἰτιῶνται ἰσχυρωτάτας ἐκρήξεις, ὅταν παρεκτρέπωνται ἐκ τοῦ σκοποῦ των, ἢ ἐπισωρεύωνται διὰ τῆς προστριβῆς καὶ συνθλίψεως τῶν σωμάτων. Ἐπειδὴ δὲ τὰ ἐσωτερικὰ τῆς γῆς χάσματα περιέχουσι πῦρ, ἀέρα καὶ ὕδωρ, τὸ πρῶτον ἐκ τῶν στοιχείων τούτων κινεῖ βιαιοτάτους ἀνέμους καὶ καταιγίδας καὶ βροντὰς ὑπογείους, τῶν ὁποίων τὰ ἀποτελέσματα ἀναλογοῦσι πρὸς τὰ τοῦ κεραυνοῦ τῆς ἀτμοσφαίρας, ὑπερβαίνουσι μάλιςα ταῦτα διὰ τὴν στερεότητα τῆς γῆς ἐμποδίζουσαν τὴν ὁρμήν των, ὥστε ὁ ἀὴρ μεμιγμένος μετὰ τοσούτων ἀτμῶν ἐξημμένων ὑπὸ τοῦ ἠλεκτρικοῦ ῥευστοῦ, καὶ ἡ βία τοῦ ὕδατος μεταβληθέντος εἰς ἀτμὸν ὑπὸ τοῦ πυρός δύο δυνάμεις ἡνωμέναι σχίζουσι τὸν φλοιὸν τῆς γῆς, ἢ τοὐλάχιστον τὴν κλονίζουσι διὰ σεισμῶν διαρκούντων ὅσον οἱ ἐσωτερικοὶ κεραυνοί, ὅθεν προέρχονται. Ἐπαναλαμβάνονται δὲ οἱ σεισμοὶ οὗτοι, ἕως οὗ ἐξέλθωσιν οἱ ἀτμοὶ διά τινος ὀρύγματος, ἢ στομίου εἰς τῆς γῆς τὴν ἐπιφάνειαν, ἢ τῆς θαλάσσης τὰ βάθη. »

Ἡ γνώμη αὕτη τοῦ μεγάλου τῆς Γαλλίας φυσιολόγου διαιρεῖται ὑπὸ τῶν καθ' ἡμᾶς σοφῶν εἰς δύο, ὥστε οἱ σεισμοὶ προσγίνονται 1) ἀπὸ ἐκρήξεις, ἢ ταραγμοὺς πυριπνόων τόπων· 2) ἀπὸ ἐσωτερικὰ πνεύματα, τὰ ὁποῖα ζητοῦντα διέξοδον, σαλεύουσι τὸ περιέχον, ἕως οὗ ἐξέλθωσι διά τινος ῥήγματος.

Οἱ σεισμοὶ προαναγγέλλονται ὑπὸ συριγμοῦ τινος καὶ δούπου ὑπογείου ὡς ὁ βόμβος τῶν τηλεβόλων, ἢ ὁ κρότος τῶν κινουμένων ἐπὶ λιθοστρώτου ἐδάφους ἁμαξῶν, ὅστις ἀκούεται ἐνίοτε μῆνας ὁλοκλήρους καὶ ἄνευ οὐδενὸς σημείου ἄλλου. Ἄλλοτε δὲ τοὐναντίον γαλήνη βαθεῖα καὶ ὡς πένθιμος σιωπὴ ἐπικρατεῖ πανταχοῦ· ἀλλὰ τὰ ζῶα, τὰ πτηνά, οἱ ἰχθύες προαισθανόμενα τὸ ἐπαπειλούμενον δεινὸν φεύγουσι τρέμοντα, ἢ μυκῶνται· τὰ φύλλα τῶν δένδρων κινοῦνται ἐν πλήρει νηνεμίᾳ, εἰς δὲ τὸν ἀέρα ἀναφαίνονται ἁλόμενα πυρά, οἷον βολίδες, ἢ ἀςέρες διάττοντες. Ὁ Ἀναξαγόρας καὶ ὁ Φερεκύδης (νομίζω) ἐκ τῶν ἀρχαίων φιλοσόφων προεῖπον, ὡς φαίνεται, σεισμούς, διὸ ἐτιμῶντο ὡς μάντεις τῶν φοβερῶν τούτων ταραχῶν τῆς φύσεως. Σειομένης σφοδρῶς τῆς γῆς καπνὸς καὶ φλόγες πολλάκις ἀναδίδονται ἐκ τῶν ἀνοιγομένων καὶ κλειομένων σχισμῶν· ποταμοὶ ἀναχαιτίζονται, ἢ καὶ παντελῶς ξηραίνονται, βουνὰ ἀφανιζόμενα ὡς ἐκ θαύματος ἀναπληροῦνται ὑπὸ λιμνῶν, ἡ δὲ θάλασσα τοσοῦτον ὑπὸ τῆς ταραχῆς ἐξογκοῦται, ὥστε τὰ κύματά της ὑψοῦνται εἰς πολλοὺς πήχεις ἐπὶ τῶν ἠϊόνων, τὰ δὲ θαλασσοποροῦντα πλοῖα νομίζουσιν ὅτι προσήραξαν εἰς ῥαχίας καὶ ὑφάλους.

Ὁ τιναγμὸς τοῦ αὐτοῦ σεισμοῦ γίνεται ἐπαισθητὸς εἰς μακρὰν χώρας ἔκτασιν. Οὕτω κατασεισθείσης τῆς Ὀδυσσείας (Λισσαβῶνος) τῷ 1755 ἐταράχθησαν ὁμοίως αἱ λίμναι τῆς Ἑλβετίας, τὰ παράλια τῆς Σουηδίας καὶ ἡ ἀνατολικὴ πλευρὰ τῶν Ἀμερικανικῶν Κυκλάδων, ἐκινήθη ἡ Παννονία, ἡ Φιλλανδία ὡς καὶ αὐτὴ ἡ Βαρβάδα, νῆσος κειμένη 1200 λεύγας μακρὰν τῆς Λυσιτανίας.

Ἐνίοτε ὅμως οἱ κλονισμοὶ περιορίζονται εἰς μικρὸν τόπον. Οὕτω κατὰ τὸ 1828 ἡ Ischia ἐσείσθη τόσον, ὥστε ἐκινδύνευσε σχεδὸν νὰ καταποντισθῇ, ἐν ᾧ τὰ πλησιόχωρα νησίδια καὶ ἡ γειτνιάζουσα παραλία οὐδόλως ἐκινήθησαν· ἐνίοτε δὲ μὴ σαλευομένης τῆς γῆς ταράττονται μόνον τῆς θαλάσσης τὰ ὕδατα.»

Οἱ σεισμοὶ συμβαίνουσι συχνότεροι εἰς τὰς πυριπνόους, ἢ ἡφαιστείους χώρας καὶ τὰ θερμὰ κλίματα, συνηθέστερον δὲ εἰς τοὺς τόπους, οἵτινες καὶ ἄλλοτε ἤδη ἐκλονίσθησαν ὑπ' αὐτῶν. Ἡ Ἰταλία, ἡ Ἱσπανία, ἡ δυτικὴ Ἀσία ἀνετράπησαν πολλάκις ὑπὸ τρομερῶν σεισμῶν, ἀλλὰ κυρίως οὗτοι εἰς τὴν Νότιον Ἀμερικὴν βασιλεύουσι καὶ ἐπικρατοῦσι καταστρεπτικώτατοι.

Τὰ ἐκ τῶν κόλπων τῆς γῆς ἀναφυσώμενα πνεύματα γεννῶσι πιθανῶς τὰ σπήλαια καὶ τὰ ἄντρα· διότι διαχωρίζουσι τὰς ςιβάδας τῆς γῆς ὡς μαλακὸν φύραμα καὶ οὕτως ἀποτελοῦσι τὰ κοιλώματα.

Ἐκτὸς τούτων φαίνονται ὅτι αἱ δυτικαὶ μάλιστα καὶ μεσημβριναὶ παραλίαι πάντων τῶν τόπων ὑπόκεινται εἰς σεισμούς, οἱ δὲ κλονισμοὶ ἀκολουθοῦσι τὴν σειρὰν τῶν βουνῶν καὶ ὀρέων. Πρᾶγμα ὅμως παράδοξον ὅτι συμβαίνουσι τόσον βιαιότεροι, ὅσῳ μᾶλλον ἀπέχουσιν ἐκ τῶν πυριπνόων ἤδη βουνῶν.

Ἐπὶ δὲ τῶν αἰγιαλῶν τοῦ μεσημβρινοῦ ὠκεανοῦ ὁ κλόνος μεταδίδοται ἐν ἀκαρεῖ ἀπὸ τῆς Χηλῆς π. χ. εἰς τὸν κόλπον τοῦ Γκουαγιακὴλ δηλ. εἰς διάστημα 600 λευγῶν.

Τινὲς σεισμοὶ διαρκοῦσι μόνον ὀλίγα λεπτά, ἄλλοι δὲ ἐξακολουθοῦσι συνεχῶς καὶ εἰς ἓν ἔτος, συμπίπτουσι δὲ μᾶλλον τὸ φθινόπωρον, τὸ ἔαρ καὶ τὸν χειμῶνα, ἢ τὸ θέρος, ἰδιαιτέρως δὲ μετὰ μακρᾶς ξηρασίας.

Κατά τινας τόπους τούτων γενομένων ταράττεται

αἰφνιδίως τὸ βαρόμετρον, καθὼς παρετηρήθη εἰς τὸν ἅγιον Δομίγγον.

Ἑξακόσια ἔτη πρὸ Χριστοῦ οἱ ἀρχαῖοι ἱερεῖς τῆς Αἰγύπτου ἐβεβαίουν κατὰ τὸν Πλάτωνα (ἴδε Τιμ.) ὅτι πλησίον τῶν στηλῶν τοῦ Ἡρακλέους ὑπῆρχέ ποτε νῆσός τις εὐρυχωροτέρα τῆς τε Λιβύης καὶ τῆς Ἀσίας συνάμα, Ἀτλαντὶς καλουμένη, ἥτις ὅμως κατεκοντίσθη ἐντελῶς ὡς πλοῖον αὔτανδρον σεισμοῦ γενομένου μεγάλου. Κατῳκεῖτο δὲ μεταξὺ τῶν ἄλλων ὑπ' ἀλκιμωτάτου τινὸς καὶ μαχίμου λαοῦ καθυποτάξαντος ἅπαντας τοὺς ἄλλους. Τῆς ἐκλιπούσης ταύτης χώρας, νομίζουσί τινες σοφοί, ἐξαιρέτως δὲ ὁ Ἄγγλος Whitehurst ὅτι ἀπετέλουν μέρος καὶ αὐτὴ ἡ ἐφ ἡμῶν Ἰβερνία, αἱ Acores, ἡ Madere, Tenériff, αἱ τοῦ Πρασίνου ἀκρωτηρίου καὶ αἱ Καναρίαι νῆσοι.

Ἀλλ' ἀναγινώσκομεν καὶ εἰς τὸν Ὅμηρον ὅτι ἡ νῆσος Φάρος συνεχομένη ἐπ' αὐτοῦ μετὰ τῆς Ἠπείρου, διεχωρίζετό ποτε ὅσον ἡμερήσιον πλοῦν νηός.

Κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς, ὑπὸ σεισμοῦ ἀπεχωρίσθη ἡ Ὄσσα ἀπὸ τοῦ Ὀλύμπου, ἡ Σικελία ἀπὸ τῆς Ἰταλίας, ἡ Εὔβοια ἀπὸ τῆς Βοιωτίας, *ὅπου καὶ νῦν ἡ γῆ κατασείεται*, ἡ Ἱσπανία ἀπὸ τῆς Ἀφρικῆς, καὶ ἡ Ἀγγλία ἀπὸ τῆς Γαλατίας.

Τὰ δὲ χρονικὰ τῶν Σηρῶν (ἢ Σινῶν) ἀναφέρουσιν ἀκριβῶς πλῆθος τοιούτων συμφορῶν, ὅσαι συνέβησαν εἰς τὴν Κίναν ἀπὸ μακροτάτων αἰώνων· διότι οὐδεμία ἴσως ἄλλη χώρα κλονίζεται τοσοῦτον συνεχῶς ὅσον ἡ Κίνα, ὅπου κατὰ πᾶσαν σχεδὸν δεκαετίαν συμβαίνει τοιοῦτόν τι δυστύχημα.

Οἱ σεισμοὶ κατετρόμαξαν πολλάκις τοὺς ἀντιπαρατεταγμένους στρατοὺς· τοῦτο ἔπαθεν ὁ ὕπατος τῆς Ῥώμης Σεμπρώνιος πολεμῶν κατὰ τὴν ἐπαρχίαν Ἀγκῶνος· τοῦτο καὶ ὁ Ἀννίβας πρὸς τοὺς Ῥωμαίους μαχόμενος· ἀλλ', ὡς διηγεῖται ὁ Τίτος Λίβιος, οἱ στρατιῶται κατείχοντο ὑπὸ τοιαύτης λύσσης, ὥστε οὔτ' ἠθάνθησαν τὸν κλονισμὸν, ἂν καὶ κατέβαλεν ὡς ἰσχυρότατος τὰ πρώτιστα πολλῶν μεγάλων πόλεων τῆς Ἰταλίας καθιδρύματα, κατέστρεψε βουνὰ, παρωχέτευσε ποταμοὺς καὶ ἔβιασε τὴν θάλασσαν νὰ ἀναπλεύσῃ εἰς τὸ ῥεῦμά των.

Ἀλλ' ὁ Κικέρων ἀναφέρει καὶ ἄλλον σεισμὸν τῆς Ῥώμης 38 ἡμέρας διαρκέσαντα· ὁ δὲ Πλίνιος διηγεῖται ὅτι ἡ Μουτίνη (Modena) κατεσείσθη τοσοῦτον (92 π. χ.) ὥστε δύο βουνὰ πλησιάσαντα συνεκρούσθησαν καὶ πάλιν ἔπειτα ἀπεχωρίσθησαν· ἐν γένει δὲ φαίνεται ὅτι τὸ δεινὸν τοῦτο ἐνέσκηπτε συχνότατα εἰς τὴν Ῥώμην.

Τριάκοντα δύο ἔτη μετὰ Χριστὸν ἐφονεύθησαν ὑπὸ σεισμοῦ τὰ πλεῖστα κτήνη τῆς Παλαιστίνης καὶ ὡς δεκακισχίλιοι ἄνθρωποι.

Κατὰ τὸ τέταρτον ἔτος τῆς βασιλείας τοῦ Τιβερίου, ἢ 27 πρὸ Χριστοῦ, δώδεκα πόλεις ἀνετράπησαν ὑπὸ σεισμοῦ συμβάντος τὴν νύκτα. Ἡ περίςασις αὕτη κατέστησε δεινοτέραν τὴν συμφοράν, ὡς λέγει ὁ Τάκιτος· ἔπειτα καὶ τὸ ὕπαιθρον ἔδαφος, ὅπου οἱ δυστυχεῖς κάτοικοι κατέφυγον, σχισθὲν τοὺς κατέπιε. Τότε ἐταπεινώθησαν βουνὰ καὶ ὑψώθησαν πεδιάδες, διὰ μέσου δὲ τῶν ἐπισωρευμένων ἐρειπίων ἀνέλαμπον φλόγες.

Ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ Νέρωνος ἡ Ἀσία ἐβασανίσθη ὑπ' ἄλλου σεισμοῦ καταστρέψαντος τήν τε Λαοδίκειαν καὶ πολλὰς ἄλλας πόλεις.

Τις δὲν ἤκουσε τὰ θρυλλούμενα περὶ τῆς Ἡρακλείας καὶ Πομπήϊας, τῶν ἑποίων τὴν μετ' ὀλίγον μέλλουσαν καταστροφὴν φοβερὸς σεισμὸς προεμήνυσε κατὰ τὸ 79 ἔτος πρὸ Χριστοῦ; Ἐκεῖ ἐτάφησαν ζῶσαι δύο γενεαὶ ἀνθρώπων μετὰ πάντων τῶν λοιπῶν ζώων ἐντὸς μεγάλης πόλεως. Ἐκεῖ ἔγεινε παρανάλωμα τοῦ πυρὸς καὶ ὁ πρῶτος Βυφφὼν, ὁ διασημος φυσιογράφος Πλίνιος. (1) Ἑκοιμῶντο οἱ δυστυχεῖς κάτοικοι· ἐξαίφνης δὲ ἄνεμος σφοδρὸς ἐπιπνεύσας ἐπεστώρευσεν ὅλην τὴν φλογεραν σποδὸν τοῦ Οὐεσσουΐου ὄρους εἰς τὰς δυστυχεῖς πόλεις.

Σεισμὸς κατηδάφισε τέσσαρας πόλεις τῆς Ἀσίας, δύο τῆς Ἑλλάδος καὶ τρεῖς τῆς Γαλιλσίας τῷ 107, κατὰ δὲ τὸ 115 τὴν Ἀντιόχειαν· διήρκεσαν δὲ αὐτοῦ αἱ δονήσεις ἡμέρας καὶ νύκτας πολλάς. Μεταξὺ τῶν ἄλλων ἐπληγώθη τότε τυχὼν ἐκεῖ καὶ ὁ αὐτοκράτωρ Τραϊανὸς, πόλις δὲ διέσωσε τὴν ζωήν του ἐκπεσὼν διὰ θυρίδος τῶν ἀνακτόρων του, καὶ ἐπὶ ἑβδομάδας ὁλοκλήρους ἔμενε κατεσκηνωμένος εἰς τὸ ἐμφιθέατρον.

Τῷ 117 σεισμὸς μετέβαλε καὶ τὴν Σμύρνην εἰς σωρὸν ἐρειπίων, καὶ ἐφόνευσε πλῆθος ἐκ τῶν κατοίκων της. Τὸ συμβὰν δὲ τοῦτο μαθὼν ὁ ἐνάρετος αὐτοκράτωρ Μάρκος Αὐρήλιος ἐξ ἐπιστολῆς τοῦ ῥήτορος Ἀριστείδου, οὐ μόνον ἐδάκρυσεν, ἀλλὰ καὶ συγκλητικὸν εὐθὺς ἔπεμψε μετὰ χρημάτων πολλῶν διὰ τῆς πόλεως τὴν ἀνέγερσιν. Ἕνεκα τούτου εὐγνωμονοῦντες καὶ οἱ ἀγαθοὶ Σμυρναῖοι ἀνύψωσαν ἐν μέσῳ τῆς πρώτης πλατείας ὀρειχάλκινον ἀνδριάντα τοῦ ἐπικαλεσαμένου τὴν αὐτοκρατορικὴν μεγαλοδωρίαν καὶ γενναιότητα ῥήτορος.

Ὑπὸ σεισμοῦ κατεστρόφηταν ἡ Νικομήδεια καὶ Καισάρεια τῷ 126.

Ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν Γορδιανῶν 237—244 συνέβησαν πολλαὶ τοιαῦται δυσκληρίαι, καθὼς μαρτυρεῖ ὁ βιογράφος αὐτῶν Ἰούλιος Καπιτωλῖνος.

Ἐπὶ δὲ Γαλιηνοῦ ἔπαθε πάλιν ἡ Ῥώμη τοσοῦτον ὥστε καὶ ὑπὸ φόβου μόνον ἀπέθανον πολλοί, ἐπειδὴ δ ἤρκεσαν μὲν οἱ κλονισμοὶ πολλὰς ἡμέρας γινόμενοι ἐπαισθητοὶ μέχρις Ἀσίας καὶ Ἀφρικῆς, ἐσκοτίσθη δὲ ὁ ἀὴρ, ἡ δὲ θάλασσα πλημμυρήσασα κατεπόντισε πολλὰς πόλεις.

Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ 358 πάλιν μέγα μέρος τῆς Νικομηδείας κατεδυθίσθη, σεισμοῦ γενομένου. κατά τε τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Ἀσίαν, ὅτε μάλιστα προπαρασκευάζετο αὐτόθι οἰκουμενικὴ σύνοδος ὑπὲρ τῶν Ἀρειανῶν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίου· ὅθεν καὶ οἱ ὀρθόδοξοι ἐθεώρησαν ὡς θείαν δίκην τὴν πάνδημον ταύτην ἐπήρειαν· διότι οἱ κλονισμοὶ ἀρξάμενοι τῇ 8 πρωϊνῇ ὥρα τῆς 24 Αὐγούστου διήρκεσαν μέχρι

(1) *Ὁ νεώτερος Πλίνιος, ὁ ἀνεψιὸς του, διαγράφει πρὸς τὸν Τάκιτον τὸ θλιβερὸν τέλος τοῦ θείου καὶ τῆς οἰκογενείας του.*

τῆς δεκάτης, ἀλλ' ἡ φθορὰ ὑπῆρξε μεγίστη καὶ πλῆθος πόλεων (150;) καὶ λαῶν κατεχώσθησαν. Ὡς ἂν μὴ ἐξήρκει δὲ τοῦτο, καὶ φλόγες πυρὸς ἐκ τῶν κόλπων τῆς γῆς ἀναλσμψασαι ἀνῆψαν πυρκαϊὰν τεραστώδη μόλις μετὰ πεντήκοντα ἡμέρας ἀποσβεσθεῖσαν. Καὶ ὅμως ὁ εἰρηνικὸς μοναρχὴς τοσοῦτον ἐπέμενεν εἰς τοὺς σκοπούς του, ὥστε μετέστησεν ἀλλαχοῦ, εἰς Σελεύκειαν δηλ. καὶ Ἀριμινον τὴν συνέλευσιν τῶν κληρικῶν, ὅτε καὶ διαιτητὴς ὑπέρτατος ἀνηγορεύθη τῆς πίστεως καὶ ἀπόφασίν τινα δογματικὴν ἐκδοὺς ἠναγκασε τετρακοσίους ἐπισκόπους νὰ ὑπογραψωσι καὶ ὡς ὅρον, ἢ κανόνα εἰς πάντας τοὺς ὑπηκόους τοῦ Κράτους ἐπέβαλε ἐπὶ ποιναῖς διαφόροις.

Ἀλλ' ἡ πολύζωνος καὶ λαμπρὰ ποτε Νικομήδεια μόλις ἤδη συνοικισθεῖσα ἔμελλε καὶ παλιν ἐντελῶς νὰ ἀναστατωθῇ ὑπὸ νέου σεισμοῦ τῷ 362 ἐκταθέντος κατὰ πᾶσαν σχεδὸν τὴν Ἀσίαν, διαφερόντως δὲ τὴν τάλαιναν Κωνσταντινούπολιν, τὴν Νίκαιαν καὶ τὴν Ἱερουσαλὴμ, ὅπου ἄλλος αὐτοκράτωρ ἀπονενοημένος καὶ σκληροτράχηλος, Ἰουλιανὸς ὁ παραβάτης, εἰς τὰς ἀπορρήτους βουλὰς τῆς θείας προνοίας ἀντιστρατευόμενος ἐκ νέου τὸν ναὸν τῶν Θεοκτόνων Ἰουδαίων νὰ ἀνεγείρῃ ἐπεχείρησεν ἐπιστήσας τῶν ἔργων φροντιστὴν Ἀλύπιον τὸν Ἀντιοχέα, ἔπαρχον τῆς Βρεττανίας· μετ' ὀλίγον ὅμως καὶ αὐτὸς ἐλεεινῶς τὸν βίον κατέστρεψε κατὰ τῶν Περσῶν μαχόμενος.

Ἄλλος σεισμὸς σχεδὸν γενικὸς ἀνεφάνη πάλιν εἰς τὴν Ἀνατολὴν τῇ 21 Ἰουλίου 365 ἐκταθεὶς μέχρι τοῦ πελάγους μεταβληθέντος εἰς ξηράν, ὅτε ἄπειρον πλῆθος ἰχθύων ἠγρεύοντο διὰ τῶν χειρῶν.

Ἄλλοι ἐπισυμβάντες τῷ 369, 377 εἰς τὸ αὐτὸ Γραικορωμαϊκὸν βασίλειον τύζησαν τὴν σωρειαν τῶν ἐρειπίων καὶ ἐπολλαπλασίασαν τὰ θύματα, καθὼς καὶ εἰς τὴν Νικομήδειαν τῷ 385, εἰς δὲ τὴν Κωνσταντινούπολιν τῷ 400 καὶ 434.

Εἰς δὲ τὴν Αντιόχειαν 250,000 ἀνθρώπων ἐφονεύθησαν ἐντὸς ὀλίγου τῇ 2 Μαΐου τοῦ 526. Κατεστράφη δὲ τῇ 9 Ἰουλίου τοῦ 551 καὶ ἡ περίφημος Βηρυτὸς ἀξιόλογος μὲν καὶ κατὰ τὰ ἄλλα τῆς Φοινίκης πόλις, διαβόητος δὲ τότε καὶ κατὰ τὰ νομικὰ σχολεῖά της.

Παραλείποντες τινας ἄλλους σεισμοὺς τῶν 557 καὶ 560 ἀναφέρομεν τὸν καταδονήσαντα τὴν Ἀντιόχειαν τῇ 21 Ὀκτωβρίου 589, ὅτε ἤριζον πρὸς ἀλλήλους Ἀστέριος ὁ ἔπαρχος καὶ Γρηγόριος ὁ πατριάρχης, ἀπεθανον δὲ 60,000 κατοίκων.

Ἀλλὰ καὶ τῷ 742 μέγας ἀριθμὸς πόλεων τῆς Ἀνατολῆς ἐφθάρη, ἡ πολλαχῶς ἔπαθεν ἐντὸς μιᾶς καὶ μόνης νυκτὸς, ἐξεταθὴ δὲ ὁ κλονισμὸς μέχρι τῆς Αἰγύπτου καὶ βόμβος ὑπὸ τὴν γῆν τεράστιος ἀκουόμενος πανταχοῦ κατέπληττε τοὺς λαούς.

Τῷ δὲ 745 σεισμὸς ἐμάστισε μάλιστα τὴν Συρίαν, ὅπου πολλαὶ πόλεις ἠφανίσθησαν.

Ὑπῆρξε δὲ τρομερὸς καὶ ὁ συμπεσὼν κατὰ τὸ 801 γενόμενος δὲ ἐπαισθητὸς εἴς τε τὴν Ἀνατολὴν καὶ τὴν Δύσιν. Αὐτὸν περιγράφει καὶ ὁ Γάλλος ἱστορικὸς Mezerai οὕτως «Ἡ γῆ κατεταράχθη ὑπὸ μανιώδους σεισμοῦ, ἠκούετο δὲ συγχρόνως καὶ φοβερὸς μηκυθμός. Ἡ Γαλλία καὶ ἡ Γερμανία ὑπέφεραν, ἀλλ' ἡ Ἰταλία κατ' ἐξοχὴν, διότι πολλαὶ πόλεις κατεστράφησαν· ἀλλὰ καὶ τριχυμίαι, ἢ καταιγίδες ἀλλεπάλληλοι ἐξερράγησαν, αὗτας δὲ ἐπηκολούθησαν διάφοροι λοιμώδεις νόσοι οὐχὶ μόνον τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ καὶ τὰ κερασφόρα ζῶα ἐξολοθρεύουσαι· ὅθεν ἀπώλοντο τὰ πλεῖστα τῆς ἐπικρατείας τοῦ μεγάλου Καρόλου.

Ἀλλὰ καὶ τῇ 30 Ἀπριλίου 802 μετὰ μέγαν σεισμὸν τῆς Ἐλβετίας ἐπέσκηψαν ἐπιδημικαὶ νόσοι.

Τῷ 803 ἄλλος σεισμὸς ἐπὶ Καρόλου τοῦ Φαλακροῦ ἐκλόνισε τὸ ἀνάκτορον τοῦ Aixlachapelle μέχρι θεμελίων, ἔπειτα δὲ θύελλαι μεγάλαι ἐρήμωσαν τὰς πεδιάδας καὶ τοὺς ἀγρούς, μετὰ δὲ τῆς χαλάζης ἔπεσον καὶ πέτραι ἐκ τοῦ ἀέρος, ὥστε ἄνθρωποι καὶ κτήνη ἐφονεύθησαν, εἶτα ἐπελθὼν καὶ λοιμὸς ἐπεσφράγισε τὴν συμφοράν.

Κατὰ δὲ τὸ 828 ἄλλος σεισμὸς ἔβλαψε πάλιν τὴν αὐτὴν πόλιν, ἡ δὲ ταυτόχρονος λαίλαψ καὶ τὴν ὀροφὴν πολλῶν οἰκιῶν καὶ τὴν ἐκ μολύβου σκέπην τοῦ ναοῦ τῆς Θεοτόκου ἀνήρπασε.

Τῷ 860 πολλοὶ ἀλληλοδιάδοχοι σεισμοὶ ἐκλόνισαν τὴν Περσίαν, τὴν Συρίαν καὶ πολλὰς τῆς Εὐρώπης χώρας, εἰς δὲ τὴν Ὀλλανδίαν μέγα μέρος γῆς κατεχώσθη.

Τῷ δὲ 867 βιαιότατος σεισμὸς ἐξήρανε πάσας τὰς πηγὰς τῆς Μακκοράβας (Μέκας) ἐκίνησε δὲ μεγάλους σκοπέλους εἰς τὴν θάλασσαν.

Ἐκτὸς τούτων μνημονεύονται καὶ ἐννέα ἕτεροι σεισμοὶ μαστίσαντες τὴν Ἀσίαν κατὰ τοὺς πρώτους ἐννέα αἰῶνας τῆς χριστιανικῆς χρονολογίας.

Τῷ δὲ 880 κατασεισθείσης τῆς Ὀθωμανικῆς Ἱσπανίας ἠφανίσθησαν μὲν βουνὰ, ἐμακρύνθη δὲ τῆς ἀκτῆς ἡ θάλασσα, ἐκρημνίσθησαν δὲ καὶ πολλὰ εὐκτήρια τῶν Ὀθωμανῶν τεμένη, κατεχωνεύθησαν δὲ πολλαὶ πόλεις, ὡς ἱστοροῦσιν οἱ Ἄραβες.

Πρὸ δὲ τῆς πατριαρχείας τοῦ πολυθρυλλήτου Φωτίου συνέβησαν ὁμοίως καὶ ἄλλοι σεισμοὶ, τοὺς ὁποίους αἱ ἀντιφερόμεναι θρησκευτικαὶ φατρίαι διαφόρως ἐξήγουν κατὰ τὸ ἴδιον αὐτῆς ἑκάστη πνεῦμα, οἷον ὡς θείαν ποινὴν κατὰ διωκτῶν τῆς ἐκκλησίας καὶ ἀσεβῶν βασιλέων, καθὼς οἱ Λατῖνοι ἔλεγον περὶ τοῦ Μιχαὴλ υἱοῦ τοῦ Θεοφίλου ὡς βεβηλοῦντος τὰς ἱεροτελεστίας εἰς κωμικὰς καὶ γελωτοποιοὺς παρατάξεις.

Ὁμοίως κατὰ τὰ πάθη τῶν ἀντεκπολιτευομένων παρεξηγήθη καὶ ἄλλος σεισμὸς διαρκέσας ἡμέρας τεσσαράκοντα, ὅτε Φώτιος ὁ πατριάρχης κατεδίωκε τὸν ἀντίπαλον καὶ προκάτοχον αὐτοῦ Ἰγνάτιον.

Σεισμοὶ ὀλέθριοι κατερήμωσαν τὴν Ἀγγλίαν τῷ 974, τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ τὴν Ἑλλάδα τῷ 986, τὴν Λυσσαβῶνα τῷ 1009 καὶ 1017.

Τῇ 12 Μαΐου 1021 κατεσείσθη ἡ Ἐλβετία, ἰδιαιτέρως δὲ ἡ πόλις αὐτῆς Βασίλεια, ἐθολώθησαν τὰ ὕδατα, κατηδαφίσθη ἡ καθεδρεύουσα ἐκκλησία, καὶ ἐκρημνίσθησαν πλῆθος οἰκιῶν εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Ῥήνου.

Ὅτε δὲ ὁ ἐρημίτης Πέτρος προέτρεπε τοὺς χριστιανικοὺς λαοὺς τῆς Εὐρώπης κατὰ τῶν ἀπίστων (ὁποία σήμερον διαφορὰ πρὸς αἰώνιον ὄνειδος τῶν τυραννοφρόνων) ἐκλονίσθη καὶ ἡ Ἀγγλία, ἐκινήθησαν δὲ τὰ πρώτιστα αὐτῆς ὄρη.

Τῷ 1117 οἱ σεισμοὶ ἐξηκολούθουν ἐπὶ πολὺν χρόνον συνεχεῖς καθ' ὅλην τὴν Λομβαρδίαν, τῷ δὲ 1128 εἰς τὴν Ἑλβετίαν.

Ἐταράχθη δὲ πᾶσα ἡ Εὐρώπη καὶ κατὰ τὸ 1145 ὑπὸ γενικοῦ τινος σεισμοῦ. Ἡ Ἔλεσσα, Ἀντιόχεια, Ἀεδίκεια, Τρίπολις καὶ ἄλλαι πόλεις τῆς Ἀνατολῆς κατηδαφίσθησαν τῷ 1157· ἡ δὲ Σικελία ἔπαθε τῷ 1159 καθὼς καὶ τῷ 1170.

Ἡ Κατάνη κατεστράφη τῷ 1173, δεκαπέντε δὲ χιλιάδες ἀνθρώπων ἐτάφησαν εἰς τὰ ἐρείπιά της.

Εἰς δὲ τὴν Ἀγγλίαν μέρος τῆς ἐπαρχίας Δούραμ, ἐφοῦ ὑψώθη τὸ πρῶτον, ἔπειτα ἐταπεινώθη μετὰ φοβεροῦ κρότου κατὰ τὸν Lacépéde (Ἱστορ. τῆς Εὐρώπ.). Τὸ αὐτὸ συνέβη καὶ τῷ 1186 τῷ 1187 καὶ 1222 εἰς τὴν Ἰταλίαν· εἰς δὲ τὴν Γαλλίαν τῷ 1289.

Κατὰ τὸν 11, 12 καὶ 13 αἰῶνα πολλοὶ τοιοῦτοι σεισμοὶ ἀπομνημονεύονται ὡς μαστίσαντες τὴν Ἀνατολήν. Ὅθεν εἰς τὴν Μεσοποταμίαν καὶ Ἀσσυρίαν ἐφονεύθησαν ὡς 700,000 κατὰ τὸν Mouradja d Ohsson.

Τῇ 8 Ὀκτωβρίου 1336 σεισμὸς εἰς τὴν Ἑλβετίαν· ἐκρημνίσθη πάλιν ἡ καθεδρεύουσα ἐκκλησία.

Σεισμὸς εἰς Νεάπολιν τῷ 343 ἐξιστορηθεὶς παρὰ τοῦ Πετράρχου· ἡ θάλασσα ἐξογκωθεῖσα εἰς πολὺ ὕψος κατεπόντισε πολλὰ πλοῖα καὶ πολλοὺς κατοίκους τῆς ξηρᾶς, ἔπεσον δὲ πλῆθος οἰκιῶν καὶ δημοσίων οἰκοδομημάτων.

Σεισμὸς εἰς τὴν Γερμανίαν καὶ Ἰταλίαν τῷ 1346, 1347, 1348.

Εἰς τὴν Ἰταλίαν τῷ 1348 ἐκρημνίσθησαν κωδωνοστάσια ἐκκλησιῶν καὶ ἄλλα κτίρια.

Εἰς τὴν Ἑλβετίαν καὶ Γερμανίαν ἔπεσον πολλοὶ πύργοι καὶ ἐκκλησίαι καὶ φρούρια.

Εἰς τὴν Λισσαβῶνα τῷ 1356 σεισμὸς ἐπαναλαμβανόμενος ἐκ διαλειμμάτων εἰς ἓν ὁλόκληρον ἔτος.

Εἰς τὴν Ἑλβετίαν καὶ Γερμανίαν καὶ Γαλλίαν τῷ 1394.

Εἰς πᾶσαν τὴν Εὐρώπην τῷ 1426.

Εἰς τὴν Τοσκάνην τῷ 1454.

Εἰς τὴν Ἀπουλίαν καὶ Καλαβρίαν καὶ Νεάπολιν τῷ 1454 διάρκεια τριῶν ἡμερῶν, ἀπώλεια 100,000 ἀνθρώπων.

Εἰς τὴν αὐτὴν Νεάπολιν τῷ 1456 φθορὰ καὶ πτῶσις κτιρίων, θάνατοι 60,000 ἀνθρώπων. Τότε κατὰ πτῶτον ἀνεφάνη καὶ μία νέα νῆσος εἰς τὸ Αἰγαῖον (Ἰσ. παρὰ τὴν Θήραν).

Εἰς τὴν Βενετίαν τῷ 1503 οἱ Γερουσιασταὶ συνεδριάζοντες ἐφοβήθησαν τοσοῦτον, ὥστε ἀθρόοι ἐμβῆκαν εἰς τὰ ἀκάτια καὶ ἀπεμακρύνθησαν εἰς τὸ πέλαγος.

Εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν τῷ 1508 σεισμὸς ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας. Τῷ 1509, ἐκρημνίσθησαν κτίρια, ἐφονεύθησαν ὡς 10,000 ἀνθρώπων. Ὁ τότε δυνάστεύων Βαϊαζὴτ δραπετεύσας ἐκ τῶν ἀνακτόρων ἔστησε σκηνὰς εἰς τὴν αὐλήν, ὅπου καὶ ἔμεναν. Ἐπειδὴ δὲ ἐξηκολούθει τὸ κακὸν ἀνεχώρησεν εἰς τὸ Διδυμότοιχον ὅπου καὶ κατοίκησεν ὑπὸ ξυλίνην οἰκίαν. Ἡ θάλασσα πλημμυρήσασα ἔπνιξε 13,000 ἀνθρώπους εἰς τὰ παράλια τοῦ Βυζαντίου.

Εἰς τὴν Ἀμερικὴν τῷ 1530 τὸ ὄρος Καριάκο ἐσχίσθη κατὰ μέσον.

Εἰς τὴν Λυσιτανίαν τῷ 1531 πολλαὶ πόλεις κατεστράφησαν, ἄνθρωποι ἐφονεύθησαν, τὰ ὕδατα τοῦ ποταμοῦ Τάγου ὠθούμενα παρὰ τῆς θαλάσσης κατέκλυσαν τὴν γῆν, ὥστε ἡ κοίτη αὐτοῦ ἐφάνη ξηρὰ· οὐδεὶς οὐδαμοῦ εὕρισκεν ἀσφάλειαν, πάντες ὅμως κατέφευγον εἰς τὸ ὄκαιθρον τῶν πεδιάδων ὑπὸ τὰς σκηνὰς διαιτώμενοι· τὸ δεινὸν ἐπικράτησεν ὀκτὼ ἡμέρας ἐκ διαλειμμάτων.

Τῷ 1530 εἰς τὴν Κουμάναν τῆς Ἀμερικῆς κατεστροφὴ ὀχυρωμάτων καὶ πόλεων, καταποντισμὸς πολλῶν πλοίων.

Εἰς τὴν Κίναν τῷ 1536 μέγας ποταμὸς πλημμυρήσας παλιρρόησεν, ἀπέθανον δὲ ἑκατὸν χιλιάδες ἀνθρώπων.

Εἰς τὴν Νεάπολιν τῷ 1537 καὶ ἐφεξῆς σεισμὸς ἐπὶ εἴκοσι μῆνας. Νέαι πηγαὶ ἀνεπήδησαν, πολλαὶ δὲ ἄλλαι ἠφανίσθησαν.

Εἰς τὴν Βασίλειαν τῷ 1538 εἰς δὲ τὴν Ἰταλίαν ἀνεφάνη νέον βουνὸν monte di Cenere ἐπλησιώθη ἡ λιμὴν Lucrici πετρῶν, χώματος καὶ σποδοῦ, ὥστε σήμερον ὑπάρχει τέλμα.

Εἰς τὴν Εὐρώπην τῷ 1545.

Εἰς τὴν Οὐγγαρίαν καὶ Ἑλβετίαν τῷ 1552.

Εἰς τὴν Κίναν τῷ 1556 ἑξήκοντα χιλ. λευγῶν διάστημα γῆς κατεπόθη μυριάδες πολλαὶ ἀνθρώπων καὶ ζώων ἄλλων ἐτάφησαν· πρὸς ἐξιλέωσιν τοῦ Θεοῦ ὁ αὐτοκράτωρ διεμοίρασε 600,000 χρυσῶν, ἀπέλυτε τοὺς φυλακισμένους, ἀνήγειρε ναὸν πολυτελῆ κτλ.

Εἰς τὴν Σικελίαν σεισμὸς 1503, εἰς τὴν Νικαίαν τῆς Ἰταλίαν τῷ 1564.

Εἰς τὸ Chili τῆς Ἀμερικῆς ἡ χώρα κατεστρέφη βουνὰ κατεχώσθησαν, πλῆθος ἀνθρώπων ἐφονεύθησαν.

Εἰς τὴν Γαλλίαν, Αὐρηλίνκον, Καισσαρόδουνον, Αὐτρικὸν, τῷ 1579 φθορὰ κτιρίων, θάνατος ἀνθρώπων καὶ ζώων, τῷ 1580 εἰς τὰ Βορδιγαλλα. Τῷ δὲ 1580 πλημμύρα τῆς θαλάσσης, πόλεις, οἰκίαι ἐγένεν ὑποβρύχιοι, ἄνθρωποι καὶ κτήνη ἐπνίγησαν, καθὼς καὶ πλοῖα αὐ-ανδρα κατεποντίσθησαν. Εἰς τὴν πόλιν ὅμως τῶν Παρισίων κατὰ μέρη μόνον ἐγένετο ἐπαισθητὸς ὁ κλόνος.

Εἰς τὸ Περοῦ σεισμὸς τῷ 1580.

Εἰς τὸ Πεδεμόντιον τῷ 1589 διήρκεσε δύο ἡμέρας κατέστρεψεν ἐπαρχίας τῆς Ἑλβετίας, ἀπορρῶγες βουνῶν ἐκυλίσθησαν εἰς τὰς κοιλάδας, βουνὸν ἐσχίσθη, ἐκρημνίσθησάν πλῆθος κτιρίων, παρωχετεύθησαν τὰ ὕδατα πολλῶν λιμνῶν καὶ ἐπλημμύρησαν εἰς πεδιάδας, ἐφονεύθησαν ἄνθρωποι.

Ἀλλ' εἰς τὴν Ἀμερικὴν, μάλιστα δὲ τὴν μεγάλην Ἀσίαν, οἷον τὴν Ἰαπονίαν καὶ Κίναν οἱ σεισμοὶ ὑπάρχουσι πολὺ συχνότεροι καὶ ὀλεθριώτεροι· ὅθεν συνειθισμένοι οἱ ἄνθρωποι δὲν ταράττονται πλειότερον παρ' ὅσον ἡμεῖς ἀκούοντες τὴν βροντὴν (Koempfer). Διὰ τοῦτο αἱ οἰκίαι ἐκεῖ κατασκευάζονται χαμηλαί, καὶ ὡς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀπὸ ξύλων.

Κατὰ τὸ 1586 φοβερὸς σεισμὸς ἔδλαψε πολλαχοῦ τὴν Κίναν. Πολλοὶ αὐτῆς πόλεις κατεχώσθησαν, ἄλλαι δὲ κατέστησαν ὑποβρύχιοι· τὰ ὕδατα τῆς θαλάσσης πλυμμηρίσαντα.

Τὸ Περοῦ κατεσείσθη κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος εἰς ἔκτασιν 160 λευγῶν, πλάτος δὲ πεντήκοντα. Ἡ πόλις Λιμᾶ κατεστράφη, ἡ θάλασσα ὑψώθη εἰς δεκατέσσαρας πήχεις κατὰ τὸν Herrara.

Περὶ τὸν Μάρτιον τοῦ 1588 ὁ σεισμὸς κατέρρηξε τὴν Γαλλίαν παρὰ τὸν Λείγηρα μάλιστα ποταμόν, τὸν δὲ Σεπτέμβριον τοῦ 1590 οἱ κλονισμοὶ κατέλαβον τὴν Αὐστρίαν, Οὐγγαρίαν, Μοραβίαν καὶ Βοημίαν· ἀνεστάτωσαν χώμας, ἐκάλυψαν ὑπὸ τὰ ἐρείπια τὴν φρουρὰν τοῦ Κανισίου (Οὐγγαρία)· εἰς δὲ τὴν Βιέννην διαρρᾳγείσης πολλαχοῦ τῆς γῆς ἀνεδίδοντο ἀπὸ βαθυτάτων χασμάτων λοιμώδεις ἀτμοί, ἐρθάρησαν τὰ στερεώτατα κτίρια. πολλαὶ δὲ πέτραι τοῦ πύργου τῆς καθεδρευούσης ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Στεφάνου ἔπεσον ἐπὶ τοῦ θόλου.

Κατὰ τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1591 ἡ γῆ ἐσχίσθη εἰς τὴν Ἀγγλίαν πολλαχοῦ. πολλοὶ τόποι μετετέθησαν, πεδιάδες μετεβλήθησαν εἰς βουνὰ, εἰς δὲ τὸ κομητάτον Hereford ἠνοίχθη βόθυνος 293 μάκρους, 40 δὲ πλάτους.

Ἀλλὰ καὶ ἡ Ἰταλία τότε ἔπαθε πολύ· τὸ Σπολήτιον καὶ ἡ Φερράρα κατεστράφησαν, ἡ δὲ γῆ σχισθεῖσα κατέπιε πλῆθος κτιρίων· τῷ δὲ 1594 ἡ θάλασσα πλησίον τοῦ Ποτεόλου ἀπεσύρθη 200 πόδας μακραν τῆς παραλίας.

Ὡς ἀξιομνημόνευτος προσέτι ἀναφέρεται καὶ ὁ συμβὰς κατὰ τὸν Ἰούλιον τοῦ 1596 εἰς τὴν δευτέραν τῆς Ἰαπωνίας πρωτεύουσαν (Μεάκο) σεισμὸς, διότι ἔπεσον πλῆθος κτιρίων, ἐφονεύθησαν δύω χιλιάδες ἀνθρώπων, ἡ δὲ θάλασσα κατεπόντισε πολλὰς πόλεις.

Κατὰ τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1596 ὁ σεισμὸς κατεβύθισε πολλὰ τῆς Ἀγγλίας μέρη, ἡ γῆ πολλαχοῦ ἐχώσθη εἰς 36, 47 καὶ 68 ποδῶν βάθος. βουνώδης τόπος ἐπιπεδώθη εἰς τὸ δουκάτον Kent, αἱ δὲ κοιλάδες ἐπληρώθησαν ὕδατος.

Πλησίον τῆς Λισσαβῶνος ὁ σεισμὸς διεχώρισεν εἰς δύω τὸ ὄρος ἁγίαν Αἰκατερίναν κατὰ τὸν Ἰούλιον τοῦ 1597.

Τὸν δὲ Σεπτέμβριον τοῦ 1600 ἀνεχαιτίσθη τὸ ῥεῦμα τοῦ Ῥοδανοῦ πλησίον τῆς Γενεύης, ἡ κοίτη τοῦ ποταμοῦ ἔμεινε ξηρὰ ἔξω τῆς λίμνης, ἄμπωτις καὶ παλίρροια ἐφάνησαν τρὶς καὶ τετράκις.

Ἄλλος σεισμὸς εἰς τὸ Περοῦ κατὰ τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1600, ἔκρηξις πυριπνόου ὄρους, ῥύαξ πυρός.

Τῷ δὲ 1601 σεισμὸς εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Ἀσίαν· τῷ 1604 τριακοσίων λευγῶν γῆ ἀνετράπη εἰς τὸ Περοῦ τῷ δὲ 1609 νέοι κλονισμοὶ, βροχὴ ἄμμου καὶ σποδοῦ πίπτουσα ἐκ τινος ἡφαιστείου ἐκάλυψεν ἔκτασιν 30 λευγῶν· ἄνθρωποι καὶ κτήνη κατεχώσθησαν.

Τῷ δὲ 1619 ὁ φόβος τοῦ σεισμοῦ κατέστησαν βωβοὺς τινας κατοίκους τοῦ Τρουξίλλου (Περοῦ).

Κατεσείσθη δὲ καὶ ἡ Σμύρνη τῷ 1626, καθὼς καὶ ἡ Δαλματία ἐν μέρει· μεγάλη ἔκτασις γῆς εἰς τὴν Ἰταλίαν κατεχώσθη, ἐκρημνίσθησαν βουνὰ, ἐξηράνθησαν λίμναι.

Παρατρέχομεν πολλοὺς σεισμοὺς μικροτέρους οἷον τῆς Λίμας κατὰ τὸ 1631, τῆς Νεαπόλεως κατὰ τὸ 1632 καὶ ἄλλους.

Τῷ 1638 κατεσείσθησαν αἱ Acores φλόγες ἀνεδόθησαν ἐκ τοῦ βυθοῦ τῆς θαλάσσης, ὅπου οἱ ἁλιεῖς εὕρισκον ποτὲ 120 ποδῶν βάθος Ἕκαστος κλονισμὸς προαναγγέλλετο ὑπὸ βόμβου ὡς τηλεβόλων, ἢ πυροβόλων.

Τῇ 27 Μαρτ. τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἡ πόλις ἁγία Εὐρημία τῆς Καλαβρίας κατεχώσθη καὶ τὸν τόπον της κατέλαβε λίμνη. ὅθεν ἀνεφέρετο ὀσμὴ δυσώδης· τούτου ἔτυχε αὐτόπτης ὁ περίφημος Kircher.

Τῷ 1640 σεισμὸς εἰς Φλανδρίαν, Ὁλλανδίαν καὶ Γερμανίαν.

Τῷ 1645 ὁ σεισμὸς ἐπεκράτησεν ἑξήκοντα ἡμέρας εἰς τὰς Φιλιππονήσους· ἡ Μανιλλία κατεδαφίσθη πρὸς βορρᾶν τῆς Lucou, ὄρη ἠφανίσθησαν, χωρία πολλὰ κατεχώσθησαν, καὶ ὁ ἀὴρ ἐσκοτίσθη ὑπὸ νέφους σποδοῦ.

Εἰς δὲ τὴν πρωτεύουσαν τοῦ Περοῦ ἠριθμήθησαν 200 κλονισμοὶ ἐντὸς 24 ὡρῶν κατὰ τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1646· ἡ γείτων θάλασσα ἐταράχθη, τὰ κύματα πλημμυρήσαντα ἔπνιξαν 4,000 ἀνθρώπους, ἡ δὲ ἐλη βλάβη ἐξετιμήθη 600,000,000.

Παράδοξον δὲ καὶ τοῦτο ὅτι, ἐπὶ σεισμοῦ συμβάντος τῷ 1660 εἰς τὴν Γαλλίαν πολλὰ ὕδατα τῶν Πυρηναίων ἐψυχράνθησαν τοσοῦτον, ὥστε δὲν ἐχρησίμευον πλέον εἰς τὸν ἰαματικὸν σκοπόν· μεταξὺ δὲ Βουρδιγάλλων καὶ Ναρβῶνος ἠφανίσθη ὄρος, εἰς τὸν τόπον δὲ αὐτοῦ ἀνεφάνη λίμνη.

Ἀνάλογα ἐξιστοροῦνται καὶ περὶ τοῦ Καναδᾶ· διότι ἀπὸ τοῦ Φεβρουαρίου 1669 ὁ σεισμὸς διήρκεσε μέχρις Ἰουλίου, ποταμοὶ καὶ ὑψηλὰ βουνὰ ἠφανίσθησαν εἰς ἔκτασιν 400 λευγῶν, μεγάλοι δὲ βράχοι ἐκυλίσθησαν εἰς τοὺς ποταμούς.

Κατὰ τὴν *Ἐφημερίδα τῶν σοφῶν* τοῦ ἔτους 1698 τοιοῦτο συμβεβηκὸς ἰσοπέδωσε 100 λεύγας βράχων τῆς αὐτῆς χώρας, ὥστε πᾶσα ἡ ἔκτασις αὕτη μετεβλήθη εἰς εὐρύχωρον πεδιάδα.

Κατὰ τὸ αὐτὸ τοῦτο ἔτος καὶ ἡ Περσία ἔπαθε τὰ αὐτά· πολλὰ ὄρη ἠφανίσθησαν καὶ 80,000 κατοίκων ἀπέθανον.

Ὁ Πρέσβυς τῆς Ὁλλανδίας μεταβαίνων εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀπέθανεν εἰς τὸ Λαύσιον (Ῥαγούζα) κατὰ τὸ 1667 ἐπισυμβάντος σεισμοῦ, ὅστις διήρκεσε μίαν ἑβδομάδα. Ἀλλὰ πολλοὶ καὶ ἐκ τῶν ἀριστοκρατῶν αὐτοῦ ἐπλακώθησαν εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Συμβουλίου, ὅπου ἔτυχον. Ὅθεν διὰ τὴν ἔλλειψιν αὐτῶν προεβιβάσθησαν εἰς τὴν τάξιν τῶν εὐπατριδῶν αἱ πρωτεύουσαι οἰκογένειαι τῆς κατωτέρας τάξεως.

Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος κατεστράφη καὶ ἡ νῆσος Ἑλκιαΐστα.

Σεισμοὶ φρικτότατοι εἰς τὴν Amboise, κατὰ τὴν Ἰνδικὴν θάλασσαν τῷ 1671, 1673, 1674. Θάνατος 2,300 ἀνθρώπων· πλημμύρα τῆς θαλάσσης εἰς τὰς Μολουκοννήσους.

Ὁμοίως εἰς τὸ Περοῦ· φθορὰ πάντων τῶν ληίων κέριξ τῆς Λίμας, ἀκαρπία τῆς γῆς ἐπὶ πολλὰ ἔτη.

Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος κατεσείσθη ἡ Γαλλία· ἐν δὲ ἐκ τῶν ὑψηλοτάτων Πυρηναίων βουνῶν κατεχώσθη, καὶ εἰς τὸν τόπον του ἀνεφάνη λίμνη· ὅθεν χειμαῤῥοι ὕδατος ἐκβρασθέντος ἐπλημμύρησαν εἰς τὰ πέριξ, εἶχε δὲ αὐτὸ γῆν μεταλλικήν. Ὁ Γαρούνης καὶ ἄλλοι ποταμοὶ ὑπερχειλίσαντες κατέκλυσαν τὴν χώραν, κατέστρεψαν γεφύρας, μύλους κτλ.

Κατὰ τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1679 ἐκρημνίσθησαν εἰς τὸ Πεκῖνον πλῆθος οἰκιῶν, ναῶν καὶ παλατίων· ὑπὸ δὲ τὰ ἐρείπιά των ἀπέθανον ὡς 300,000 ἀνθρώπων. Οἱ κλονισμοὶ ἐπεκράτησαν ἐπὶ τρεῖς μῆνας· ὁ αὐτοκράτωρ καὶ οἱ μεγιστᾶνες κατέφυγον εἰς σκηνάς.

Κατὰ τὸ 1680 συνέβησαν πολλοὶ σεισμοὶ εἰς διαφόρους τόπους τῆς Εὐρώπης, Ἰταλίαν, Ὁλλωνίαν Ἰσλανδίαν καὶ Σικελίαν.

Ὡσαύτως καὶ κατὰ τὸ 1682 εἰς τὴν μεσημβρινὴν Ἀμερικὴν (Περοῦ) ἠριθμήθησαν δὲ ὡς 200 τιναγμοὶ τῆς γῆς· ἐντὸς 24 ὡρῶν ὁλόκληρος πόλις παρὰ τὸν λιμένα Πίκο κατεβυθίσθη τῇ 19 Ὀκτωβρίου

Σεισμοὶ μετὰ βόμβου ὑπογείου εἰς τὴν Γαλλίαν, Ἑλβετίαν κτλ. Τινὲς ἀπέδωκαν τὸ συμβεβηκὸς τοῦτο εἰς τὴν ἐμφανισιν κομήτου (1).

Ἄλλοι δὲ πάλιν εἰς τὴν Λίμνην καὶ Περοῦ τῷ 1687, ὅπου ἐκρημνίσθησαν διάφορα κοινὰ ἀφιδρύματα, ἡ θάλασσα ἀνέῤῥευσεν, εἴτε ἀνεπόδισε πολὺ μακραν τῆς παραλίας, ἀλλ' ἐπανελθοῦσα μανιωδῶς κατεπόντισε τὴν πόλιν Καλλάο, ἅπασα ἡ παρακειμένη χώρα ἐπεκλύσθη καὶ πλῆθος ἀεθρώπων ἐπνίγησαν.

Κατὰ δὲ τὸν Ἰούνιον τοῦ 1688 ὁ σεισμὸς ἐκλόνισε τὴν Νεάπολιν· κατεστράφησαν σχεδὸν δύω πολίσματα Bagno Cavallo καὶ Cotinotti. Ἀλλὰ καὶ ἡ εἰρημένη πρωτεύουσα αὐτὴ, πολυειδῶς ἐπηρεάσθη. Κατὰ δὲ τὸν Ἰούλιον τοῦ αὐτοῦ ἔτους σεισμοῦ γενομένου καὶ εἰς τὴν Σμύρνην τὸ ἔδαφος ἐταπεινώθη ὡς δύο πόδας, κατὰ τὸν Βυφφῶνα, ἐκρημνίσθησαν πολυάριθμοι οἰκίαι, τετρακισχίλιοι δὲ ἄνθρωποι ἐτάφησαν ζῶντες ὑπὸ τὰ ἐρείπιά της.

Τῷ 1690 ἀλληλοδιάδοχοι σεισμοὶ κατέθλιψαν τὴν Ἀμερικὴν (Κητὼ, Περοῦ κτλ.) πόλεις κατεπόθησαν, οἰκίαι, πεδιάδες καὶ ἀγροκήπια μετετοπίσθησαν.

Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἐκλονισθη ἐν γένει ἡ Ἑλβετία, Γερμανία, Ἀγγλία, Ὁλλωνία, Ἰσλανδία καὶ τὸ σύστημα τῶν Κυκλάδων νήσων τῆς Ἀμερικῆς.

Τῇ 7 Ἰουνίου 1693 ἐντὸς δύο στιγμῶν τὰ ἐννέα δεκατημόρια τῶν οἰκιῶν τῆς κατὰ τὴν Ἰαμαϊκὴν πόλεως Port Royal κατεποντισθηκαν ὑπὸ τῶν πλημμυρησάντων ὑδάτων τῆς θαλασσης, κατεχώσθησαν δὲ συγχρόνως καὶ πολλὰ τῆς νήσου παράλια. Μετὰ ταῦτα θανατηφόροι πυρετοὶ ἐρήμωσαν τὴν χώραν. Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος κατεσείσθη καὶ ἡ Ἀγγλία.

Τῇ 9 Ἰανουαρίου 1693 ἀπεθανον ὑπὸ σεισμοῦ εἰς μόνην τὴν Μεσσήνην (πόλιν τῆς Σικελίας) ὡς 18,000 ἀνθρώπων. Αὐθημερὸν γενομένη καὶ ἡ τῆς Αἴτνης ἐκρηξις ηὔξησε τὸν ἀριθμον τῶν θυμάτων.

Ἀλλ' ὁ συνταραξας (20 Ἰουνίου 1698) τὴν μεσημβρινὴν Ἀμερικὴν (Κήτο, Περοῦ) σεισμὸς διακρίνεται καὶ κατ' ἄλλο τι παράδοξον ἀποτέλεσμα· διότι καὶ ἡ ἐλάττησις αὐτὴ τῶν φυτῶν ἀνετράπη· ὁ σπόρος ἐσείπετο πρὶν ἀναφυῇ (Ulloa), ἡ δὲ τοιαύτη στείρωσις τῆς γῆς ὡς προς τοὺς δημητριακοὺς καρποὺς παρετάθη ἐπὶ 40 ἔτη

Τῷ 1699 φρικώδης σεισμὸς ἐφονευσεν εἰς τὴν Κικαν καθάπαξ 400,000 ἀνθρώπους. Τότε ἐκλονίσθη καὶ ἡ Μελίτη καὶ ἡ Κατάνη (τῆς Σικελίας) πλησίον δὲ ταύτης ἡ θάλασσα ἀπεσύρθη ὡς δύω μίλια ἐκ τῶν παραλίων. Ἡ κίνησις ὁμῶς τῆς γῆς ἐξετάθη καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν Ἀγγλίαν καὶ Γερμανίαν.

Τῇ 4 Ἰαννουαρίου 1703 ἐσείσθησαν τὰ περὶ τὴν Νεάπολιν Ὀκτακόσιοι ἄνθρωποι ἀπέθανον εἰς τὴν πόλιν Νουκερίαν (Norcia). Τῇ 2 Φεβρουρίου ὁ κλονισμὸς συνεβη καὶ εἰς τὴν Ῥώμην· εἰς δὲ τὸ Ἀμίτερνον Aquila ἐφονεύθησαν 4,000 ἄνθρωποι.

Τῷ 1703 ἡ ἑτέρα τῶν δύο πρωτευουσῶν τῆς Ἰαπωνίας Ἰεδω κατεκαλύφθη ὑπὸ ἐρειπίων. Τῷ δὲ 1707 ἐχρηματισε καὶ τὸ Ἑλληνικὸν πελαγος παραδόξων συμπτωμάτων σκηνή διότι τῇ 23 Μαΐου μετὰ βίαιον σεισμὸν ἐφάνη ὀλίγον μακρὰν τῆς Θήρας βράχος τις κινούμενος· τοῦτον δὲ διεδέχθησαν ἀμέσως ἔ πειτα ἐκ τοῦ πυθμένος τῶν ὑδάτων ἀναδυόμενοι καὶ ἄλλοι 17 — 18 σκόπελοι μελανοὶ καὶ προστιθέμενοι εἰς τὴν νέαν νῆσον, ἐκ τῆς ὁποίας ἀνεδίδοτο καπνὸς παχὺς μετὰ βόμβου, ὡς ἂν ἦτο συνεχὴς κεραυνός, ἡ ἔκρηξις 7—8 τηλεβόλων μεγάλων. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς θαλάσσης ὅλη πλήρης θείου καὶ θειϊκοῦ ἀτμοῦ ἐκόχλαζε, πῦρ δὲ παραυτίκα ἐξήστραψε πολλαχόθεν, ὥστε ἡ νέα ξηρὰ ἦτο τὴν νύκτα ὡς τόπος πολλῶν καμίνων, ὅθεν ἀνεπέτων ἀδιάκοποι φλόγες, ἐκτοξεύοντο δὲ πομπληθῶς τέφρα καὶ μύδροι (πυρώδεις πέτραι) ἀλλὰ καὶ σπιλάδες ὁλολαμπεῖς ὑψούμεναι μέχρι τινὸς εἰς τὸν ἀέρα κατεβυθίζοντο ὕστερον εἰς τὴν θάλασσαν.

(Ἀκολουθεῖ μέχρις ἐσχάτων.)

---

(1) *Ὁ βόμβος ἀκούεται καὶ εἰς πᾶσαν τὴν κλονουμένην περιοχὴν τῆς δυστήνου πόλεως τῶν Θηβῶν. Ἠφανίσθη αὐτόθι καὶ ῥύαξ ποταμοῦ παρ' ἀρχαίος. Φημίζεται δὲ ὅτι καὶ καπνοῦ νέφος ἐφάνη ἀποθρῶσκον παρὰ τὴν ὑπώρειαν τοῦ Μεσσαπίου ὄρους λεγομένου νῦν Σαματᾶ (ὅ ἐστὶ τουρκιστὶ θόρυβος καὶ ταραχή, ἴσως διότι καὶ ἄλλοτε συνέβησαν κατὰ τὸν αὐτὸν τόπον τὰ αὐτὰ συμπτώματα). Ἐπειδὴ καθὼς ἀλλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος, εὑρίσκονται καὶ εἰς τὴν Βοιωτίαν διάφορα τεκμήρια πολλῶν ὑπογείων ἐκρήξεων. Βεβαιοῖ δὲ τὸν λόγον ὁ Στράβων ἐνδιατρίβων μάλιστα πολὺ εἰς τὰ περὶ Κωπαΐδος ἀπομνημονευόμενα ὅτι δηλ. « αὐξομένης τῆς λίμνης ὥστε κινδυνεύειν καταποθῆναι τὰς Κώπας . . . Χάσμα γενηθὲν πρὸς τῇ λίμνῃ . . . ἀνέωξεν ὑπὸ γῆς ῥεῖθρον καὶ ἐδέξατο τὸν ποταμὸν (Κηφισὸν) εἶτα ἐξέῤῥηξεν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν κατὰ Λάρυμναν τῆς Λοκρίδος. . . Τότε μὲν οὖν παυσαμένης τῆς πλημμυρίδος παῦλα καὶ τοῦ κινδύνου τοῖς παροικοῦσιν ὑπῆρξε πλὴν τῶν ἤδη καταποθεισῶν πόλεων . . . Πάλιν ὁ ἐγχουμένων τῶν πόρων ὁ μεταλλευτὴς Κράτης ἀνὴρ Χαλκηδεὺς, ἀνακαθαίρων τὰ ἐμφράγματα ἐπαύσατο στασιασάντων τῶν Βοιωτῶν. . . . Γενέσθαι δέ φασι κατὰ τὸν Ὀρχομενὸν χάσμα καὶ δέξασθαι τὸν Μέλανα ποταμὸν τὸν ῥέοντα διὰ τῆς Ἀλιαρτίας καὶ ποιοῦντα ἐνταῦθα τὸ ἕλος τὸ φύον τὸν αὐλητικὸν κάλαμον.*

Ἀλλὰ τὰ ἐξῆς παριστάνουσιν ἐμφανεστέρον τὴν Γεωλογικὴν τῆς Βοιωτίας κατάστασιν.

Ὑπάντρου δὲ καὶ σηραγγώδους οὔσης κατὰ βάθος τῆς γῆς σεισμοὶ γενόμενοι πολλάκις ἐξαίσιοι τοὺς μὲν ἔφραξαν τῶν πόρων, τοὺς δὲ ἠνέῳξαν, τοὺς μὲν μέχρι τῆς ἐπιφανείας, τοὺς δὲ δι' ὑπονόμων . . . (Βοιωτία)

Ὑπῆρξαν λοιπὸν καὶ ἄλλοτε σεισμοὶ εἰς τὴν Θηβαΐδα ὥστε χάσματα ἠνοίχθησαν νέα καὶ πόροι ὑδάτων ἀρχαῖοι ἐγχώσθησαν καὶ ῥεῖθρα τὰ μὲν ἠφανίσθησαν, καθὼς καὶ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως περὶ τὸ ἄντρον τοῦ Τροφωνίου τῆς ἡμετέρας πατρίδος Λεβαδείας, τὰ δὲ ἀνεπηδησαν ἐξ ἀπροόπτου.

Συνέπεσε δὲ καὶ κομήτης πρό τινων ἡμερῶν πρὸς δυσμὰς νὰ ἀναφανῇ. Περὶ τοῦ οὐρανίου τούτου φαινομένου θέλομεν πραγματευθῆ εἰς τὸ ἑπόμενον Γεῦχος.

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΕΙΟΝ ΕΡΜΟΥΠΟΛΕΩΣ.

Ἔχει μὲν πολλὰ, καὶ πλειότερα ἴσως τοῦ δέοντος σχολεῖα καὶ Γυμνάσια ἡ Κυβέρνησις. Ἀλλ' ἐπιτηροῦνται κατὰ τόπον ὁπωσδήποτε; Ἐξελέγχεται ὑπὸ ἁρμοδίων ἀνθρώπων ἡ κατάστασίς των; Γνωρίζουσιν οἱ κατὰ τύχην ἀνώτεροι νὰ κρίνωσι τοὺς κατα φύσιν ἀνωτέρους, ἂν δὲν ἔμαθον καὶ αὐτοὶ τουλάχιστον ὅσα ἐκεῖνοι; Πῶς δύναται ὁ γεωργὸς νὰ ὁμιλήσῃ περὶ χρυσοχοϊκῆς καὶ νὰ διακρίνῃ τὸν ὑπόχαλκον ἀπὸ τὸν γνήσιον ἄργυρον, καὶ τοὺς πολυτίμους λίθους ἀπὸ τοὺς τεχνητοὺς καὶ ψευδεῖς κρυστάλλους;

Τότε ἀναγκαίως ὁ κακὸς συγχέεται παρὰ τῶν ἐφορειῶν μετὰ τοῦ καλοῦ, ὁ ἀνάξιος συνιστᾶται εἰς τὴν Κυβέρνησιν καταφρονουμένου τοῦ ἀξίου, τὰ δὲ ἔργα τῶν σπουδαίων τῳόντι καθηγητῶν καὶ διδασκάλων οὐχὶ μόνον ἀβράβευτα διατελοῦσιν, ἀλλὰ καὶ ἀφανῆ πολλάκις εἰς τὸ σκότος μένουσιν, ὡς ἂν μὴ ὑπῆρχον· τοὐναντίον δὲ προάγονται σκανδαλωδῶς οἱ μοιχεύοντες τὰς Μούσας, οἱ ῥαδιοῦργοι καὶ οἱ ἀνορθόγραφοι.

Ὅταν τὰ πράγματα εὑρίσκωνται τοιουτοτρόπως ἀνεστραμμένα ἐξευτελίζονται μὲν τὰ δημόσια καταστήματα καὶ ἀδικοῦνται πολλοὶ τῶν ἐν αὐτοῖς εὐδοκίμως ὑπηρετούντων, οἱ δὲ ἰδιῶται καλῶς ποιοῦντες προτιμῶσι νὰ παραδίδωσι τὴν ἀνατροφὴν καὶ διδασκαλίαν τῶν ἰδίων τέκνων εἰς ἄλλους ἰδιώτας, οἵτινες συνιστώμενοι ὑπὸ τῆς κοινῆς φήμης ἐναμιλλῶνται νὰ ὑπερβῶσι τοὺς δημοσίους διδασκάλους· ὑπὸ πάντων δὲ τῶν γονέων ἐπιτηρούμενοι καὶ ἐπιμέλειαν καταβάλλουσι πλειοτέραν καὶ μεθόδους ἀνευρίσκουσι καταλληλους καὶ εὐθύνας ἀποδίδουσι.

Διὰ τοῦτο ἀπό τινων ἐτῶν συστήθησαν ἐξ ἀνάγκης εἰς τὴν πρωτεύουσαν καὶ τὴν Σύρον διάφορα ἰδιωτικὰ διδακτήρια, τὰ ὁποῖα ἀποφέρουσι τῷ ὄντι καρπὸν οὐχὶ μόνον διανοητικῆς, ἀλλὰ καὶ ἠθικῆς ὠφελείας.

Οὕτως ἴδομεν κατ' αὐτὰς ἐκθεσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ παιδαγωγείου Ἑρμουπόλεως συγκαλοῦσαν τοὺς πολίτας εἰς τὰς ἐξετάσεις τῶν μαθητῶν, ὀλίγῳ δ' ὕστερον ἐμάθομεν ὅτι καὶ τὸ ἀποτέλεσμα αὐτῶν ἐφάνη πραγματικῶς κατὰ πάντα ἀνώτερον ἴσως τῶν ἐλπίδων καὶ ἄξιον τῆς ἠθικῆς ἀνάγκης τοῦ τόπου

Ἡ ὁσημέραι προχωροῦσα αὕτη πρόοδος ἐχαροποίησε πάντας τοὺς ζηλωτὰς τῶν καλῶν ὡς ὑπὸ πάντων προσδοκωμένη· διότι ὑπάρχει ἀνέκαθεν γνωστὴ ἡ φιλολογικὴ πολυμάθεια καὶ ἡ μετὰ πραότητος συγκεκερασμένη ἐμβρίθεια τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Κ. Βαλέτα, ὅστις διευθύνει τὸ προκείμενον παιδαγωγεῖον. Μόνος, ἢ σχεδὸν αὐτὸς πρῶτος ἐννόησεν ὅτι ἡ παιδεία καταντᾷ περιττὴ, ἀποβαίνει μάλιστα καὶ ἐπιβλαβὴς, ἄνευ τῆς διευθύνσεως τοῦ πνεύματος καὶ τῆς καρδίας.

Τί ὠφελοῦσι τῳόντι αἱ ἐπιπόλαιοι γνώσεις τῆς γραμματικῆς, ὀλίγων μαθηματικῶν καὶ ξένης τινὸς διαλέκτου, ὅταν τὰ ἤθη δὲν ῥυθμίζωνται ἐν καιρῷ ὡς διὰ κανόνος καὶ στάθμης; Τί χρησιμεύουσιν αἱ ξηραὶ ἰδέαι τῆς λογικῆς καὶ τῆς μεταφυσικῆς, ἐὰν τὸ παιδίον δὲν μανθάνῃ κατὰ πᾶσαν περίστασιν νὰ κρίνῃ ὀρθῶς καὶ νὰ συλλογίζηται; Ἀλλ' ἅπαντες δὲν ἔχουσι τὸ πλεονέκτημα τῆς ἀπαιτουμένης ὑπομονῆς καὶ τῆς ἐπιτηδειότητος τοῦ Πεσταλότσῃ νὰ χαλιναγωγῶσι τὴν ἀπαλὴν νεολαίαν καὶ νὰ ἐντυπῶσιν εἰς τὴν εὔπλαστον ψυχήν τῆς τὴν σφραγῖδα τῆς ἀρετῆς. Τουναντίον οἱ πολλοὶ περιορίζοντες τὴν πεφροντισμένην ἀνατροφὴν εἰς μόνα τὰ γράμματα, καὶ ταῦτα ἀτάκτως διδασκόμενα, ἀναγκάζουσι τοὺς μαθητὰς νὰ καταγίνωνται εἰς ἁπλοῦν λεξιδίων ψιττακισμὸν καὶ εἰς μηχανικὴν σχεδὸν ἀπομνημόνευσιν· ὅθεν πολλοὶ αὐτῶν ἀποβαίνουσι διεφθαρμένοι τὰ ἤθη, αὐθάδεις τὸν τρόπον, ἀπειθεῖς εἰς τοὺς πρεσβυτέρους καὶ ἄρχοντας εἰς δὲ τὰ συμφέροντα τῆς κοινωνίας ἀνεπιτήδειοι.

Μακάριοι ὅσοι δύνανται αὐτοὶ νὰ ἠθοποιήσωσι τοὺς υἱούς των, ἐν ᾧ ἄλλοι τοὺς διδάσκουσι τὰ ἐγκύκλια μαθήματα· ἀλλ' εὐτυχεῖς καὶ ἐκεῖνοι, οἵτινες μὴ γνωρίζοντες τὸ δύσκολον τοῦτο ἔργον εὑρίσκουσι τουλάχιστον νὰ ἐμπιστευθῶσιν αὐτοὺς εἰς καθηγητὰς τοσοῦτον ἐπιμελεῖς, ἀγρύπνους, συνετοὺς καὶ πεπαιδευμένους, οἷος ὁ Κ. Βαλέττας. Πόσον εὐχαριστήθημεν ὅτε ἴδομεν τὴν τάξιν τοῦ καταστήματός του καὶ τὸν τρόπον, καθ' ὃν κυβερνᾷ τὴν μικρὰν αὐτὴν πολιτείαν του! Τότε κατελάβομεν ὁποίαν ἀνάγκην εἶχεν ἡ Ἑλλὰς καὶ ἄλλων τοιούτων Παιδαγωγείων ὡς τὸ τοῦ Κ. Βαλέττα, τὸ ὁποῖον διὰ ταπεινοῦ μὲν, ἀλλὰ προσφυοῦς, οὐχὶ δὲ στομφώδους καὶ κομπαστικοῦ ὀνόματος περιλαμβάνει

πᾶν ὅ,τι ἀπαιτεῖται διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν νέων προοριζομένων νὰ ζήσωσιν εἰς τὸν κόσμον, μάλιστα δὲ ὡς ἔμποροι καὶ κοσμοπολῖται. Ἂν ἡ Κυβέρνησις ἐγκαρδιώσῃ τὸν Κ. Βαλέτταν, βοηθοῦσα αὐτὸν εἰς τὸ εὐγενές του ἐπιχείρημα, ἴσως καὶ ἄλλοι ἐνθαρρυνόμενοι καταβῶσιν εἰς τὸν αὐτὸν ἀγῶνα τῆς παιδαγωγίας διὰ νὰ πράξωσι τὴν ἀνεγειρομένην γενεὰν τῶν Ἑλλήνων, πρὸς τιμὴν καὶ εὐδαιμονίαν τῆς κοινῆς πατρίδος.

ΜΟΝΑΔΙΚΗ ΑΝΑΚΑΛΥΨΙΣ ΘΗΣΑΥΡΟΥ.

Ἡ ἑξῆς πρᾶξις εἶναι σεσημειωμένη εἰς τὰ Σύμμικτα τοῦ Καστελλάνου (Ce Castellani collect.) Ἐπὶ μεγάλης τινος τῆς Ἀπουλίας ὁδοῦ τοῦ βασιλείου τῆς Νεαπόλεως, εὑρίσκετο μαρμάρινόν τι ἄγαλμα, τὴν εἰδῆς νέον ἐπιγραφὴν εἰς Ἰταλικὴν διάλεκτον. *Τὴν πρώτην τοῦ Μαΐου ἡμέραν, ἀνατέλλοντος τοῦ ἡλίου, δέλω ἔχει κεφαλὴν ἐκ χρυσοῦ.* Δύω ἐτῶν ἑκατοντάδες εἶχον παρέλθει ἀφότου ἀνῳκοδομήθη τὸ ἄγαλμα καὶ οὐδεὶς εὑρέθη ἐννοῶν τὴν μυστηριώδη τῆς ἐπιγραφῆς ἔννοιαν. Ξένος τις (Σπρακηνὸς, λέγει ὁ Καστελλάνος), διαβαίνων ἐκ τῆς χώρας αὐτῆς, καὶ ἀναγνώσας τὴν ἐπιγραφὴν, ἐνόμισεν ὅτι ἐμάντευσε τὴν ἔννοιαν, ἀλλ' εἰς οὐδένα ἐτόλμησε νὰ διακοινώσῃ τὰς ὑπονοίας του. Ἐπανῆλθε μόνον τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ Ἀπριλίου τοῦ ἑπομένου ἔτους εἰς τὴν χώραν, καὶ τὴν ἐπαύριον, ἤτις ἦν ἡ πρώτη Μαΐου, ἐπορεύθη εἰς τὸν τόπον πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου, καὶ παρατηρήσας τὸ μέρος ὅπερ ἐσκίαζεν ἡ κεφαλὴ τοῦ ἀγάλματος, καθ' ἣν στιγμὴν ὁ ἥλιος ἐφάνη ἐπὶ τοῦ ὁρίζοντος, ἔσκαψε τὴν γῆν καὶ εὗρεν ἀπείρους θησαυρούς.

Ο ΒΟΑΣ.

Μεταξὺ τῶν ἑρπετῶν, ὁ Βόας, τὸν ὁποῖον αἱ διηγήσεις τῶν ὁδοιπόρων κατέστησαν διαβόητον ἀθροίζει τὰ ὠὰ τοῦ πυθαμηδηδὸν, καὶ προφυλάττει αὐτὰ ἐκ τῆς ἐπιδρόσης τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀέρος, περιβάλλων διὰ τοῦ συνεσπειρωμένου σώματός του· ἄνωθεν δὲ τῆς τρομερᾶς ταύτης ἕλικος βυθίζει τὴν κεφαλήν του εἰς τὸ κοίλωμα. Εἰς τὸ κέντρον τῆς τοιαύτης φυλακῆς, ἡ θερμότης ἀναβαίνει εἰς 12, 15 καὶ ἐνίοτε 20 βαθμοὺς περισσότερον τῆς ἐξωτερικῆς θερμότητος· τοῦτο δὲ τὰ μέγιστα ἐπικολύνει τὸν ἐκλεπισμὸν τῶν ὠῶν.

Σημ. Ἕνεκα τῶν συμπεσουσῶν δύο ἐκτάκτων ἑορτῶν εἰς τὴν δεκαπενθημερίαν ταύτην δὲν ἠδυνήθημεν νὰ ἐκδώσωμεν τὴν συνέχειαν τοῦ Παραρτήματος· θέλομεν ὅμως δώσει αὐτὴν εἰς τὸ προσεχὲς Τεῦχος. *Δούκας.*